

Kritik, kriminalitet och hot mot svensk djurproduktion

– Lantbruksföretagarnas perspektiv

*Criticism, crime and threats against Swedish animal production
– The perspective of Swedish farmers*

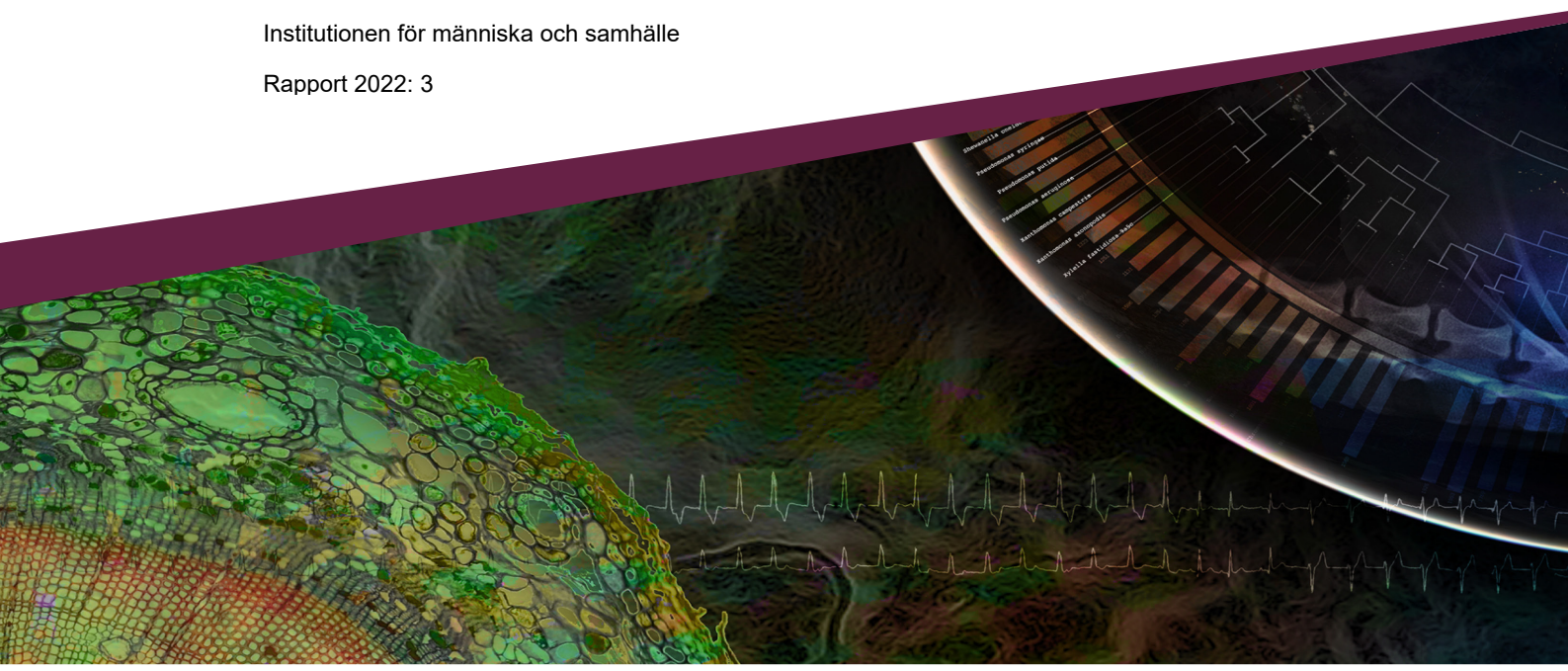
**Peter Lundqvist, Vania Ceccato, Eva Göransson,
Jonatan Abraham & Catharina Alwall Svennefelt**

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap (LTV)

Institutionen för människa och samhälle

Rapport 2022: 3

Kritik, kriminalitet och hot mot svensk djurproduktion - Lantbruksföretagarnas perspektiv

*Criticism, crime and threats against Swedish animal production
– The perspective of Swedish farmers*

Peter Lundqvist, Eva Göransson & Catharina Alwall Svennefelt

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för människa och samhälle

Vania Ceccato & Jonatan Abraham

Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Enheten för urbana och regionala studier

Redaktör:	Peter Lundqvist & Eva Göransson, Sveriges lantbruksuniversitet, Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap, Institutionen för människa och samhälle
Utgivare:	Sveriges lantbruksuniversitet, Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap, Institutionen för människa och samhälle
Utgivningsår:	2022
Utgivningsort:	Alnarp
Illustrationer:	Fredrik Saarkoppel, Kobolt Media AB
Serietitel:	Rapport
Delnummer i serien:	2022:3
ISBN:	978-91-8046-898-5 (tryckt version) 978-91-8046-899-2 (elektronisk version)
Nyckelord:	Djurproduktion, livsmedelsproduktion, lantbruk, brottslighet, djurrättsaktivism, stölder, intrång, hot, kritik, konflikt, lagstiftning, djurskyddstillsyn, polis, allmänhet, psykiskt välmående

Sammanfattning

Bakgrund: Företag med djurproduktion är en viktig del av svenskt lantbruk och svensk livsmedelsproduktion med en nyckelroll för en levande landsbygdsekonomi och biologisk mångfald. Dessa företagare kan dock utsättas för olika former av kritik, hot och brottslighet på grund av sin verksamhet. Syftet med denna studie var att studera djurproducenternas erfarenheter och upplevelser av dessa problem och dess konsekvenser för dem och deras familjer.

Metod: En enkät distribuerades till cirka 9800 svenska lantbrukare via e-post, hämtade från Statistiska Centralbyråns Lantbruksregister. Enkäten var också tillgänglig via länk, med hjälp av LRF och de olika producentorganisationerna och omfattade även fiskodling, mink- och kaninproduktion. Datainsamling skedde mellan juni och september 2020. Den initiala svarsfrekvensen uppskattades till 56 %, men resultatet baseras på 3 815 svar (39 %) där man fullföljt hela frågeformuläret. Fördelningen av medverkande företag bedömdes relativt väl ge en representativ bild av svensk djurproduktion.

Resultat: 17 %, dvs. 611 företagare hade blivit utsatta för protester, trakasserier, intrång, skadegörelse, frisläppande av djur, personangrepp i media eller liknande på grund av sin djurproduktion. Även om man inte själv hade drabbats så uppgav 42 % att de kände någon annan som blivit trakasserad på något sätt. Mink-, fisk-, gris- och fjäderfäproducenter var de produktionsgrenar som var mest drabbade. Utmärkande faktorer för att bli utsatt var: aktiv på sociala medier, produktion i större skala och anställd personal. Hela familjen drabbades ofta indirekt av dessa händelser och 9 % uppgav att deras barn påverkades negativt. Stöld av djur och fynd av slaktade djur hade drabbat cirka 12 % av djurproducenterna. Stölder av djur skedde främst under betesperioden och var i huvudsak relaterat till får- och i viss mån nötköttproduktion. Det förekom en underrapportering av brotten till polisen. 65 % av djurproducenterna hade inte polisanmält olika incidenter som inträffat under åren 2017 – 2020 (intrång, stöld, sabotage, våld, trakasserier etc.). Av de anmälda ärendena lades 80 % ned av polisen. Förtroendet för polisen var lågt och 74 % av de som tidigare drabbats på något sätt p.g.a. att de var djurproducenter, litade inte på att polisen skulle komma om de behövde dem.

Utsatthet för olika former av trakasserier och brottslighet gav negativa konsekvenser för djurproducenternas livskvalitet och företagande. Tilliten till andra människor minskade och man blev mindre öppen med sin verksamhet. Särskilt yngre bönder (30-49 år) var i högre grad påverkade av djurrättsaktivism som fenomen när det gällde graden av rädsla för aktivism, negativ påverkan på ekonomin som följd (40 %) och ett minskat förtroende för främlingar.

Djurskyddsinspektioner upplevdes som positivt för verksamheten enligt hälften av de som svarat, men var femte djurproducent kände sig orolig inför inspektioner. Många (40 %) ifrågasatte också inspektörernas kunskap och kompetens.

Närmare en femtedel upplevde olika former av störningar från allmänheten, exempelvis lösspringande hundar, öppnade grindar, nedskräpning och en generell brist på respekt.

Slutsatser: Djurproducenter i Sverige drabbas både personligt och som företagare av djurrättsaktivister och annan brottslighet. Kriminaliteten och den negativa samhällsdebatten om djur- och köttproduktion bidrar till bristande framtidstro. Dessa former av kriminalitet rapporteras i låg utsträckning och relevanta brottskoder saknas vilket leder till bristande kunskaper i form av tillförlitlig statistik. Polisen bör prioritera dessa brott i större utsträckning och lagstiftningen behöver skärpas för att öka tryggheten hos landets djurproducenter.

Abstract

Background: Swedish livestock farmers and other animal production businesses are an important part of Swedish agriculture, Swedish food production and a key factor for a living rural economy and biodiversity. Though they can experience different types of criticism, threats and crimes due to their production. The aim of this study was to investigate the nature of the experiences of victimization and consequences for the farmers and their families.

Methods: A survey was distributed online to about 9800 Swedish farmers with known email addresses, obtained from Statistics Sweden Farm Register and the survey was also available by link, spread by farmers' different organizations and also included fish farming, mink- and rabbitproduction. Data collection took place between June and September 2020. The initial response rate was estimated to 56 %, but only 3 815 respondents (39 %) had completed the whole questionnaire and formed the basis of this study. The distribution of participating companies was assessed to give a relatively representative picture of Swedish animal production.

Findings: 17 % of the farmers had been exposed to protests, harassment, trespassing, vandalism, release of animals, personal attacks in media or the similar because they were animal producers. In figures it amounted to 611 enterprises being exposed in one way or another. Even though not being exposed oneself, 42 % declared knowing someone else who had been harassed in some way. Mink- fish- pig- and poultry production had the highest incident rates. Predisposing factors for being victimised were: active on social media, large size of production and having employees. The whole family was often affected and 9 % declared their children being negatively affected. Theft of animals and findings of slaughtered animals counted for about 12 % of the respondents. The thefts of animals mainly occurred during grazing period and was mostly related to sheep- but also to beef-production. There was an underreporting of crimes to the police. 65 % of the farmers did not report different incidents during 2017 – 2020 (trespassing, theft, sabotage, violence, bullying etc.) to the police. Out of the cases being reported, 80 % were closed down by the police. Confidence in the police was low and 74 % of those being victims of animal activism did not agree that they could count on the police if they needed to.

Being victimized gave significantly negative consequences for farmers' quality of life, trust in people and openness, as shown in this study. Especially younger farmers (30 -49) were to a higher extent affected by animal rights activism in terms of feeling fear of; their economy being negatively affected (40 %); and reduced trust in strangers.

Animal welfare inspections were considered to be positive for about half of the farmers but every fifth farmer was feeling worried before inspection time. Concerning the knowledge and competence of the inspectors, around 40 % were having negative opinions.

There also seemed to be a disturbance on farms from the public such as letting dogs loose, opening gates and an overall lack of respect.

Conclusions: Animal producers in Sweden are affected both personally and as farmers by animal rights activism and other crimes. Crime and the negative public debate about animal- and meat production contribute to a lack of belief in the future. These forms of crime are reported to a low extent and relevant crime codes are lacking, which leads to a lack of knowledge in the form of reliable statistics. The police should prioritize these crimes to a greater extent and legislation needs to be tightened to increase the security of the country's animal producers.

Förord

Studien är ett samarbete mellan Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Stockholm, samt Lantbrukarnas riksförbund (LRF). Professor Peter Lundqvist (SLU) har varit projektledare i samverkan med Professor Vania Ceccato (KTH). Övriga forskare i projektet har varit Agronom Eva Göransson och Fil.dr Catharina Alwall Svennefelt från SLU samt MSc Jonatan Abraham från KTH. Värdefullt stöd från LRF i projektets olika faser har givits av Håkan Johansson och Anders Drottja.

Stiftelsen Lantbruksforskning har finansierat huvuddelen av studien (Projekt nr O-18-21-139) och SLO-fonden vid Kungl. Skogs- och lantbruksakademien har finansierat delen rörande djurskyddsinspektion (SLv2018-0029).

Ett stort tack riktas till referensgruppens deltagare, representerande branschorganisationerna inom svensk djurproduktion, för deras genuina engagemang. De organisationer som medverkat i referensgruppen har varit: LRF (inklusive LRF Mjölks och LRF Kött), Sveriges Grisföretagare, Svensk Fågel, Svenska Ägg, Svenska Fåravelsförbundet, Lammproducenterna, Sveriges Kaninproducenter, Matfiskodlarna, Svensk Mink, Svenskt Fjälljordbruk samt Brottsförebyggande rådet (Brå) och flera enskilda djurproducenter.

Projektet redovisas dels i föreliggande rapport, men också i flera vetenskapliga artiklar vilka publicerats i internationella tidskrifter.

Sist men inte minst vill vi rikta ett stort och varmt tack till alla de tusentals djurproducenter runt om i Sverige som besvarat vår omfattande enkät och som delat med sig av sina personliga upplevelser, erfarenheter och åsikter!

Alnarp, Januari 2022

Peter Lundqvist
Professor i arbetsvetenskap
Projektledare

***Kritik, kriminalitet och hot mot svensk djurproduktion
- Lantbruksföretagarnas perspektiv***

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	11
2. Syfte	15
3. Genomförande	16
4. Material och metod	17
4.1. Enkät.....	17
4.2. Population, urval och utfall.....	18
4.3. Etisk prövning och sekretess.....	19
5. Resultat	20
5.1. Brottsförebyggande åtgärder.....	23
5.2. Aktivism, stölder och trakasserier.....	27
5.3. Allmän debatt i media och samhälle.....	52
5.4. Djurskyddsinspektion.....	58
5.5. Stöd: Polis, samhälle och socialt.....	66
5.6. Allmän utsatthet för brott.....	74
5.7. Psykiskt välbefinnande.....	75
5.8. Sammanfattande resultat.....	76
6. Diskussion	79
7. Åtgärdsförslag	82
Referenser	88
Bilaga 1	95
Bilaga 2	111

1. Bakgrund

”Vi kom hem efter lunch och där satt det ett klistermärke från Djurens befrielsefront på vår dörr....massor av djur saknades. De gjorde inbrott i frysar och kylar och vandaliserade vår egendom: på fönster, dörrar, grind, innergård, hus, cykel ... det stod skrivet med ett märke på insidan av staldörren ” Djurens befrielsefront ser dig” (en djuruppfödare rapporterar inbrott följt av skadegörelse i fastigheten 2018).

Denna händelse illustrerar vilken typ av incidenter som lantbrukare med djurproduktion kan råka ut för på landsbygden i Sverige. Trots den uppenbara negativa påverkan som dessa intrång och hot har på djurproducenterna är det lite känt om dessa hot och hur dessa brott påverkar livskvaliteten för lantbrukare och deras familjer.

Mycket uppmärksamhet kring djurrättsaktivisters verksamheter riktade mot lantbrukare kom i samband med den artikelserie som Göteborgs-Posten initierade i början av 2019. En rad andra medier följde efter och Lantbrukarnas riksförbund (LRF) samlade artiklar, ledare och andra inslag på en särskild hemsida (LRF, 2021a).

Ett annat problem gäller lantbrukares frustration kring myndigheters djurskyddsinspektioner vilket bl.a. förvandlades till en motion till LRF:s årsmöte: *”engagera externa forskare för att undersöka den psykologiska påverkan på jordbrukarnas hälsa som en konsekvens av tillsyn av djurskyddet”* (LRF Västra Götaland, 2018).

Enligt Sveriges livsmedelsstrategi (Regeringskansliet, 2017) är ett av målen fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. För att nå detta mål är det t.ex. viktigt att hantera de problem som svensk djurproduktion drabbas av i form av osaklig kritik, trakasserier, hot, stölder, sabotage och andra negativa händelser.

Det är en lång rad av händelser som kan vålla problem: oro och ökade kostnader när verksamheten drabbas av stölder av utrustning, maskiner och djur; intrång i stallar med risk för smittspridning och obehörig vistelse på gården och i djurens betesmarker. Hot, sabotage och trakasserier från djurrättsaktivister och andra former av störningar, konflikter och brottslighet som drabbar svensk djurproduktion är i fokus för detta forskningsprojekt.

Lantbrukare med animalieproduktion spelar en viktig roll för livsmedelsproduktion, sysselsättning och landsbygdsutveckling. Betande djur bidrar till de öppna landskapen och den biologiska mångfalden. Allmänheten har ofta en positiv syn på lantbruk och besöksrelaterade aktiviteter som skolbesök och ”öppna gårdar” lockar allt fler besökare. För att säkerställa en god djuromsorg finns en djurskyddslag och föreskrifter utfärdade av Jordbruksverket och varje länsstyrelse ansvarar för tillsynen och inspektionerna. Lantbrukarna kan drabbas av olika former av kritik som riktas mot deras verksamhet, från konsumenter, grannar, media och inspekterande myndigheter när det gäller frågor som

djurskydd och miljöpåverkan. Media och andra källor har lyft fram enskilda händelser i samband med kontroller av djurproduktion som fått tragiska konsekvenser (Familjejordbrukarna, 2020). Dessa fall har inte alltid blivit objektivt klarlagda, men upplevelsen av att bli orättvist behandlad kan vara nog så allvarlig och därför ingår även djurproducenters perspektiv på myndighetskontroller i denna studie.

Det förekommer skadegörelse, sabotage, stölder och andra brottsliga handlingar mot lantbruksföretag och deras verksamhet, men detta drabbar även på ett personligt plan lantbrukaren, familjemedlemmar och anställda. Många lantbrukare med animalieproduktion lever idag med stor rädsla och oro för den verksamhet som vissa djurrättsaktivister bedriver. Det kan förekomma aggressiva demonstrationer och aktioner vid exempelvis öppen gårdsverksamhet, men även direkta hot riktade mot lantbrukare och anställda samt familjen som bor på gården där även barn har utsatts för hot. Det finns många vittnesmål i media om olagligt intrång, manipulering, sabotage etc. (Abraham, 2020; Ceccato, Abraham & Lundqvist, 2021). Andra attacker mot animalieproduktion har riktats direkt mot djur, vilka utsatts för olika former av övergrepp, skador eller har blivit avlivade och slaktade ute i hagen (Silferbrand, 2021).

Till dessa beskrivna problem är det också viktigt att lägga till de ökande nivåerna av stölder som drabbar lantbrukare, som stöld av GPS-utrustning, fyrhjulingar, traktorer, maskiner, verktyg, bekämpningsmedel, bränsle och andra tillgångar (Johansson, J, 2020).

De problem som nämnts är inte bara en svensk företeelse utan rapporteras från olika delar av världen inklusive Europa, Nordamerika och Australien. I England arbetar t.ex. ”National Rural Crime Network” aktivt mot brottslighet på landsbygden. Forskning om landsbygdsbrottslighet har fått ökad uppmärksamhet, vilket avspeglas i form av olika faktaböcker (Ceccato, 2016; Harkness, 2020), nationella studier t.ex. Anderson & McCall, (2005), tidskrifter som ”Journal of Rural Criminology” och forskarnätverk som the International Society for the Study of Rural Crime Inc. och det nyligen inrättade ”Division of Rural Criminology” inom American Society of Criminology.

Kritiken och hoten mot djurproducerande lantbrukare är ännu inte allmänt förekommande, men det är viktigt att klargöra hur detta påverkar lantbrukare, andra intressenter, inklusive potentiell påverkan på lönsamhet och framtidstro. Vilka erfarenheter har man som djurproducent och hur hanterar man detta individuellt och i ett företagarperspektiv? Vad behöver förbättras, förändras och stärkas i det omgivande samhället men också hos organisationer, myndigheter och inom lagstiftningen?

Tidigare forskning och andra studier om brottslighet och utsatthet på landsbygden.

Den första forskningsstudien i Sverige om brottslighet och utsatthet på landsbygden studerade brottstrender och geografi från 1996 till 2007 (Ceccato & Dolmen, 2011, 2013). Problematiken har också i olika sammanhang uppmärksamats som ett ökande orosmoment för lantbrukare och andra landsbygdsföretagare. Ökad brottslighet var en faktor som ca 20 % av lantbrukarna kände sig ganska/väldigt mycket stressade av i en studie av Lunner Kolstrup & Lundqvist (2013). Motsvarande siffra för andra landsbygdsföretagare i samma studie var ca 15 %. En rapport om företagsutveckling inom de gröna näringarna i nordvästra Skåne konstaterade att fyra av tio heltidsföretagare upplevde att brottslighet var ett problem för deras företagande. Kvinnliga företagare skattade problemen högre än männen. Det uppgavs också att brottsligheten innebar att

man lade ner mycket tid och pengar på brottsförebyggande åtgärder (Göransson & Lundqvist, 2018).

LRF har genom Landja Marknadsanalys gjort två enkätundersökningar om brott hos lantbrukare i Sverige (Johansson J, 2018, 2020). Bland de resultat som redovisas framgår att fyra av tio lantbrukare, deras familj eller verksamhet har varit utsatta för brott vid ett eller flera tillfällen de senaste två åren. Var tionde lantbrukare har varit utsatt vid flera tillfällen. Inga säkra förändringar sedan 2018. Om djurrättsaktivism inkluderas har hälften av lantbrukarna utsatts för brott (Johansson J, 2020). Arla Foods AB gjorde en medlemsundersökning med svar från drygt 400 mjölkproducenter. Deras studie visade bl.a. att 21 % hade upplevt hot eller trakasserier i någon form p.g.a. sin verksamhet som mjölkbonde (Eriksson, 2021).

Enligt en studie av branschorganisationen Företagarna (Lindström, 2021) upplever företagare på landsbygden i betydligt högre grad än företagare i storstäder att brottsligheten har ökat. Endast tre procent av de brottsutsatta företagen på landsbygden upplever en förbättring. Oaktat var i landet som företagare bedriver sin verksamhet är det dock betydligt fler som upplever en försämring än en förbättring.

Utanför Sverige har det bedrivits mer omfattande forskning som bl.a. rapporterats av Ceccato (2016), men det görs också fler uppföljningar i andra länder om hur brottsligheten utvecklas genom enkätstudier till lantbrukare i bl.a. England (NFU Mutual, 2020, 2021) och i delstaterna Victoria och New South Wales i Australien (Harkness, 2021; Mulrooney, 2021).

Brottsligheten på landsbygden och dess konsekvenser för lantbrukarna är inte bara ett ekonomiskt företagsproblem utan det är i högsta grad även ett arbetsmiljöproblem vilket nyligen påpekades i en EU-rapport (EU-OSHA, 2020). En forskare i England studerade sambandet mellan brottslighet och mental hälsa och konstaterade att oro och utsatthet för brott blir en ytterligare börda på den stress som de flesta lantbrukare lever under, vilket kan få drastiskt negativa konsekvenser för deras mentala hälsa (Smith, 2020).

Uppmärksamhet i svensk media

Den generellt ökade brottsligheten på landsbygden, djurrättsaktivister, problem med myndigheter och incidenter med allmänheten kring betande djur är en del av de aspekter som fått stor uppmärksamhet i såväl lantbrukspress som rikspress, lokalpress och i sociala medier under senare år. Några exempel redovisas i det följande:

Rapporter om att ovälkomna besökare förstör odlade fält, skrämmar djuren, lämnar skräp osv. ser ut att ha blivit vanligare under pandemin och det påpekas att ”folk verkar inte ha grundkunskaper om hur allemansrätten fungerar”. Incidenter där lösspringande hundar rivit får har också blivit vanligare och röster har höjts för att begränsa allemansrätten (Eke-Göransson, 2021; Gianuzzi, 2021c; Hollertz, 2021).

Stölder av maskiner, verktyg och annan stöldbegärlig egendom är inget nytt, men vikten av att försvåra för tjuvar tipsar Polisen om i lantbruksmedia (Hyltbäck, 2021). Stöld av djur och även fall där man funnit efterföljande slaktrester har också uppmärksamats (Silverbrand, 2021).

Djurrättsaktivisternas brottsliga agerande mot lantbrukare som djurproducenter och dess konsekvenser kom i starkt fokus, inte minst genom ”GP-granskar: Terrorn mot bönderna”, den artikelserie som Göteborgs-Posten (2021) publicerade under 2019-21 av Michael

Verdicchio och andra journalister. Andra tidningar och annan media har också haft ett flertal artiklar som skildrat hur enskilda djurägare drabbats av aktivister, där hot, kränkningar och oron för spridning av smitta bland djuren beskrivits (Berglund, 2020; Gianuzzi, 2020; Uebel, P. 2020; LRF 2021). Behovet av krafttag mot djurrättsaktivism har uppmärksammats i flera ledarkrönikor och i debattinlägg av politiker och av företrädare för LRF (Johansson L 2021a,b; Johansson S 2021a,b; Yngwe, 2021; LRF 2020; Gianuzzi, 2021a, Karlsson, 2021). Viljan att förändra lagstiftning kring olaga intrång och skärpta straff har även bekräftats av Justitieministern (LRF, 2019; Gianuzzi, 2021b; Johansson M, 2021) medan andra lantbrukare agerar själva för att skydda sig mot intrång i djurstallar (Hyltbäck, 2020).

Upplevda problem med myndigheter kopplat till djurproduktion har främst gällt djurskyddsinspektioner där det ibland rapporterats om olika syn på hur väl detta fungerat ute på gårdarna och hur detta ska förbättras (Hoffman, 2017; Lönell, 2021). Det har även förekommit att en falsk inspektör försökt lura djurägare på pengar (Marklund, 2021).

2. Syfte

Syftet med detta forskningsprojekt var att undersöka upplevelser och erfarenheter av kritik, hot och brottslighet som riktas mot djurproduktion i Sverige och beskriva konsekvenserna för individer och företag. Detta var ett tvärvetenskapligt projekt som samlade kunskap från arbetsvetenskap och kriminologi för den sociala hållbarheten på landsbygden i Sverige.

Målet var att skapa ökad kunskap om problemområdet, samla fakta och få förståelse för djurproducenternas utsatthet, otrygghet och oro för kritik, hot och brott som påverkar dem själva och deras företagande.

Med ökad kunskap är det möjligt att presentera förslag på specifika åtgärder och ge rekommendationer om vad olika intressenter och aktörer behöver göra för att ge lämpligt stöd och ta fram verksamma åtgärder för att stödja svenska djurproducenter och svensk livsmedelsproduktion.

3. Genomförande

Studien genomfördes enligt följande:

1. En referensgrupp etablerades under hösten 2019. Denna bestod av representanter för branschorganisationerna inom svensk djurproduktion samt Brottsförebyggande rådet (Brå) och flera enskilda djurproducenter.
2. Inledande intervjuer med fyra djurproducenter som tidigare varit utsatta för olika former av djurrättsaktivism, utfördes hösten 2019.
3. En enkät utformades i samverkan med referensgruppen under våren 2020.
4. En webbaserad enkät skickades ut, via mailadresser samt länk, under juni – september 2020.
5. Bearbetning och analys av resultat samt utarbetande av slutrapport och vetenskapliga artiklar pågick under 2020/2021.

Redovisning av preliminära och slutliga resultat har gjorts på Internationella konferenser och olika seminarier. Resultat har också använts inom undervisningen på SLU och KTH. Projektet har också refererats i ett stort antal mediainslag. Förutom föreliggande slutrapport har projektet resulterat i fyra vetenskapliga artiklar samt ett examensarbete:

- Abraham, J. (2020). Abraham, J. (2020). Assessing the threats against rural Sweden: An exploration of crimes against Swedish farmers related to animal production (Publication Number 20603) (Student thesis.). <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-278518>
- Ceccato, V, Abraham, J. & Lundqvist, P. (2021). Crimes against animal production: Exploring the use of media archives. *International Criminal Justice Review*. 31(4):383- 403. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/10575677211041915>
- Ceccato, V., Lundqvist, P., Abraham, J., Göransson, E. & Alwall Svennefelt, C. (2021). The nature of fear among farmers working with animal production. *International Criminology*. (2021) 1:193-207. <https://doi.org/10.1007/s43576-021-00024-z>
- Ceccato, V., Abraham, J., Alwall Svennefelt, C., Göransson, E. & Lundqvist, P. (2021). Farmer's fear of criminal animal rights activism in Sweden: Impacts and actions. *Journal of rural studies*. (Submitted).
- Ceccato, V., Lundqvist, P., Abraham, J., Göransson, E. & Alwall Svennefelt, C. (2021). Farmers, Victimization and Animal Rights Activism in Sweden. *The Professional Geographer*. (In press)

4. Material och metod

Studien använde sig av kvalitativa metoder för genomförande av inledande intervjuer och genom att använda möjligheten att ge fria kommentarer på en del av frågorna i enkäten. Kvantitativ metod var dominerande bland enkätens frågor. Denna mix valdes för att generera en så bred bild som möjligt inom detta relativt utforskade område.

Studien omfattade merparten av de djurslag som används för produktion i kommersiell omfattning i Sverige: gris, mjölkkor, köttdjur, höns- och matfågel, mink, kanin, lamm/får, get samt matfisk. I studien ingick inte häst, ren, biodling och annan djurproduktion.

I denna rapport används några olika begrepp för företagare med djurproduktion, merparten benämns djurproducenter eller lantbrukare. Minkuppfödning och fiskodling klassas inte alltid som lantbruk i olika sammanhang, men någon begreppsmässig uppdelning görs inte i denna rapport, alla djurproducenter betraktas i detta sammanhang som lantbruksföretag med dess olika benämningar.

Referensgruppen bestod av representanter för branschorganisationerna inom svensk djurproduktion: LRF (inklusive LRF Mjolk och LRF Kött), Sveriges Grisföretagare, Svensk Fågel, Svenska Ägg, Svenska Fåravelsförbundet, Lammproducenterna, Sveriges Kaninproducenter, Matfiskodlarna, Svensk Mink, Svenskt Fjälljordbruk samt Brottsförebyggande rådet (Brå) och flera enskilda djurproducenter.

Referensgruppen sammanträdde initialt vid ett möte på LRF i Stockholm. I övrigt genomfördes digitala möten på grund av den pågående pandemin samt löpande mejlkontakter.

4.1. Enkät

I en inledande fas intervjuades fyra personer, med erfarenhet av djurrättsaktivism och andra trakasserier riktade mot deras animalieproduktion. Dessa intervjupersoner erhöles via LRF:s kontaktnät. Intervjuerna var semistrukturerade och gav en bild av vad som utspelat sig och de konsekvenser detta medförde för personerna, företaget och deras djurhållning.

Med intervjuerna som bas och litteratursökning inom området, utformades en enkät med åtta olika delområde : bakgrundsdata - brottsförebyggande åtgärder- aktivism, stöder och trakasserier – allmän debatt i media och samhälle – djurskyddstillsyn – stöd: polis, samhälle, socialt – allmän utsatthet för brott – psykiskt välbefinnande. Referensgruppen gav också värdefulla synpunkter och förslag, vilka beaktades i utformningen av enkäten. Inspiration till utformning av frågor hämtades också från den Nationella trygghetsundersökningen 2019 (Brå, 2019).

För att mäta det psykiska välbefinnandet, användes frågor som baserades på *Short Warwick-Edinburgh Mental Well-being Scale* (Stewart-Brown et al., 2009). Detta instrument har evaluerats och validerats med tillfredställande resultat i svensk och norsk kontext (Haver et al., 2015). I föreliggande studie valdes dock att relatera till en tidsperiod om 6 månader istället för de 2 veckor som instrumentet rekommenderar.

För att få möjlighet till ett så stort svarsunderlag som möjligt, distribuerades enkäten med direktutskick via e-post samt med länk via respektive branschorganisation.

Enkäten utformades och distribuerades med hjälp av det webb-baserade enkätverktyget Netigate (Netigate 2020).

Svaren analyserades med statistikprogrammet SPSS (IBM Corp., 2020) och innefattade beskrivande statistik med användning av korstabeller och chi2-test, där 5% signifikansnivå har använts, samt logistisk regression.

4.2. Population, urval och utfall

Sverige hade år 2019 ca 60 600 jordbruksföretag (Jordbruksverket 2019a). I Lantbruksregistret klassas jordbruksföretagen baserat på beräknat antal standardtimmar för respektive odling/djurslag. 17 800 företag klassades som huvudsakligen djurproducerande år 2016, varav ca 8 600 räknades som heltidsföretag. Ytterligare 4200 företag redovisades som ”blandad husdjurskötsel” och slutligen fanns 23 300 ”småbruk” dvs med färre än 400 standardarbetsstimmar (Jordbruksverket, 2018). Dessa har naturligtvis även de i varierande omfattning djurproduktion.

Bryter man ner siffrorna på djurslag, hade Sverige år 2019 ca 3 300 mjölkproducerande företag, 1100 med grisproduktion, 12 600 nötköttsproducenter, 8500 fårproducenter, 750 getproducenter, 240 företag med mer än 1000 höns samt runt 200 slaktkycklinguppfödare (>1000 platser) (Jordbruksverket, 2019b). Enligt Svensk Mink (2021) fanns det 36 minkuppfödare i Sverige år 2020, ca 30 matfiskanläggningar (Matfiskiskodlarna, 2022) samt ca 170 kaninproducenter (Sveriges Kaninproducenter, 2020).

I Statistiska Centralbyråns (SCB) Lantbruksregister 2019, fanns 33000 jordbruksföretag med angiven epostadress, varav ca 9800 var klassade som djurproducenter. Samtliga dessa erhöll enkäten via direktutskick med e-post.

Referensgruppens representanter för de olika branscherna fick också möjlighet att distribuera enkäten till sina medlemmar via länk, vilket var enda alternativet för företagarna med minkproduktion och fiskodling. Även LRF delgav länken till enkäten till sina medlemmar med djurproduktion.

Perioden för besvarande av enkäten var juni till september 2020 och fyra påminnelser gjordes under denna tid.

De 9800 direktutskicken fördelade sig som följer, enligt Jordbruksverkets verksamhetsklassning : 1 600 mjölkproducenter, 4 420 nötköttsproducenter, 300 grisproducenter, 133 ägg/fågelproducenter, 2340 lammproducenter/fårhållare samt drygt 1000 producenter med blandad djurproduktion.

Totalt inkom 5 505 svar (ca 56% svarsfrekvens baserat på direktutskicken). Några av respondenterna hade ej djur eller var inte relevanta för studien och antalet svar reducerades till 5479 stycken. Efter etiskt övervägande valdes att enbart använda de svar som räknades som slutförda, dvs. att man aktivt skickat in sina svar via en svarsfunktion i slutet av enkäten. 3 836 svar hade slutförts och efter ytterligare rensning (enbart besvarat grundfrågor, självhushåll, enbart häst, djurpark, besöksgårdar/ 4 H-gårdar etc.) återstod 3 815 svar (ca 39% svarsfrekvens), vilka har använts för analys av resultatet.

På grund av det sätt med vilket enkäten nådde ut, är det inte möjligt att redovisa några korrekta svarsfrekvenser. Det kan dock konstateras att åtminstone hälften av Sveriges mjölkproducenter med säkerhet fick enkäten, minst en tredjedel av grisproducenterna samt i stort sett samtliga minkproducenter. I följande tabell görs en uppskattning av utfallet på nationell nivå, för dessa tre djurslag.

Tabell 1. Uppskattad svarsfrekvens som andel av Sveriges totala antal producenter gällande mjölk, gris och mink.

Djurproduktion	Antal i Sverige	Fått utskick	Svarsprocent utskick	Svarsandel Sverige
Mjölk	3300	1600	34 %	16 %
Gris	1100	300	67 %	18 %
Mink	36	33	36 %	33 %

4.3. Etisk prövning och sekretess

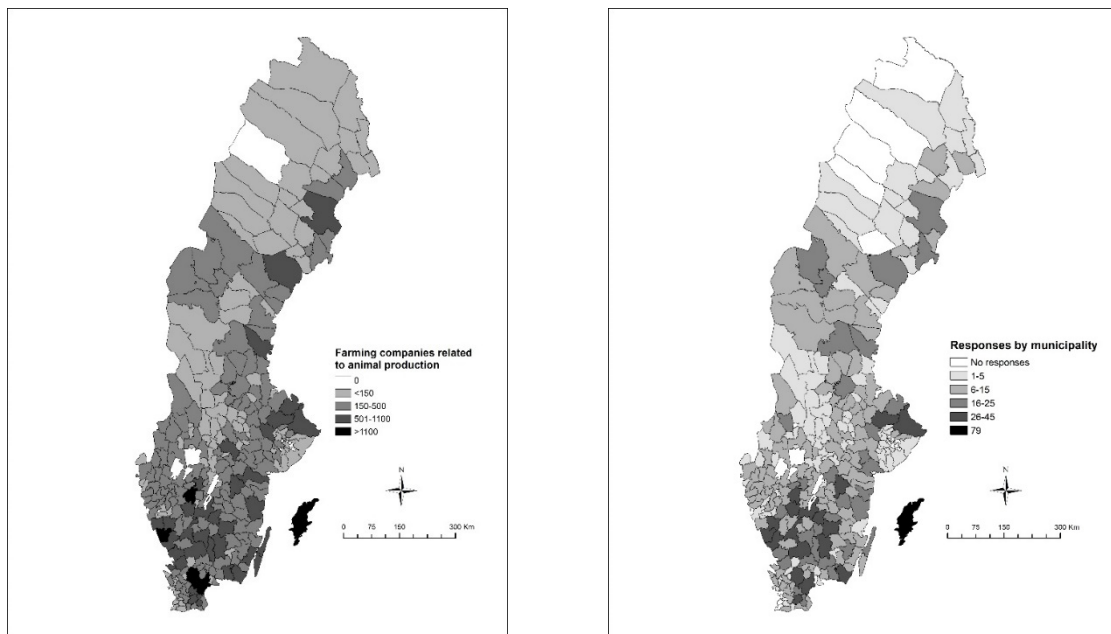
Projektet och enkätens upplägg och innehåll genomgick etisk prövning med godkännande från Regionala Etikprövningsnämnden (EPN) i Lund (Dnr 2020 – 01323).

Respondenterna delgavs tydlig information om syftet med studien, frivillighet i deltagandet, svarens anonymitet och sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400) samt Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation).

5. Resultat

Övergripande resultat redovisas i föreliggande avsnitt, där det också ges exempel på kommentarer på frågor med öppna svar. Dessa är en viktig del av studiens omfattande resultat, varför majoriteten av kommentarerna har samlats i Bilaga 2.

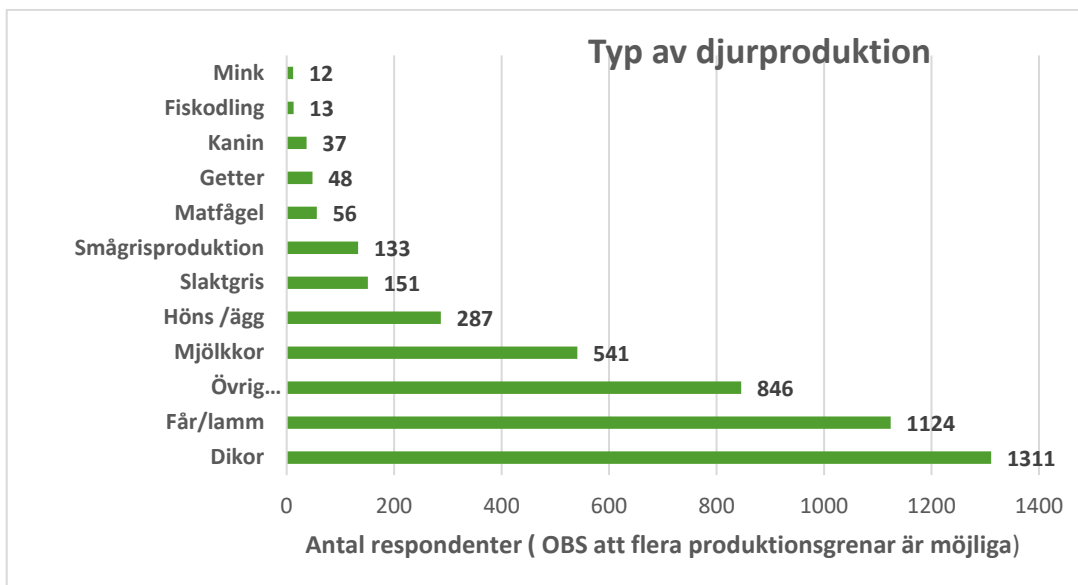
Svar inkom från djurproducenter från i stort sett samtliga kommuner i Sverige (figur 1b), Se jämförelse med fördelningen av antalet djurproducerande företag per kommun totalt sett (figur 1a).

Figur 1(a). Antal lanbruksföretag med djurproduktion per kommun, (b) Svarsfördelning inkomna enkäter per kommun (Ceccato, Lundqvist, Abraham, Göransson & Alwall Svennefelt 2021c).

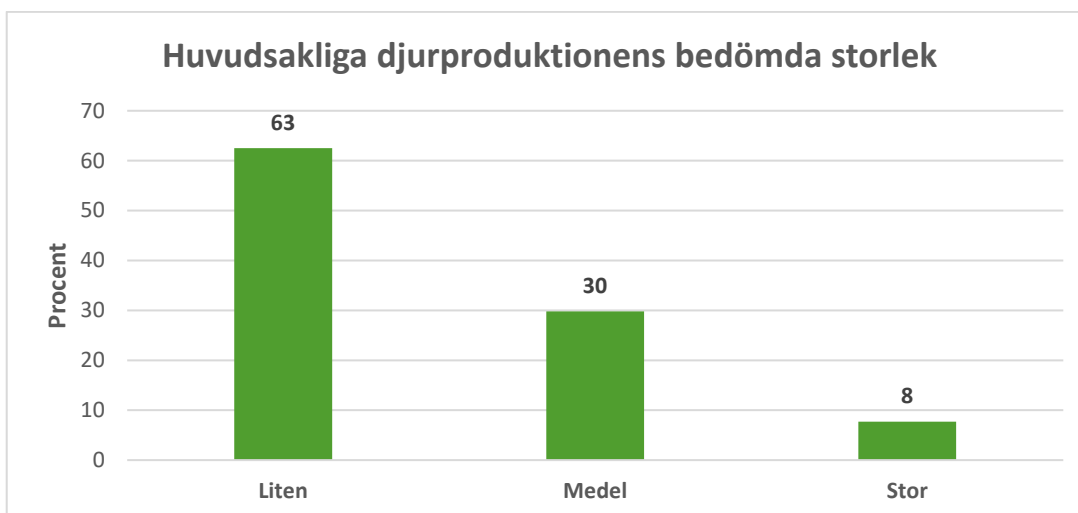
Av de svarande var 72 % män och 28 % kvinnor, med en medelålder av 54 år (20 – 89 år). 92 % var bosatta på gården/anläggningen, 77 % var sambo/gifta och 30 % hade barn under 20 år hemma.

Fördelningen på typ av djurproduktion hos de som svarade illustreras i figur 2.

Figur 2. Typ av djurproduktion (ett företag kan ha mer än en produktionsgren).

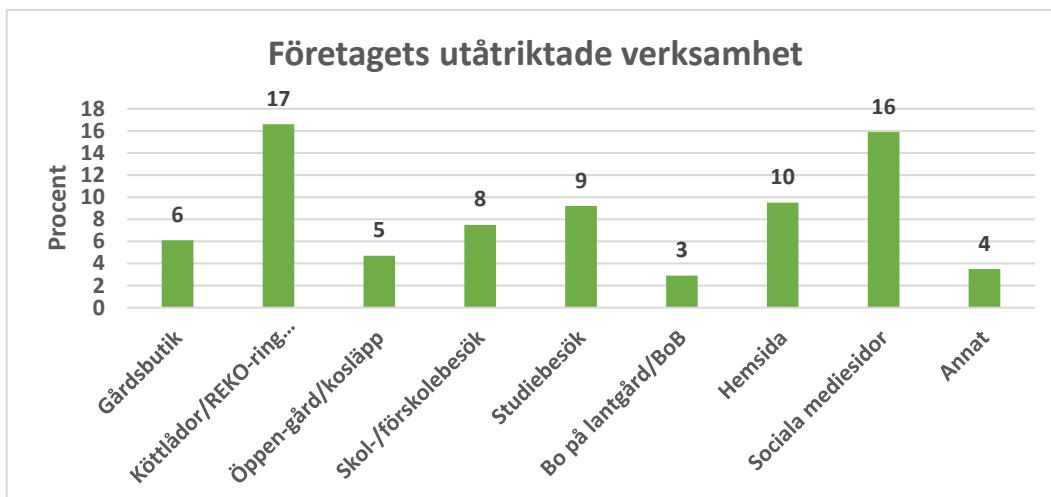
De svarande fick bedöma storleken på sitt företags djurproduktion i svensk kontext, den huvudsakliga verksamheten om flera djurslag förekom, enligt: stor – medelstor – liten, figur 3.

Figur 3. Egen bedömning av den huvudsakliga djurproduktionens storlek i en svensk kontext (n=2843).

28 % av företagen hade anställd personal, knappt en tredjedel av dem hade tre eller fler anställda.

33 % uppgav att man hade någon typ av utåtriktad verksamhet (öppen gård/köttlådor/gårdsbutik/B&B/hemsida på internet etc.). Adderade man förtroendeuppdrag eller offentligt uppdrag av något slag, vare sig det var relaterat till djurproduktion eller ej, så hamnade andelen på 43 %. Figur 4 visar omfattningen av de olika typerna av utåtriktade verksamheter/aktiviteter.

Figur 4. Företagets offentlighet och utåtriktade verksamhet (flera alternativ möjliga) (n=3815),

Några valde här, under alternativet ”Annat, specificera”, att kommentera varför de valt bort utåtriktad verksamhet:

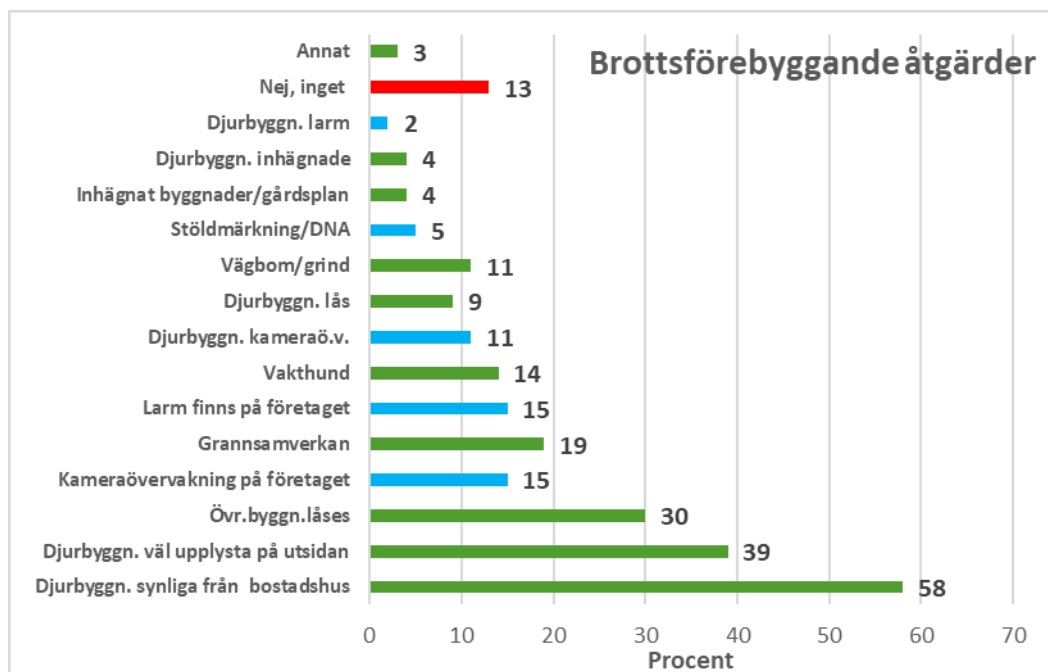
- *”Vågar inte marknadsföra oss pga djurrättsaktivister då vår gård ligger nära stor stad.”*
- *”Haft information på nätet men valt att ej skylta med detta längre, då detta kan få konsekvenser av olika anledningar”*
- *”Vi vill inte synas i sociala medier, gårdsbutik, studiebesök etc. pga rädsla för aktioner från djur-terrorister.”*
- *”Hade flera av det ovanstående men nekar numera till allt.”*
- *”Har haft allt som nämns ovan, utom BoB. Började kännas lite otryggt att ha en så offentlig produktion, så det blev ett av skälen att gården lades om till att enbart producera direkt till slakterier.”*

5.1. Brottsförebyggande åtgärder

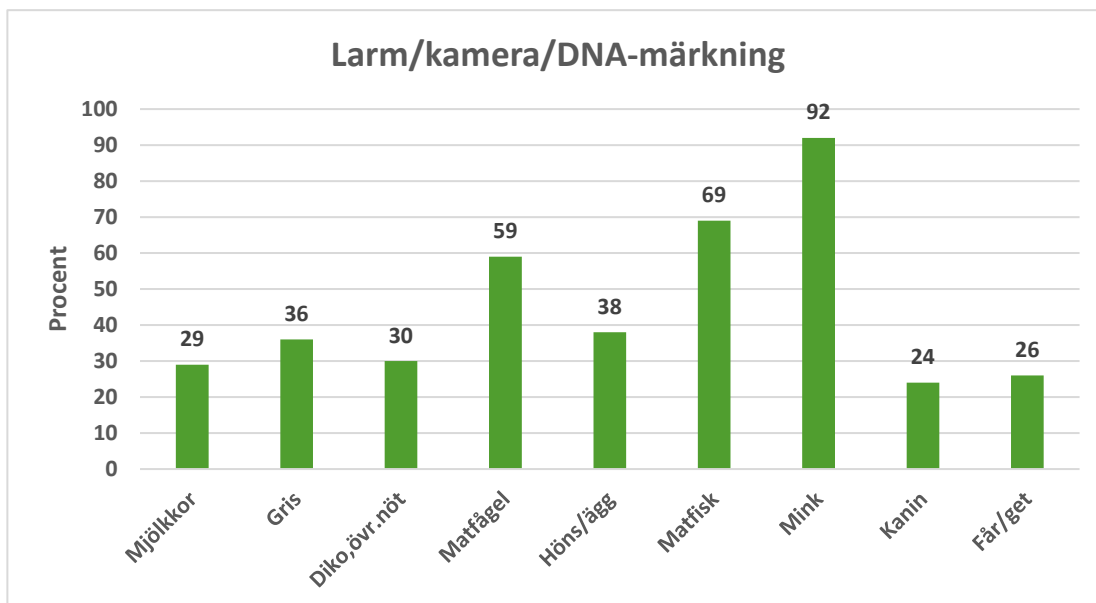
En sammanställning över de olika brottsförebyggande åtgärder och förhållanden som var förekommande på företag med djurproduktion, visas i figur 5. De mer moderna varianterna larm, kameraövervakning och stöldmärkning/DNA-märkning fanns hos 30 % av de svarande (blå färg).

Som tidigare redovisats, så var 92 % av respondenterna bosatta på samma ställe som de hade sin djurhållande verksamhet. Detta syns i siffran för stallarnas synlighet från bostadshus (58 %), som en brottsförebyggande faktor. Matfågelproduktion och mink- respektive fiskproduktion, bedrevs i betydligt större omfattning på anläggning skilt från boendet (drygt 25 %, 20 % respektive 36 % bor separat från anläggningen).

Figur 5. Brottsförebyggande åtgärder. Blå staplar representerar larm/kameraövervakning/DNA-stöldmärkning.

Förekomsten av mer tekniska övervaknings- och brottspreventiva åtgärder (blå färg i figur 5), varierade stort mellan olika typer av djurhållande företag, figur 6.

Figur 6. Förekomst av larm, kameraövervakning och/eller DNA-stöldmärkning på olika typer av djurhållande företag. Andel i procent av de olika separata produktionsinriktningarna (mjölkkor $n=541$, gris $n=202$, diko övr $n=1745$, matfågel $n=56$, höns/ägg $n=287$, matfisk $n=13$, mink $n=12$, kanin $n=37$, får/get $n=1139$).

När det gällde minkproducenterna så hade tio av tolv larm och kameraövervakning, ytterligare en hade vakthund.

Bland företag med personal, fanns ytterligare åtgärder och rutiner för att hantera risken för utsatthet. Svar från 805 företag med anställda visade att 39 % (313 företag) hade någon eller några rutiner:

- Instruktioner till personal om rutiner i brottsförebyggande syfte - 246 företag (31%)
- Extra kontroll av nyanställda och/eller extrapersonal – 92 företag (11 %)
- Fotoförbud – 64 företag (8 %)
- Sekretessavtal med personal – 38 företag (5 %)

Fria kommentarer brottsförebyggande åtgärder

I de fria kommentarerna rörande brottsförebyggande åtgärder, totalt 231 stycken, framkom olika strategier. Nedan ges några exempel och fler redovisas i Bilaga 2.

Låg profil och ökad anonymitet

En förekommande strategi var att bedriva sin djurproduktion mer anonymt och diskret genom att inte vara aktiv på sociala medier, inte berätta för okända om sin verksamhet, inte visa upp sitt företag i olika sammanhang och att vara restriktiv med besökare. Det kunde också innebära att man inte hade några skyltar eller någon annan form av marknadsföring av sitt företag.

- *Håller en låg profil. Det är bäst att synas så lite som möjligt*
- *Minskat djurproduktionen. Vi har slutat annonsera på sociala medier. Undviker i vissa sociala sammanhang att vi föder upp djur till slakt*
- *Gården är knappt synlig från genomfartsväg och jag håller medvetet låg profil. Talar inte om för obekanta vilken verksamhet jag har och undviker sociala medier och annan press. Vilket är trist då jag tycker det är intressant med djur och jordbruk och skulle gärna förmedla det till intresserade.*

Samverkan internt och externt

Familjen involverades ofta i det brottförebyggande arbetet och de som hade anställd personal informerade sina anställda om problematiken som man kunde drabbas av och hade genomgång av säkerhetsrutiner. Personal uppmanades att vara försiktiga med vad man lägger ut på sociala medier, speciellt vad gäller fotografier. Det var också vanligt att man hade olika former av samverkan med grannar för att upptäcka och rapportera misstänkta fordon och personer. Några uppgav också att man etablerat bra kontakter med den lokala polisen.

- *Informerar personal så fort jag vet om intrång etc. för att hålla medvetenhet om att det kan vara vi nästa gång*
- *Rutiner finns för bemötande av aktivister*
- *Sms-grupp med lantbrukare och andra företagare för snabb hjälp*
- *Okända skumma bilar registreras och sprids via sociala medier som en typ av grannsamverkan*
- *Foton får inte läggas ut, utan mitt godkännande. Fordon göms i möjligaste mån. Törs inte göra reklam för min verksamhet. Vi grannjordbruk har telefonkontakt och åker till varandra och hjälper till när någon utsätts för något. Typ inkräktare, tjuvar, sådana som vill halalslakta, går och snokar m.m., m.m.*

Avskräckande och brottförebyggande åtgärder

Djurproducenterna rapporterade en stor bredd av åtgärder som användes för att avskräcka, försvåra och förebygga att man skulle drabbas av olika former av brottslighet. Det kunde vara skyltar, vägbom eller andra fysiska hinder, inlåsning, belysning, rörelsedetektorer och larm. En hel del uppgav att man hade hundar och att man hade rutiner för tillsyn av gården och dess djur.

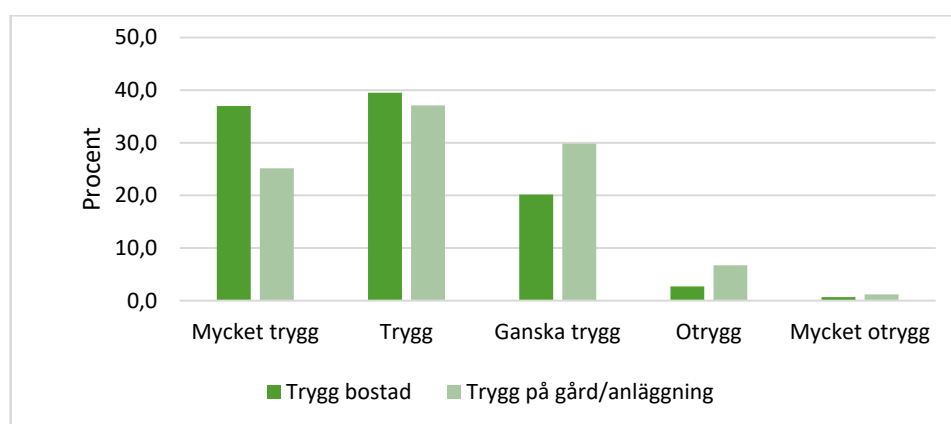
- *Skyltar som varnar för kameraövervakning*
- *Efter de senaste påhållningarna av vargvärnare så har vi skaffat vägbom och extra belysning runt gårdsplanen .. Besök av tjuvar resulterade i aktiv grannsamverkan.*
- *Alla dörrar som stall yttre byggnader mm är alltid låsta samt larm till verkstad och flispannrum*
- *Lås, larm, kamera samt hyresgäster som vakar*
- *Planerar för vägbom och kameraövervakning*
- *Tar med hund ut och tar bilder när misstänkta personer kommer till gården*

Heta känslor och delade meningar

Det var uppenbart att oron för att bli utsatt för olika former av brottslighet väckte oro, frustration och ilska vilket även speglades i en del kommentarer kring behovet av att behöva vidta olika brottsförebyggande åtgärder. Det rådde också delade meningar om vilken strategi som var den bästa. Många påkallade mängder av brottsförebyggande åtgärder medan andra påtalade behovet av öppenhet som bästa metod att komma till rätta med problemen.

- *Kommer inhägnade när ekonomin tillåter. Haft 14 inbrott, stölder, mordbrand och skadegörelser under åren. Till detta intrång av aktivister vid minst tre tillfällen. Allt har lagts ner av polisen.*
- *Mer resurser till polisen, annars tar man lagen i egna händer.*
- *Vi bedriver också gårdsbutik vilket gör att gård och produktion är väldigt öppen och välkomnar besök där vi kan beskriva verksamheten personligen. Detta gör att vi har ett gott förtroende mot kunder och besökare vilket då i sin tur gör det svårt att kritisera eller begå brott mot oss då vi också är tämligen välkända i regionen med omnejd. Ju mer vi stänger in oss och avskärmar oss mot offentligheten ju mer misstankar missförstånd möts en verksamhet med samtidigt som verksamheten blir opersonlig. Det är svårt att begå brott eller kritik mot någon man tycker sig känna eller har en relation med.*
- *Det är oerhört tråkigt för vårt samhälle! Då främst VÅRA politiker har släppt fram och helt blundat för denna utveckling! Dvs. Hot och trakasserier mot de som skapar allas vår mat!*

Känslan av trygghet på gården och i bostaden skiljde sig åt så tillvida att fler upplevde något mindre trygghet på gården/ anläggningen, figur 7. Medan drygt 3 % betecknade sig som otrygga i sin bostad, så ökade andelen otrygga när man befann sig på sin produktionsplats till ca 8 %. Det fanns en signifikant positiv korrelation (0,779 **) mellan att känna sig otrygg på gården och otrygghet i bostad dvs dessto större otrygghetskänsla på gården dessto större otrygghetskänsla i hemmet.

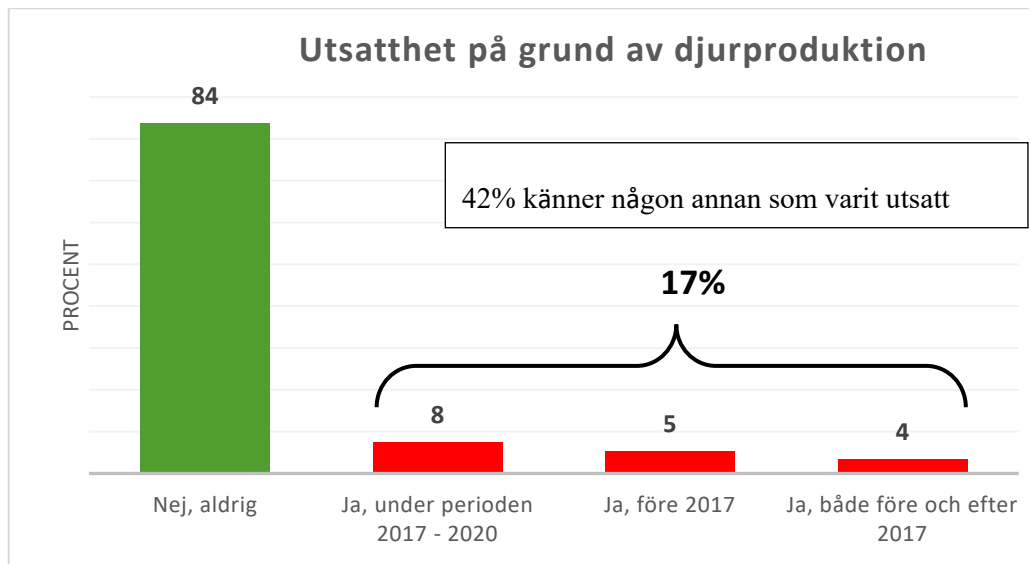

Figur 7. Hur trygg känner du dig i din bostad respektive på din gård/anläggning? (n=2709 resp. 2735).

5.2. Aktivism, stölder och trakasserier

17 % av de svarande berättade att de "varit utsatta för någon typ av demonstration, trakasseri, intrång, klotter, utsläpp av djur, personligt angrepp i media eller dylikt på grund av att de var djurproducenter" (figur 8). Det innebär 282 företag som varit utsatta under perioden 2017 – 2020, ytterligare 199 företag var drabbade före 2017 och 130 fler företag angav en längre tidsperiod (både före och efter 2017). Sammanlagt var det 611 företag i denna studie, som på något sätt drabbats på grund av att de var djurproducenter.

Figur 8. Har din verksamhet någon gång varit utsatt för någon händelse av typen demonstration, trakasseri, intrång, klotter, utsläpp av djur, personligt angrepp i media eller dylikt på grund av att du är djurproducent? (n=3767).

Oavsett om man själv hade drabbats eller ej, så var det många som kände någon annan djurproducent som varit utsatt för motsvarande händelser; 42 % angav detta (n=3577). I

gruppen som själva drabbats var den siffran betydligt högre; 78 % kände andra som varit utsatta. Trakasserier och kränkningar, med spridande av foto/filmer och kommentarer på olika typer av sociala medier, hade drabbat 7 % (245 företag) vid enstaka tillfälle och för drygt 1 % (45 företag) var detta återkommande.

Vad kännetecknar drabbade verksamheter?

Det fanns ingen könsskillnad för utsatthet enligt frågan ”...*varit utsatt för någon typ av demonstration, trakasseri, intrång, klotter, utsläpp av djur, personligt angrepp i media eller dylikt på grund av att du är djurproducent?*” (*chi-square = 0.003, df=1, p = 0.960*), men det fanns en signifikant skillnad mellan åldersgrupper. Djurproducenter i åldern 50-64 år var mer utsatta än de som var yngre (*chi-square value =17.401, df=3, p=0.001*).

Samtliga 12 minkproducenter som besvarade enkäten (av Sveriges 36), hade blivit utsatta. Förutom minknäringen visade denna studie att även grisproduktion och fiskodling var särskilt utsatta, följt av matfågel och kaninproduktion. Får- och dikoproducter verkade minst exponerade, se tabell 2.

Tabell 2. Utsatt för någon händelse av typen demonstration, trakasseri, intrång, klotter, utsläpp av djur, personligt angrepp i media eller dylikt på grund av att man är djurproducent. Indelning efter djurslag i antal och andel (viss överlappning förekommer).

	Antal svarande (n)	Utsatta för intrång etc.	
		antal	% inom djurslag
Mink	12	12	100
Smågris	132	51	39
Slaktgris	150	57	38
Fisk	13	5	38
Matfågel	55	18	33
Kanin	36	10	28
Höns/ägg	284	70	25
Mjölk	539	111	21
Getter	48	8	17
Övr.nötkött	839	137	16
Får/lamm	1111	163	15
Dikor	1296	189	15

Bland de verksamheter som bedömde sin djurhållning som ”stor”, var det en högre andel som utsatts för intrång, trakasserier etc.. Av de med ”stor” djurproduktion hade 36 % varit drabbade på något sätt för att de var djurproducenter jämfört med 22 % bland de

”medelstora” och 11 % bland de ”små” ($chi\text{-två}=119,186, df=2, p<0.001$). Likaledes var de med anställd personal i högre grad utsatta; 29 % jämfört med 11 % av de företag som inte hade anställda ($chi\text{-två}=125,709, df=1, p<0.001$).

Djurproducenter som använde hemsidor och andra sociala medier för sin verksamhet på olika sätt, drabbades också i större omfattning (24 % jämfört med 14 % för de som inte använde sociala medier) ($chi\text{-två}=35,917, df=1, p<0.001$).

Företag med öppenhet i form av öppen-gård, kosläpp, skol- och studiebesök etc., var även de signifikant mer utsatta (25 % jämfört med 15 % för de som inte var publika med sin verksamhet) ($chi\text{-två}=33,671, df=1, p<0.001$).

Tabell 3 visar att sannolikheten att bli utsatt var ca 2,5 gånger större för företag som hade anställda. Särskilt grisproducenter och ”Annan djurproduktion” visade förhöjd risk att bli föremål för denna typ av trakasseri och brott. Under ”Annan....” ingår minkproduktion, vilket drar upp den siffran. Öppen gård – verksamhet av olika slag visade sig här inte vara associerat med ökad risk för demonstration, protester, intrång, trakasserier etc. på grund av djurproduktionen, däremot att vara synlig med sin verksamhet på internet/sociala medier var en faktor som ökade sannolikheten att bli utsatt med 50 %.

Tabell 3. Utsatthet pga djurproduktion, förklaringsfaktorer.

	Trakasserier och brott mot djurproducenter, n = 1664			
Faktorer	OR	CI 95 %		p
Kön (man)	1,038	0,757	1,422	0,817
Ålder (yngre)	0,825	0,555	1,225	0,339
Typ av produktion				
Slaktkyckling/ägg (ja)	1,089	0,615	1,931	0,769
Mjölk (ja)	0,825	0,555	1,225	0,329
Gris (ja)	1,749*	0,978	3,127	0,059
Får/get (ja)	1,100	0,789	1,534	0,573
Kanin (ja)	1,520	0,485	4,767	0,473
Fiskodling (ja)	0,789	0,099	6,035	0,823
Andra djurslag inkl mink (ja)	1,239**	1,024	1,500	0,028
Situational factors				
Bor på gården (ja)	1,293	0,824	2,030	0,264
Storlek (har anställda)	2,466***	1,751	3,474	0,000
Typ av kommun (landsbygds)	1,679*	0,915	3,083	0,094

“Öppen gård” (ja)	1,084	0,746	1,574	0,674
Sida på Internet (ja)	1,507**	1,103	2,058	0,010
Polis , brottsförebyggande åtgärder				
Larm/kamera/DNA-märk,grannsamverkan (ja)	1,689**	1,277	2,364	0,000
Kontakt med polis (ja)	3,136***	2,364	4,060	0,000
Lokal polis har resurser (ja)	1,079	0,857	1,358	0,519
Diagnostik				
Cox & Snell R Square	0,120			
Nagelkerke R Square	0,199			

Hos de som någon gång varit utsatta för trakasserier, intrång, demonstrationer, personligt angrepp i media etc. på grund av sin djurhållning, förekom i högre grad larm/kameraövervakning/DNA-stöldmärkning , 47 % jämfört med 26 % ($chi-två=102,981$, $df=1$, $p<0,000$).

Den upplevda tryggheten, framförallt på gård/anläggning men även i bostaden, var starkt påverkad av och skiljde sig signifikant åt, om man varit utsatt eller ej. Bland de utsatta för intrång, trakasserier etc. var drygt 25 % otrygga/mycket otrygga på sin gård/anläggning jämfört med 4,5 % för icke-utsatta ($chi-två 313,771$, $df=2$, $p< 0,000$). När det gällde trygghet i bostad var tendensen densamma, men på en lägre nivå; 12 % kände sig otrygga/mycket otrygga i bostaden jämfört med 2 % bland de icke-utsatta ($chi-två 182,209$, $df=2$, $p<0,000$).

Specifika händelser

Ett antal olika händelser med i huvudsak brottslig karaktär presenterades och respondenterna fick svara på om de hade varit utsatta för några av dessa händelser under de senaste tre åren. Man fick också bedöma vilken typ av gärningsperson det var eller som föreföll troligt, se tabell 4.

Tabell 4. Händelser under åren 2017 - 2020, samt gärningspersoner/troliga gärningspersoner.

Händelse 2017 - 2020	Antal svar=n	Drabbade antal (%)	Gärningspersoner, procent av de drabbade			
			Djurrätts-aktivism	Trolig dj.r.aktivism	Andra gärningsmän	Vet ej vilka
Stöld av maskiner/verktyg/diesel/kem etc.	3520	1098 (31 %)	0,4	0,8	77	22
Olovligt intrång gård/anläggning	3591	877 (24 %)	8	11	56	25
Allmänna trakasserier (lösa hundar, öppnade grindar, förhindrande av arbete etc.)	3457	628 (18 %)	4	7	51	38
Sabotage t.ex, uppklippta stängsel/nät	3464	545 (16 %)	4	11	42	42
Olovligt intrång djurstallar	3543	472 (13 %)	10	15	41	34
Skadegörelse i samband med intrång	3503	387 (11 %)	7	9	58	26
Stöld av djur/djur släppts ut	3504	280 (8 %)	5	11	47	37
Hot mot mig/min familj/personal	3466	273 (8 %)	31	19	36	14
Stöld i bostad	3479	146 (4 %)	2	0,7	77	21
Fysiskt våld mot mig/min familj/personal	3456	40 (1 %)	8	2	75	15

Stölder av maskiner/verktyg/diesel etc. hade drabbat ungefär en tredjedel och en fjärdedel hade haft olovligt intrång på gården eller anläggningen. En knapp femtedel hade varit utsatta för olika former av sabotage och/eller allmänna trakasserier.

Djurrättsaktivism, konstaterad eller trolig, förekom i högre grad gällande olovligt intrång (gård/anläggning/djurstall) och i samband med hot mot personer, men även rörande stöld/utsläpp av djur och skadegörelse i samband med intrång.

Fria kommentarer till olika händelser

I de fria kommentarerna illustrerades också hela spännvidden av händelser som man blivit utsatt för som djurproducent; störningar och åverkan från allmänheten; kritik och oförstående myndigheter; kritik, förtal och hot på sociala medier; stölder; olovligt intrång på gård, anläggning och i djurstallar; sabotage, hot och våld. Incidenterna som beskrevs visade att det är olika kategorier av aktörer som vållar olika former av problem, alltifrån irriterande ”småsaker” till allvarliga kriminella handlingar från anonyma kritiker, klagande grannar, okunniga friluftsmänniskor och turister, besvärliga myndigheter, stöldlighor samt lagliga eller kriminella aktioner av djurrättsaktivister. Merparten av dessa händelser hade orsakats av anonyma personer, medan det i andra fall var helt uppenbart vem som skapat problemet för djurproducenten.

Störningar och åverkan orsakat av allmänheten, turister och närboende

Många djurproducenter rapporterade om att man upplevde stora besvär med allmänheten, turister och närboende som inte förstår och respekterar att det bedrivs djurproduktion där man måste stänga grindar, att man inte får gå in till djur i stall och hagar utan tillåtelse och att man inte får skrämja djuren. Djurägarna drabbades av merarbete och merkostnader av dessa incidenter vilka kunde vara av mer eller mindre allvarlig art.

- *Folk som öppnar stängsel och grindar både dag och natt*
- *Under turistsäsong öppnas grindar och under vintern klipps stängsel sönder av jägare*
- *Lösa hundar i fårhage, gått in i fårstall och hagar och klappat djur, gått in i hästhage och försökt rida på unghingstar. Dagtid, vi var hemma,*
- *Återkommande irrelevanta anmälningar till myndigheter, polisanmälningar, publicitet på hemsida och mailkommunikation, nedmejning av grindar till kohage, utsläpp av får, allmänt förtal, telefonsamtal på nätterna med tunga andetag. m.m., m.m. Mycket har polisanmälts, men kallas för grannbråk av polisen*
- *Buskörning med snöskoter kvällar och nätter på åker, i skog och genom fasta stängsel.*
- *Avklippt elstängsel intill övergång på vandringsled vilket orsakade djur på rymmen. Skulle mer tro att det var okunskap än sabotage*
- *Ej kopplade hundar och mountainbikescyklister i betesmarkerna. När vi säger till hänvisar de till allemansrätten, vid flera tillfällen har grindöppningar lämnats öppna. Total brist på respekt för oss mark- och djurägare. Konsekvensen är att djuren flera gånger gått ut och vi fått mota in dem. Utöver arbetet är vi ansvariga för den skadegörelse djuren kan ha gjort.*

Lössspringande hundar som skrämmer och attackerar djur

Lössspringande hundar som attackerar lantbruksdjur har tidigare inte rapporterats i någon större omfattning i Sverige, men framstår i denna studie som ett betydande problem, speciellt för en del fårägare.

- *Tackor och lamm som var ihjälbitna i hagen upptäcktes på morgonen och länsstyrelsen konstaterar att det är lösa hundar trots att det fanns en varg i området*
- *Lössspringande jakthundar. Dagtid. En gång upptäcktes på kvällen att det fanns skadade blödande djur. Veterinär tillkallades, polisanmälan. En annan gång hörde vi skällande hundar. Tog dessa på bar gärning. Veterinär tillkallades djur avlivades. Polisanmälan, hundägaren hämtade hundarna. Samma hundägare varje gång. Hans hundar har hittats 4-5 gånger i eller utanför hagar.*
- *Lössspringande hundar ett mycket stort problem. Var hemma. Kunde inte förhindra attacken*
- *Lössspringande hund inne bland boskap medförde trasiga stängsel och blandade djur .Samt skrämda ,oroliga djur*
- *Lös pitbull jagade kalvar och kor, högg en ko i strupen och hängde kvar. Juli månad, helg, mitt på dagen. Såg händelsen. Svårt att få tag på den stressade kon.*

Sociala medier

Sociala medier var ett forum som användes av olika aktörer för att föra fram kritik, trakasserier och även hot, enligt de svar som inkom.

- *Öppnat en Facebook sida angående aktivism mot gården för att jag skall stänga ner verksamheten. Hotelsebrev med infällda rakblad i uppsåt att skada mig*
- *Uthängda på fb med en bild som tagen ur sitt sammanhang givit mycket negativ publicitet*
- *Hot och trakasserier via telefon, facebook och messenger*
- *Djurrättsaktivister som hotat via chatter och i öppna forum. Exempelvis skrev någon att jag borde "sättas i bur utan mat och vatten och lida tills någon skär halsen av mig"*
- *Efter debatter i sociala medier, släpptes ett 70-tal tjurar, vid ett flertal gånger ut ur sina hagar, nattetid*

Sabotage och hot

Hot och sabotage av olika art, men ofta av allvarlig karaktär, beskrevs. I de flesta fall var det okända förövare.

- *Nerbränd byggnad och klotter mitt i natten, hot via telefon och sociala medier*
- *Telefonsamtal mestadels nattetid. Hot och tillmälen om att vi är mördare osv. Till alla familjemedlemmar ÄVEN barnen!!*
- *Hjulbultar på djurtransport lossade*
- *Blivit mordhotad på facebook. Känns obehagligt och har blivit otrygg hemma på gården*
- *Funnit hotande föremål som lämnats i direkt anslutning till bostaden på natten, brev som skickats med tidningsutklipp med kors inritat i pannan och hotande ord*
- *Inbrott och sabotage på mjölk tank på natten. Var hemma. Upptäcktes på morgonen. Hälla ut en hel tank mjölk. Stöld av maskiner och verktyg. Skaffa nya.*
- *Hot och utpressning mot mig och familjemedlemmar*
- *Sabotage på rundbalpress. Flera dagar till spillo. Stöld av ensilagebalar. Fick köpa foder.*
- *Smygfotografering och hot mot mig och min familj*

- *Sabotage av djurens dricksvatten på bete. Uppklippning av stängsel*
- *Utsläppta djur, stöld av bränsle och materiel, hot, våld och skrik*
- *Inbrott och skadegörelse, tagit bla kött, gjort figurer och ställt i stallet. Stulit höns och ägg. Hållt vatten i dieseltanken på traktorn, Hot på sociala medier. Inbrott och dieseltank, plus stöld har skett nattetid.*
- *Utsläpp av djur. Utsläppet skede på natten. 2000 minkar. Brutit upp dörrar. Brutit upp staket jag kom ner till farmen. Telefonterror, ringer 100 samtal per natt till olika i familjen. Halv 8 då var utsläppet ett faktum. 500 minkar bet ihjäl varandra. Pga utsläppet vi tappade en hel årsproduktion. Polisen la ner allt ganska omgående fast det fanns dna mm. Man känner sej fullständigt rättslös. Får ingen hjälp någonstans. Stöld av nötkreatur slaktat på plats*

Djurrättsaktivister

Då den absoluta merparten av problem som djurproducenterna utsattes för var anonyma, var det svårt att veta vem förövaren var. Ibland var det dock helt uppenbart att det var djurrättsaktivister som mer eller mindre gav sig till känna i samband med händelsen.

- *Dörrar står öppna på morgon när vi kommer till gården, demonstrerande aktivister i samband med kosläpp*
- *Nedklottrade skyltar "mördare", "djurplågare", skett på natt, demonstrationer med banderoll, dagtid*
- *Jag blir trakasserad och får upprepade grova hot via post, e-mail och på sociala medier. Djurrättsaktivister demonstrerar utanför min bostad. Bostaden har utsatts för skadegörelse*
- *Intrång kl 02.00 för att befria smågrisar, blev skrämde av röstlarm, tog grisarna hos en granne*
- *Första gången märktes aldrig inbrottet i stallet, bara filmen på Youtube. Andra gången noterade personal på morgonen fotspår i snön, uppbruten dörr och saknade stalldörrsnycklar inne*
- *Intrång i grisstall där det filmades i avdelningar och filmerna spreds sedan på nätet. Inträffade på natten under julen*

Inbrott och stölder

En vanlig form av problem var inbrott och stölder på gårdarna, men då oftast i maskinhallar, verkstäder eller av och i maskiner och traktorer som förvaras inom – och utomhus.

- *Dieselstöld ur traktorer samt en del inventarier, bla brandsläckare och batteriladdare*
- *Stöld av sprutmedel 2017, 2018. Tjuvarna hade även varit inne i stallarna*
- *Stöld av drivmedel ur fordon ca 150 liter.. 4 st motorsåg juni 2019*
- *Stöld av GPS-utrustning i traktorer*
- *Under natten stals en fyrhjuling*
- *Vi har haft 8 stölder nattetid av diesel, verktyg och hetvattentvättar för totalt värde mer än 100 000 kr.*

- *Konstiga besökare, följt av inbrott med tillgrepp av diesel ur tankar och traktorer, motorsågar, röjsågar, verktyg. Polisen åkte inte ens hit trots bevis i form av kvarlämnade saker*
- *Stöld försök, stölder på 6 gårdar runt våran gård samma natt som dom (3 st) var här. Vi har dom på film, dom avbröt här för det kom en bil*

Oförstående myndigheter

Även myndigheter kunde upplevas som aktörer som utsatte djurproducenterna för olika problem.

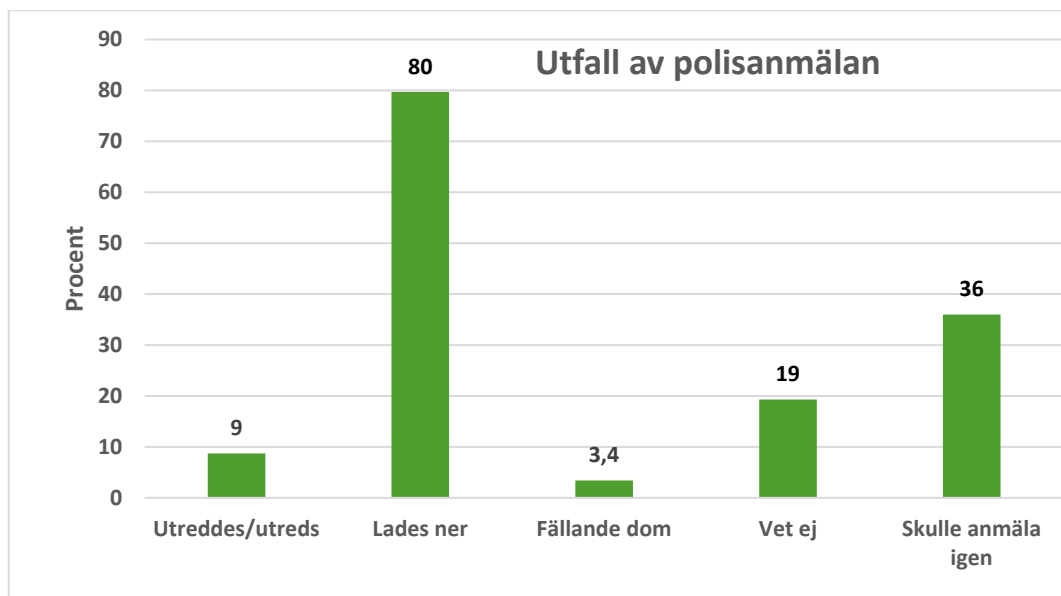
- *Trakasseri från tjänstekvinna på Länsstyrelsens lantbruksenhet*
- *Länsstyrelsens personal öppnat stängsel till bete*
- *Myndighetsaktivism är ett annat stort problem. Till exempel att besiktningsveterinärer tillåts vara djurrättsaktivister och sedan anmäla mig till Länsstyrelsen.*

Polisanmälan av brott

Den största delen av de händelser som djurproducenterna utsattes för 2017 – 2020, redovisade i tabell 4 (intrång, skadegörelse, stölder, hot, våld, sabotage, allmänna trakasserier) anmäldes aldrig till polisen. Av 2065 personer hade 65 % inte gjort någon polisanmälan alls, 28 % hade anmält och ca 7 % hade anmält men inte alla gånger. Drygt hälften (53 %) av de som varit utsatta på grund av sin djurproduktion, enligt huvudfrågeställningen (figur 8), hade inte anmält händelserna.

På en senare fråga angav dock 73 % att det är viktigt att anmäla alla brott.

Utfallet av polisanmälningarna illustreras i figur 9.

Figur 9. Utfall av polisanmälda händelser 2017 -2020 (n=725).

Orsaker till varför man inte polisanmälde misstänkta brott var följande:

- Jag trodde inte att det skulle leda till någon åtgärd ändå (28 %)
- Det kändes inte allvarligt nog att anmäla (20 %)
- Det var inte värt besväret (19 %)
- Det var svårt att veta om det var ett brott (11 %)
- Vill inte skapa uppmärksamhet (9 %)
- Oro för repressalier (5 %)
- Annat (8 %)

Under ”Annat” skrev flera att polisen hade rekommenderat att inte anmäla / att det inte är någon mening med att anmäla; man kände att det var svårt att bevisa brottet; det var svårt att veta om djuren försvunnit på grund av stöld eller något annat; att man upptäckt det för sent (betesdjur); telefonkö till polisen ; meningslöst för läggs ned ändå; svårt att anmäla det som betraktas som trakasserier i form av anonyma anmälningar om bristande djurhållning, för att ge några exempel. Flera ”incidenter” handlade om bristande hänsyn / allemansrätt / lösa hundar, där man själv försökte lösa problemen.

Djurrättsaktivism

Det faktum att djurrättsaktivism existerar och manifesterar sig på olika sätt, medför en rad olika effekter på svensk djurproduktion i stort. Ett antal påstående kring djurrättsaktivism och dess följder radades upp för respondenterna att ta ställning till i en femgradig skala från ”Instämmer inte alls” till ”Instämmer helt”.

Av 3059 svarande var det 30 % (903) som upplevde att djurrättsaktivismen gjorde dem rädda. De övervägande känslorna var ändå att bli arg (67 %) och att bli bekymrad (58 %). Tabell 5 redovisar svarsfördelningen och har rangordnats efter medelvärden i fallande ordning.

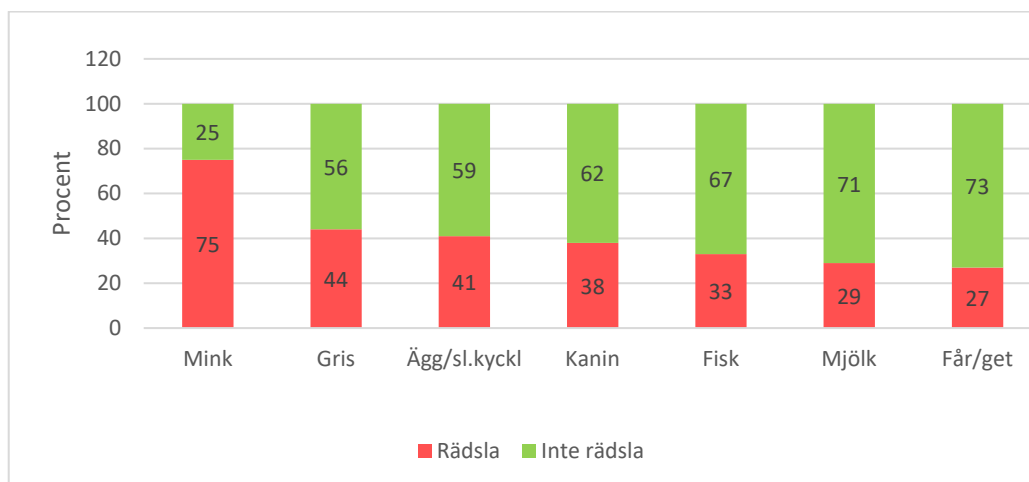
Tabell 5. Djurrättsaktivism och dess följder, påståenden att ta ställning till (andel svar 1–5 i procent).

	Medel- värde	Instämmer inte alls =1	Instämmer till viss del =2	Varken eller =3	Instämmer till stor del =4	Instämmer helt =5	Antal svarande (n)
Aktivismen gör mig arg	3,72	7	21	5	25	42	3143
Aktivismen gör mig bekymrad	3,46	9	27	6	25	33	3126
Aktivismen har minskat min tillit till okända människor	3,02	15	30	13	22	20	3001
Jag oroar mig för smitta vid intrång	2,73	22	33	11	17	17	3261
Min ekonomi påverkas negativt	2,69	23	28	19	17	13	3008
Aktivismen gör mig rädd	2,69	24	26	20	16	13	3059
Jag oroar mig för angrepp	2,53	24	38	12	15	11	3356
Mina förebygg- åtgärder gör mig tryggare	2,51	19	28	39	10	4	2630
Jag har blivit en mindre öppen person	2,46	33	17	30	11	9	2982
Min livskvalitet försämras	2,43	31	19	31	11	7	2873
Jag har vidtagit åtgärder för att skydda mig	2,38	29	30	23	10	8	3103
Förebygg.åtgärder medför sämre livskvalitet för mig	2,32	35	17	34	8	5	2662
Min familjs livskvalitet påverkas negativt	2,27	39	14	34	8	6	2871
Jag har blivit mer öppen med min verksamhet	2,21	40	12	39	6	3	2946
Rekrytering av personal försvåras pga aktivism	2,14	48	13	24	8	7	2159
Mina barn drabbas negativt	2,13	46	11	31	6	5	2562

Rädsla

Det fanns en tydlig påverkan hos de som tidigare hade blivit utsatta på grund av sin djurproduktion, då de i högre utsträckning (52 %) kände rädsla jämfört med de icke utsatta (25 %) ($\chi^2=151,489$, $df=2$, $p<0,000$). En liknande effekt kunde också ses hos de som hade angett att de kände någon annan som blivit utsatt, ungefär 41 % av dem kände sig rädda jämfört med cirka 20 % av de som inte kände någon utsatt ($\chi^2=162,104$, $df=1$, $p<0,001$). Det fanns också en signifikant ålderskillnad, beträffande rädslan för aktivism. Mest rädda var män i åldern 30 – 49 år. I åldersgruppen 18 -29 var hälften rädda för djurrättsaktivism jämfört med en femtedel i den äldre åldersgruppen, över 65 år.

Vidare framkom att ju större verksamhet (antal anställda och självuppskattad storlek på sin djurproduktion), desto högre andel var rädda för aktivism. Rädslan var också signifikant större hos de som hade barn hemmaboende. Rädsla för aktivism varierade också mellan olika typer av produktion/djurslag, figur 10.

Figur 10. Procent av respondenter som instämmer helt eller till stor del i att djurrättsaktivism gör dem rädda, efter typ av djurproduktion ($n(\text{mink})=12$, $n(\text{gris})=202$, $n(\text{ägg/sl.k})=327$, $n(\text{kanin})=37$, $n(\text{fisk})=13$, $n(\text{mjök/nöt})=2109$, $n(\text{får/get})=1139$) (efter Ceccato, Abraham, Alwall Svennefelt, Göransson & Lundqvist, 2021a)

18 procent angav att de hade vidtagit åtgärder för att skydda sig mot aktivism. Särskilt mink-, fisk- och grisproducenter angav detta (100 %, 58 % och 37 %). Detta var i hög grad kopplat till angiven rädsla för aktivism (75 % av minkproducenter som vidtagit åtgärder angav också rädsla, 57 % av fiskodlarna, 74 % av grisproducenterna).

Hälften av de djurproducenter som angav rädsla för djurrättsaktivism hade också någon form av modern brottsprevention på sin produktionsplats, t.ex. larm och kameraövervakning. Av de som vidtagit åtgärder för att skydda sig mot djurrättsaktivism, var det mindre än hälften (47 %) som också kände att dessa åtgärder gjorde dem tryggare och 37 % kände till och med att deras livskvalitet försämrades på grund av detta. Det kunde vara att man levde i ständig oro för att man glömt låsa eller att kameraövervakning skulle sätta mer fokus på det potentiella hotet och vad som skulle kunna hända.

Tillit till okända personer

Tilliten till okända människor hade minskat på grund av djurrättsaktivismen ansåg 42 procent och bland de som också var rädda för aktivism var denna andel betydligt högre (74 %). Rädsla var den känsla, av alternativen: "rädsla, bekymrad, arg", som var mest positivt korrelerad med minskad tillit till okända ($Pearson\ 0,550$, $p=0,000$). De yngre lantbrukarna (18-29år) var i högre grad påverkade (52 %) jämfört med de äldsta (över 65år) (33 %). Överlag var tilliten till okända människor ökande med stigande ålder.

De som hade anställda uppgav i högre utsträckning (46 %) minskad tillit till okända jämfört med företagare utan anställda (30 %).

Gris- och minkproducenter var de med högst andel negativt påverkade i sin tillit på grund av aktivism (83 % respektive 57 %).

Negativ påverkan ekonomi

Tre av 10 djurproducenter ansåg att djurrättsaktivismen påverkade deras ekonomi negativt. Det gällde i högre grad för yngre producenter (18-29 år, 40 %), samtliga minkproducenter (100 %) och mer än hälften av fiskproducenterna (54 %).

De med ”stor” verksamhet var i högre utsträckning negativt påverkade (45 %), jämfört med de som bedömde sin verksamhet som ”medel” (38 %) och ”liten” (19 %).

Minskad livskvalitet

18 % uppgav att man fått minskad livskvalitet på grund av djurrättsaktivismen, men det fanns inte några signifikanta skillnader mellan åldersgrupper. Även här fanns signifikanta skillnader mellan storleken på verksamheterna, så tillvida att ju större verksamhet desto högre andel med negativ påverkan på sin livskvalitet på grund av aktivismen (”stor” 28 %, ”mellan” 18 %, ”liten” 10 %). Djurslagsmässigt var påverkan störst bland mink- och fisk följt av grisproducenter (28 %), medan andelen var lägst hos får/get-producenter (15 %).

Påverkan på barn

14 % av de svarande instämde helt eller till stor del i att familjens livskvalitet påverkades negativt av djurrättsaktivism. Djurproducenters barn visade sig också bli utsatta för olika negativa händelser på grund av familjens produktion. 290 företagare, drygt 11% av de svarande, instämde helt eller till stor del i att deras barn drabbades negativt av djurrättsaktivismen som företeelse. Detta gällde i högst grad för barn till mink-, fisk-, kanin- och grisproducenter (81 %, 36 %, 23 % och 17 %). De med anställda samt större verksamhet instämde i högre grad. Av de cirka 30 % som tidigare angett att de hade barn under 20 år boende hemma och besvarade frågan om barn drabbas negativt pga djurrättsaktivism (n=1017), så var det 14 % (141st) som ansåg detta.

Tidigare utsatta på grund av sin djurproduktion – skillnader i svar

Det fanns statistiskt säkerställda skillnader i samliga frågor, mellan de som tidigare uppgivit att man varit utsatta enligt frågan: ”*Har din verksamhet någon gång varit utsatt för någon händelse av typen demonstration, trakasseri, intrång, klotter, utsläpp av djur, personligt angrepp i media eller dylikt på grund av att du är djurproducent?*” och de som inte varit det. Tabell 6 redovisar utfallet, med rangordning baserat på de tidigare utsattas svar.

Tabell 6. Djurrättsaktivism och dess följder. Uppdelat baserat på tidigare utsatthet av typ demonstration, intrång, trakasseri etc. på grund av djurproduktion. Andel (%) som svarat "Instämmer helt /Instämmer till stor del". Rangordnat efter den utsatta gruppens svar. Signifikant skillnad mellan grupperna *** $p < 0,001$

	Instämmer helt/till stor del (%)		
	Ej utsatta	Utsatta	
Aktivismen gör mig arg	63	81	***
Aktivismen gör mig bekymrad	54	79	***
Aktivismen har minskat min tillit till okända människor	37	65	***
Jag oroar mig för smitta vid intrång	29	58	***
Jag oroar mig för angrepp	20	56	***
Min ekonomi påverkas negativt	26	52	***
Aktivismen gör mig rädd	25	52	***
Jag har vidtagit åtgärder för att skydda mig	12	44	***
Min livskvalitet försämras	13	43	***
Jag har blivit en mindre öppen person	15	42	***
Min familjs livskvalitet påverkas negativt	8	38	***
Mina barn drabbas negativt	6	36	***
Rekrytering av personal försvåras pga aktivism	12	32	***
Förebygg.åtgärder medför sämre livskvalitet för mig	9	31	***
Mina förebygg. åtgärder gör mig tryggare	12	20	***

44 % av de tidigare utsatta producenterna hade vidtagit åtgärder för att skydda sig, men endast 20 % av dem uppgav att de förebyggande åtgärderna hade fått dem att känna sig tryggare.

Fria kommentarer djurrättsaktivism

Djurrättsaktivister och deras handlingar väckte många känslor och åsikter bland de djurproducenter som besvarade enkäten. Många såg det som ett övergripande samhällsproblem och som en ytterligare konsekvens och bidrag till klyftan mellan stad och land. Det var också uppenbart att man var missnöjd med de lagar och den rättsskipning som tillämpas om man blir utsatt och drabbad. Det framkom även missnöje och misstänksamhet mot myndigheter och politiker. Många upplevde att man saknade stödet för sin verksamhet från samhället och dess företrädare .

De 571 kommentarerna vittnade om ett stort engagemang med många personliga erfarenheter och åsikter. Dessa kommentarer ger en viktig bild av stort problem och en hel del presenteras i det följande. Betydligt fler återfinns i Bilaga 2.

Samhällsproblem

- *Jag och min familj är inte utsatta men det är i stort ett jätteproblem, oftast i närheten av städer och i synnerhet universitetsstäder*
- *Samhället borde se frågan med större allvar. Massmedia nästan glorifierar aktivister och hänger ut familjer som missköter sina djur där ofta personliga problem är orsak. Menar därmed inte att dålig djurhållning kan försvaras*
- *Behövs vassare regelverk för att skydda de som blir utsatta, men också förebyggande arbete för att informera om hur livsmedelsproduktion med djur funkar*
- *Jag är orolig för hur samhället utvecklas. Jag jobbar oerhört mycket för att producera både kött och vegetabiliska livsmedel till konsumenterna i Sverige. Tacken för det är att man säger i riksnyheter på TV att bönder borde skämmas (klimatet) och att de över huvudtaget släpper fram djurrättsaktivister i TV säger ju något om hur tokigt samhället blivit. Jag har inte personligen blivit drabbad mer än att jag får försvara i verksamhetsrådet på skolan att barnen överhuvudtaget äter annat än vegetariansk mat*
- *När samhället hyllar aktivism väger det fort över till olagligheter och kriminalitet*
- *Märkligt att samhället inte står upp för oss producenter, verkar som media står på aktivisternas sida. Ex SVT uppdrag granskning*

Klyfta mellan stad och land

- *Jag oroar mej för att klyftan mellan land och stad blir djupare och större för varje år. Människor i allmänhet har väldigt dålig kunskap om hur det verkligen går till i dagens lantbruk och ingen kunskap alls om hur djuren de värnar om, behandlas och vilka behov de har. Okunskapen gör att de sk djurrättsaktivister får alltför lätt att få anhängare.*
- *Färre och färre har kunskap om livsmedelsproduktion och blir lätt lurade av aktivister*
- *Tyvärr allemansrätten förkastlig ,att komma in på min mark är hemfridsbrott. Alla är välkomna om man frågar först och ber om lov för vistelse på min mark*
- *Grannfejder med inflyttade stadsbor suger enorm energi från arbetet på gården*

Lag och rättvisa

- *Även om vi ertappar dom så är risken oändligt stor att vårt ingrepp betraktas "inte motiverat" och det är vi som bötfälles*
- *Det måste klassas som ett lagbrott med mycket hårda straff att göra intrång hos djurproducenter i djurstallar, detta är förödande för svensk mjölk och köttproduktion*
- *För låga straff och för litet intresse från myndigheter*
- *Vi är oroliga för att samhället tar inte detta på allvar. I andra länder tex. England är det mkt allvarigare straff*
- *Det måste få ett slut. Äganderätten måste stärkas påtagligt, straffen måste skärpas påtagligt. Upplever inget större stöd eller hjälp av samhället. Det påverkar vår vilja att satsa högst påtagligt*
- *Det måste bli ett förbud enligt lag att beträda att vistas vid jordbruksfastigheter (ladugård och djurstallar) utan djurägares tillstånd*
- *Djurrättsaktivism är samma som terrorism för mig! Det är för låga straff därför kan de hålla på obehindrat och fullt finansierat av donationer och indirekt staten..*
- *Djurrättsterror bör ges egen brottsrubricering med två års fängelse i straffskalan för att möjliggöra elektronisk övervakning av misstänkta*
- *Allemansrätten måste inskränkas. Vad jag förstår fredas f.n. endast bostaden. Hela gårdens produktionscentra ska undantas från allemansrätten*
- *Djurrättsaktivism borde värderas högre straffskalemässigt, då skulle det bli lättare att få aktivister lagförda på ett eller annat vis. Även olaga intrång i djurstallar kunde bedömas hårdare, då det medför risk för smittspridning och djurägare kan känna en stor otrygghet, maktlöshet och uppleva en mental ohälsa pga ett intrång. Jag har inget emot att en djurägare blir anmäld för misskötsel av djur om det är befogat, men anmälningar som saknar grund och som sker upprepade gånger borde lättare kunna bedömas som trakasserier*
- *Polisen måste få redskap för åtgärder i bondens hemfridzon samt längre straff för yrkesaktivisten*
- *Att en liten skara fanatiska personer kan orsaka så stor skada, lidande och oro är ett bevis på hur svag äganderätten är i Sverige. Intrångsbrott av detta och liknande slag borde bestraffas i paritet med grov misshandel, som gårdsägare skall jag ha absolut rätt att avhysa och eller demaskera inkräktare med för det våld som nöden kräver för självförsvar.*

Tilltron till myndigheter, dess representanter och politiker

- *Det är besvärande med en myndighetsbaserad aktivism genom personal i djurskyddsarbetet på länsstyrelse. Det är orättfärdigt med de regelförankrade följdverkningarna av systemet med anonyma anmälningar som efter tre anmälningar kan slå undan benen för en djurföretagare genom djurförbud. Det är ingen förtroendefull situation när länsveterinären offentligt visar stöd och sympati för djurrättsrörelsen*
- *Viktigt att myndigheter har kontroll på personalens aktivism på fritid samt i dess roll som myndighetsutövare*
- *Är det så konstigt att djurrättsaktivisterna har medvind när Statens Jordbruksverk bjuder in dem att delta i ett antal referensgrupper. Det känns*

faktiskt som de har nästlat in sig i många myndigheter som anställda och får den information som behövs för att kunna uträtta sina aktioner på ställen de löper liten risk för upptäckt. Mycket märkligt beteende av SJV att bjuda in dessa människor som inte vill annat än att ha bort djurproduktionen

- *Kriminell verksamhet med förgreningar djupt in i statsapparaten och myndigheter. Åtskilliga djurägare har tagit livet av sig. De har aldrig gjorts någon objektiv analys kring myndigheters agerande. I många fall har djuren blivit lidande*
- *Vi har en mkt liten gård där alla mår bra och det tycker också alla besökare. Vi har bara haft problem med tjänsteman från Länsstyrelsen*
- *Djurrättsaktivism påhejas av media och politiker*

Djurrättsaktivismen fick också många konsekvenser på det personliga planet och för företagandet. Många av de som besvarade enkäten vittnade om hur man upplevde utsatthet, otrygghet, rädsla och oro inför vad man drabbats av eller befارade att man kunde drabbas av. Det påverkade arbetsglädjen, motivationen och framtidstron, vilket också kunde leda till att man drog sig tillbaka, höll en lägre profil på sin verksamhet och verkade mer anonymt som företagare och privatperson. Det fick också konkreta konsekvenser för företagets inriktning, framtidsplaner och ambitioner. Även djurproducenternas barn påverkades negativt av hur dessa frågor hanterades i samhället, speciellt i skolan kunde man uppleva en negativ attityd.

Utsatthet, otrygghet, rädsla och oro

- *Känner mig inte trygg, man blir skeptisk mot att bjuda in olika människor till gården tex förskola*
- *Eftersom jag är utsatt i hög grad påverkar det både mig och min familj samt närstående och grannar på ett mycket negativt sätt*
- *Planerar att skaffa ytterligare en vakthund*
- *Ständig oro att någon kanske glömt låsa en dörr någonstans. Samt påslag när vi får sms om att Djurrättsaktivister är igång*
- *En ständig oro för verksamhet och familj*
- *Den stora konsekvensen är att man aldrig sover bra och ligger o oroar sig på nätterna ifall dom skulle komma på besök eller släppa ut mina djur*
- *Det skapar rädsla och oro för mig och min personal och skapar dessutom en massa arbete kring detta*
- *Vi har låst till huset när vi är hemma och öppnar inte dörren om vi inte känner igen den som knackar på. m.m*
- *Vi har svårt att skydda oss. Vi kan ej låsa på grund av mjölkhämtning med mera. Folk kan ta sig in när som helst. Jag är rädd när jag måste dit på larm om natten på grund av kriminalitet och sådana som vill oss illa. Är det värt att vara bonde? Jag låser maskiner, verkstad allt jag kan men känner mig inte trygg. Vi vågar inte ta emot besök*
- *Jag har dold identitet på sociala medier, våra barn har varnat mig för djurrättare, att de är farliga, våra barn är vuxna nu. Jag är mycket misstänksam när det kommer främmande upp på gården och jag har jobbigt när jag anställer ny personal*
- *Vi vågar inte lämna gården! Någon måste i alla fall stanna hemma och vakta stället, så familjelivet blir inte detsamma*

- *En ständig oro alla dagar på året , där utövarna inte tar någon hänsyn till att det är välskött och enliga alla lagar och förordningar utan sprider illvilliga rykten som gynnar deras agenda att vi inte ska äta kött och har inget med djurskydd att göra. Känns lönlöst att föra en debatt med dessa terrorister*
- *Man är rädd och ledsen för att inte få jobba i ro och helhjärtat med det man brinner för. Alltid risk för påhopp. Frågan är inte om man drabbas utan när*

Arbetsglädje, motivation, framtidstro

- *Tycker att det är helt otroligt att när man håller på med en laglig verksamhet i en demokrati ska behöva vara rädd för att utsättas för detta. Det förstör mycket av glädjen*
- *Har ej drabbats, men törs aldrig skriva på Facebook eller annat om kalvningar eller liknande som man egentligen skulle vilja när man fått årets första kalv eller så*
- *Förlorat mycket av en stor yrkesstolthet som har drivit mig och min verksamhet*
- *En latent gnagande oro för djurens välbefinnande har smugit sig in i tillvaron vilket gjort att arbetet med djuren har inte blivit lika roligt som tidigare*
- *Funderar på upphöra med djurhållning inom snar framtid*
- *Sålde besättningen för några veckor sedan! Ingen framtid för animalier i detta land*
- *Det är inte roligt längre att hålla på med djur*
- *De senaste tjugo åren har jag känt en minskad uppskattning och ett större ifrågasättande varför jag är djurproducent. En allmän inställning i samhället som är grogrund för djurrättsaktivism*
- *Är rädd överdrivet rädd för att de ska komma hit och hitta på något eller trakkasera/hota mig på sociala medier*
- *Dom förstör väldigt mycket för mig, mina barn och övrig familj på ett väldigt personligt plan*
- *Största rädslan gäller inte om djurrättarna kommer utan när.. Som det ser ut idag är polisen tandlös och djurrättarna tar till vilka metoder som helst för att vinna mark. Vi är rädda, med all rätt! När djurrättarna kommer står vi ensamma, utan skydd från samhället*
- *En osäker framtid på landsbygden där djuren är navet i ekonomin eftersom vall är den lämpligaste grödan i mina trakter och kossor äter gräs därför är djur enda alternativet för min existens, dessutom bidrar jag till biologisk mångfald genom betesdjur*
- *Överväger att sluta med djurhållning, det känns mer jobbigt med problem och anmälningar, än glädjen över att ta hand om djuren. Viss personal på länsstyrelsen är också aktivister!!*

Lägre profil och ökad anonymitet

- *Man aktar sig för att lägga ut händelser på gården på sociala medier och i pressen*
- *Misstänksamhet mot människor kring djurproduktion, Vågar inte ha en hemsida*
- *Skapar en oro i oss på gården som vi inte tidigare känt. Vi är mycket mindre benägna att bjuda in och bvisa upp vår verksamhet, trots att det från början var en stor del i vår affärsidé. Vi är mer misstänksamma mot främmande. Vår*

djurhållning är mycket välskött och vi skulle kunna agera mycket mer utåtriktat för att visa upp god djurhållning än vad vi nu gör. Detta är oerhört olyckligt så klart majoritet av befolkningen är snälla människor, men vi är rädda för de aktivister som "lurar i mängden". Det känns som att aktivister kommer undan med allt möjligt så därför vill vi inte dra till oss uppmärksamhet alls. Vi tackar konsekvent nej till alla (medier, företag, skolor undantaget naturbruksskolan men även då är vi innerst inne oroliga över vilka dessa eleverna egentligen är och vad de företräder.. det lutar åt att vi kommer att tacka nej till de också framöver) som vill göra besök och reportage eller lyfta god djuromsorg. Vi vill inte synas utåt. Tragiskt hur det blivit...

- *Hade gärna haft en facebook/instagrampage för gården och visat mycket hur vår vardag ser ut för alla de som är intresserade men av rädsla för att dra till oss uppmärksamhet från aktivister har vi inte det. Är allvarligt bekymrad över hur det kommer utveckla sig. De är otäcka på riktigt*
- *Vi undviker all slags publicitet, både i press och sociala medier för att undvika att bli "nästa blickpunkt" för djurrättsaktivisterna. Undviker all slags konversation på internet vad gäller diskussioner om djurrätt och djurskydd i rädsla att bli djurrättsaktivisterna nästa "måltavla". Detta är naturligtvis hämmande för demokratin då de i princip redan skrämt oss till tystnad. Detta gör vi framför allt för att skydda våra barn som är i en känslig ålder, tillräckligt stora att förstå och bli rädda/skrämda, men ännu långt ifrån vuxna. Barnen får inte förekomma på bild med namn på skolans internetsidor pga djurrättsaktivismen. Vi håller själva en allmänt låg profil både vad gäller publicitet och förtroendeuppdrag pga djurrättsaktivismen. Man hade nog känt mindre rädsla om man inte hade haft barn, eftersom barnens trygghet i hemmet och på gården kan slås i spillror på bara några minuter om man blir måltavla för aktivisterna och då är det våra barns hela barndom med glädje och trygghet som går förlorad*
- *Familjen lever under sekretess i dagsläget*
- *Har valt att inte exponera min gård och mitt lantbruksföretag i sociala medier av rädsla för vad det kan föra med sig i form av djurrättsaktivism, sabotage mm. Skulle egentligen gärna vilja visa upp mina fina kor som producerar mjölk av högsta kvalitet och gårdens artrika naturbetesmarker som sköts och finns kvar tack vare mitt lantbruksföretag. Skulle önska att man slutar att använda ordet djurRÄTTsaktivist. Ta bort RÄTT i ordet och benämna dem djuraktivister istället. Det finns inget som är RÄTT i det aktivisterna gör!*
- *Jag märker att det hindrar mig från att kommunicera kring arbetet på gården och med djuren i press och sociala media vilket jag i sig tycker är ett problem då det är viktigt att folk i allmänhet förstår hur uppfödning av får går till och villkoren för matproduktion och livet på landsbygden.*

Konsekvenser för företaget

- *På grund av djurrättsaktivism har jag slutat med grisar och användning av spannmål som foder. Det vill säga endast gräsätande/betande djur som är bra för miljön*
- *Ständig rädsla för utsläpp av djur. Har enbart ungtjurar på lösdrift inomhus. Stor oro för avlivning om de blir utsläppta*
- *Påverkar efterfrågan och pris negativt*

- *Planen var att starta försäljning av köttlådor/kropp, med egen öppen facebook sida, för att visa upp mina djur och verksamheten, men den idén är nerlagd. Säger endast kött till mina bekanta, resten till slakteri.*
- *Den har betydligt minskat min investeringsvilja inom livsmedelsproduktion*
- *Vi funderar på att sätta upp larm och säger då vi har studiebesök att man ska vara vara försiktig med fotografering. Kollar upp dem som ska komma på studiebesök*
- *Att djuren kommer till skada om de släpps ut, smittspridning i stallar, skadegörelse på liv o egendom - inga öppen gård aktivitet längre*
- *Planerade att utöka djurhållning/produktion men vågar inte då jag känner mig osäker för konsekvenserna och inte vill ta ökade kostnader i det förebyggande*
- *Olaglig verksamhet som pressar psykiskt och kan utsätta personal för oönskade händelser. Påverkar arbetsmiljön negativt.*

Uppfattningar om djurrättsaktivister

Djurproducenterna hade många åsikter om djurrättsaktivisterna och en hel del förmedlade tämligen upprörda känslor när de skulle skriva om dem. Ett mindre antal hade viss förståelse för aktivister och hävdade bl a att så länge inte all djurproduktion sköts väl kan det finnas motiv för aktivism.

Uppfattningar om djurrättsaktivister

- *Bedrivs vanligtvis av vänstervridna yngre människor som även kämpar för feminism, socialism, hbtq, genus, antikristen och fri invandring*
- *Fanatism i sektform*
- *De har rätt att uttrycka sin åsikt men ska följa lagen*
- *De är dåligt informerade, vägrar ta till sig information, saknar verklighetsförankring, skadar ibland djuren mer än de hjälper dem*
- *Djurrättsaktivism orsakas av dålig kontroll över djurens livskvalitet*
- *Det är inte aktivism, det är terrorism*
- *Jag har aldrig stött på djurrättsaktivister. Rent allmänt tycker jag att de är obildade rötägg*
- *Djurrättsaktivister skall behandlas som all terrorism eftersom det är ett angrepp på samhället och inte följer demokratiska spelregler*

Väcker upprörda känslor

- *Den dolda aggression som jag känner efter intrången hos andra djurägare, vet jag inte om jag kan tygla om jag själv skulle konfronteras med aktivister i aktion*
- *Att rättsväsendet tar sitt ansvar och inte bara klappar brottslingar på axeln , annars blir det hagelskott mot de som bryter sig in !!*
- *Skärp straffen Ge polisen större befogenhet. Fritt för vem som helst att ta hand om dom utan att straffas*
- *Dessa folk som gör detta gör det nu med risk för sitt eget liv. Hotar man min familj eller djuren och jag kommer på dom så blir det som det blir, då polis och rättsystemet inte hjälper oss bönder. Då får vi lösa det själva*
- *Att LST befolkas av aktivister har lett till dödsfall, tydligen så många att de startat en stödgrupp för aktivister på myndigheten som drivit lantbrukare till döden och känner skuld för det*

- *Skulle vilja skriva som min granne säger— Kommer dom in på två ben så får dom bäras ut på en bår*
- *Jag skulle bli fruktansvärt arg om jag kom på djurrättsaktivister på bar gärning, vet inte om jag skulle kunna tygla mig...*

Andra synpunkter

- *Jag har inte blivit utsatt på något sätt - tvärtom är alla som kör förbi min gård positiva och tycker att mina tackor är så fina*
- *Småbrukare har inget att frukta....*
- *Jag gör inget som djuraktivister inte skulle tycka om. Jag har djur som har det bra och för bete, ull och sällskap. Mjölk och ägg är en bonus, slaktar inga djur*
- *Jag tycker det skamligt att svenska bönder sköter sina djur så dåligt att det krävs olaglig djurrättsaktivism för att komma till rätta med böndernas lagbrott*
- *Gårdar som sköter sina djur och visar närboende respekt är enligt mig mindre intressanta att angripa.*

Stöld och slakt av djur

Stöld av djur samt illegal slakt förekommer som en annan form av problem för drabbade djurägare . Sammanlagt hade 428 djurproducenter fått djur stulna och/eller slaktade på plats, en andel på cirka 12 % av de svarande. Händelserna hade ägt rum 2017-2020 för 5 % av djurproducenterna och före 2017 för 9 % av samtliga djurproducenter.

Liksom tidigare var det en betydligt större andel som känner någon annan som varit utsatt för stöld/slakt; 33 % svarade detta.

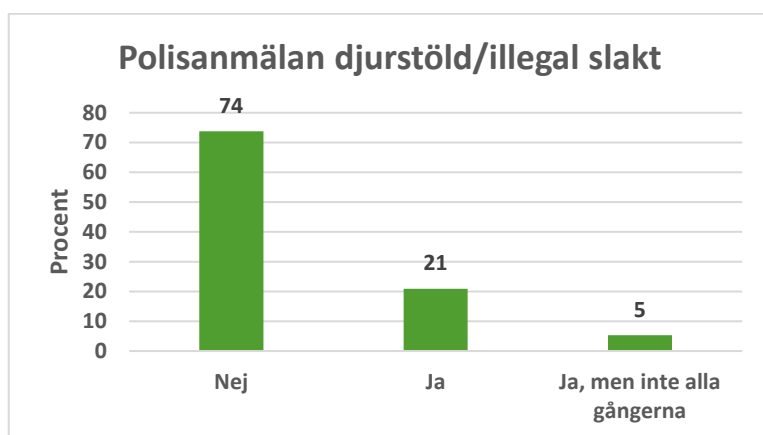
Till övervägande del stals djur från bete (här tillkom ytterligare ett antal stölder som inte uppgivits i tidigare frågeställning) vilket uppgavs av 446 personer och 84 djurproducenter hade fått djur stulna ur byggnad.

Tabell 7 är ett försök att redovisa vilka djurslag som drabbades. Osäkerheten ligger i att en hel del företagare har flera olika djurslag i sin verksamhet och ingen direkt fråga om vilka djur som stölderna eller slakten gällde ställdes i enkäten. Det framgår dock att fårproduktionen är den som drabbades mest.

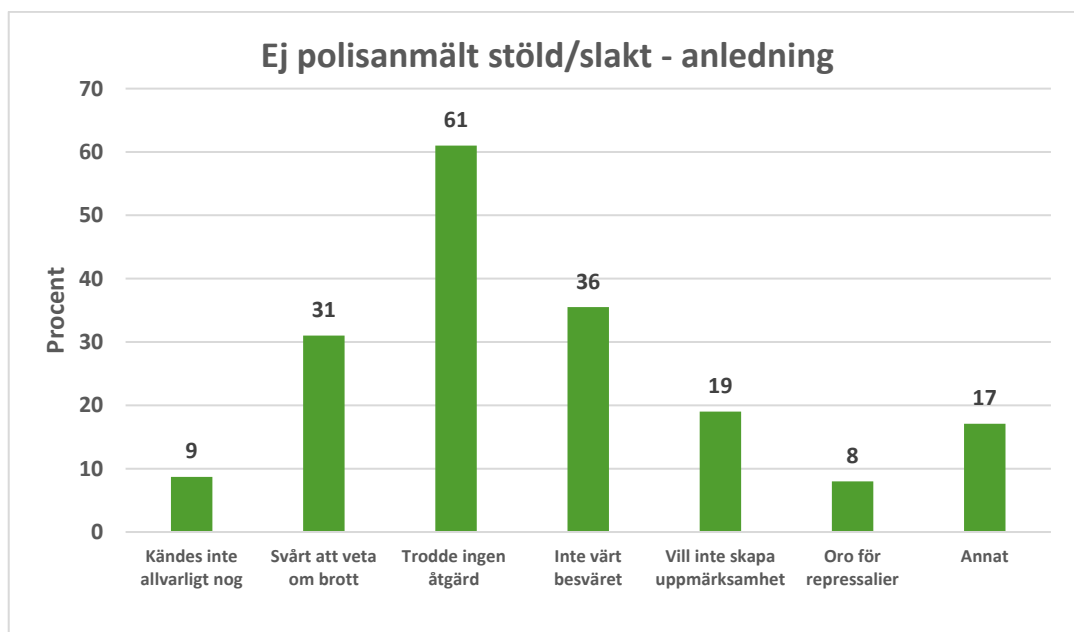
Tabell 7. Djurproducenter som fått djur stulna, uppdelat per djurslag, (med en reservation för en osäkerhet då 36 % av företagen hade flera djurslag).

	Någon gång fått djur stulna? (i % inom djurslag)	(antal djurproducenter)	Hittat slaktrester? (i % inom djurslag)	(antal djurproducenter)	Antal djurproducenter som fått djur stulna och bara redovisat ett djurslag
Får/lamm	21	210	7	68	111
Dikor	10	112	4	43	32
Övr. nötkött	9	69	4	31	7
Höns/ägg	17	44	7	18	3
Mjölkkor	8	42	3	16	11
Slaktgris	15	21	4	6	4
Smågris	11	14	3	3	2
Getter	18	7	10	4	
Matfågel	9	5	4	2	2
Kanin	15	5	3	1	
Fiskodling	25	3	0	0	3
Mink	18	2	9	1	

Större delen av stölderna eller slakten hade inte polisanmälts (figur 11) och figur 12 visar de angivna skälen till varför man inte polisanmälde.

Figur 11. Polisanmälan av djurstöld/illegal slakt under perioden 2017 – 2020 (n=450).

Figur12. Anledning till varför man inte polisanmälde stöld/slakt av djur 2017 - 2020 (n=332)

Under "Annat" beskrev man problemet med att veta vad som verkligen har hänt; djuren kunde ha blivit tagna av rovdjur; man var osäker och det gjorde att man inte kände att man kunde polisanmäla. Flera skrev också om att det kändes meningslöst: "Meningslöst eftersom det läggs ner och självriskan inte täcker enskilda djur vid olika tillfällen", "Hur skall jag bevisa något och allt skrivs bara av?"

Fria kommentarer stöld och slakt av djur

I de 244 fria kommentarerna om stöld av djur och illegal slakt, skildrade man vad man utsatts för eller att man kände till någon som drabbats, stölder och skadegörelse av djur, att man funnit slaktrester i beteshagar, främst får-och lamm, men uppgav också att de hade svårt att bevisa något. En hel del djurproducenter beskrev både oro och vrede och känslan av maktlöshet över att inte kunna övervaka och skydda sina djur tillräckligt från både rovdjur och obehöriga besökare. Djurproducenterna rapporterade i många fall stölder och direkta fall av djurplågeri och gjorde gällande att polis och myndigheter inte prioriterade deras ärenden och att den eventuella påföljden för förövrarna var försumbar om ens möjlig.

Beskrivningarna kunde vara makabra:

- *På bete har jag hittat avfall (skinn-avsågade ben-huvud) från får och lamm, några gånger varje år.*
- *Hittade ett lamm med avsågat huvud på betet.*
- *..... fick se flera män i en mindre hage med lamm som sprang och försökte fånga några djur. Som tur var larmade hunden som inte gick i det hägnet och jag skickade ut en annan vallande hund och sprang dit och de försvann.*

I huvudsak gällde kommentarerna får och lamm, men även renstöld /slakt rapporterades även om ren inte ingick i denna studie.

Ofta visste man inte vad som orsakat djurens försvinnande. Djur bara försvann utan spår. De orsaker till försvunna djur som nämndes var rovdjur såsom lodjur, björn, räv, rovfågel. Tjuvjakt i hjorthägn förekom. En annan orsak som stod ut var misstänkt invandrarrelaterad stöld och slakt, hänfödda till personer med annan religion och värderingar.

- *Invandrarrelaterat halal slakt. Det är det knäpptyst om politiskt och i media.*
- *Man får inte prata om vilka det är som stjälar får. För då är man rasist.*
- *Slakt p.g.a religiösa orsaker anses inte vara av stor vikt, för rättsväsendet.*
- *Lammstölderna har dock för närvarande upphört sedan flyktingförläggningen lades ner.*
- *Vi har haft problem med illegal slakt under ramadan.*

Djurproducenterna drabbades av oro och bekymmer som följde. Man drog sig för att hålla djur längs större vägar, undvek detta helt eller vidtog andra åtgärder för att minska riskerna för stöld.

- *Det här är det som bekymrar mig mest och som t ex fått som konsekvens att jag tackat nej till betesmark som jag egentligen behöver eftersom den ligger intill en riksväg*
- *Vi är misstänksamma mot främmande bilar på hösten och tar hem djuren tidigare från beten som ligger utmed stora vägen mm där de syns väl, i rädsla för slakt o stöld.*
- *Viss oro när beteshagar ligger en bit från gården och en i tätbebyggt område.*

Många olika känslor kom fram och utöver nedanstående, så var ordet ”oro” det som förekom mest frekvent:

- *Vet att det förekommer! Och vill verkligen inte råka ut för det. Man tar inte andras djur. Blir så arg! Kan knappt svara på frågan.*
- *Verkar öka, har flera bekanta som drabbats. Oroande.*
- *Ständig ångest för att någon ofredar djuren.*
- *Finner inga ord, förbannade skit.*
- *Vidrikt*

Förutom att beskriva oro, vrede och maktlöshet över att inte kunna skydda sina djur från rovdjur och obehöriga ”besökare”, så gjorde man gällande att polis och myndigheter inte prioriterade deras ärenden och att den eventuella påföljden för förövarna var försumbar om ens befintlig.

- *Man tappar förtroendet för polisen efter att ha sett hur de hanterat ett ärende kring stöld och illegal slakt. Mycket slapp hanterat. Man blir både ledsen och förbannad*
- *Bedrövt att stat och myndigheter bara ser på när allt sker och gör inget åt det!!*
- *Har anmält men polisen verkar inte ta på allvar.*
- *Detta är ett problem som ökat markant de 10 senaste åren. De som stjälar vet att polisen inte prioriterar dessa stölder och därför är risken minimal för att åka fast.*

Förslag som fördes fram:

- *Där det går betesdjur så skulle allemansrätten tas bort så man fick freda sina djur med hund eller dylikt*
- *..... Det vore önskvärt att medierna och politiker uppmärksammar dessa problem och svarar upp med resurser att motverka en typ av laglöshet som vuxit fram mot oss bönder. Tror det är ytterst viktigt!*
- *Anmäler man på nätet så finns det inget alternativt svar. Det finns inget alternativ om stulna djur, inget att stöld skett i stall eller hage. Utan dessa alternativ så försvinner alla anmälningar i en diffus hög. Det behövs koder så att det går att få fram en statistik.*

5.3. Allmän debatt i media och samhälle

I samhällsdebatten och andra diskussioner om djurhållning, klimateffekter, köttätande osv. diskuteras dessa frågor ofta utifrån en negativ syn på djurproduktionen. I tabell 8 redovisas svaren på ett antal påståenden kopplade till denna debatt.

Av tabellen framgår att det högsta medelvärdet, dvs. högst grad av medhåll, får påståendet om att deras företagande påverkas negativt av diskussionen i det offentliga rummet. En dryg femtedel (21 %) anser sig (ganska/ väldigt mycket) negativt påverkade i sitt företagande.

Effekterna blir även att djurproducerande verksamheter bedrivs mer anonymt, vilket 17 % anger i högre omfattning och 11 % har starka funderingar på att upphöra med djurproduktionen på grund av den allmänna debatten.

De finns också en mindre andel, ca 5 – 10 %, som tycker att debatten har vidgat deras tankar på ett positivt sätt och gett dem nya positiva argument och ny positiv energi.

Det fanns signifikanta skillnader i svar mellan de som hade varit utsatta för trakasserier, intrång etc. på grund av sin djurproduktion (se under 5.2 Aktivism, stöder och trakasserier). Variansanalys (ANOVA) visade att de som tidigare blivit utsatta påverkades mer negativt i sitt företagande, funderade i högre grad över fortsatt djurproduktion, bedrev i högre grad sin verksamhet mer anonymt, hade tappat mer i stolthet och kände sig mer ifrågasatta som personer. Skillnaderna var signifikanta på högsta nivå ($p < 0,000$). Däremot skiljde sig inte svaren åt vad gällde de tre påståendena om positiv energi / nya argument / vidgade tankar.

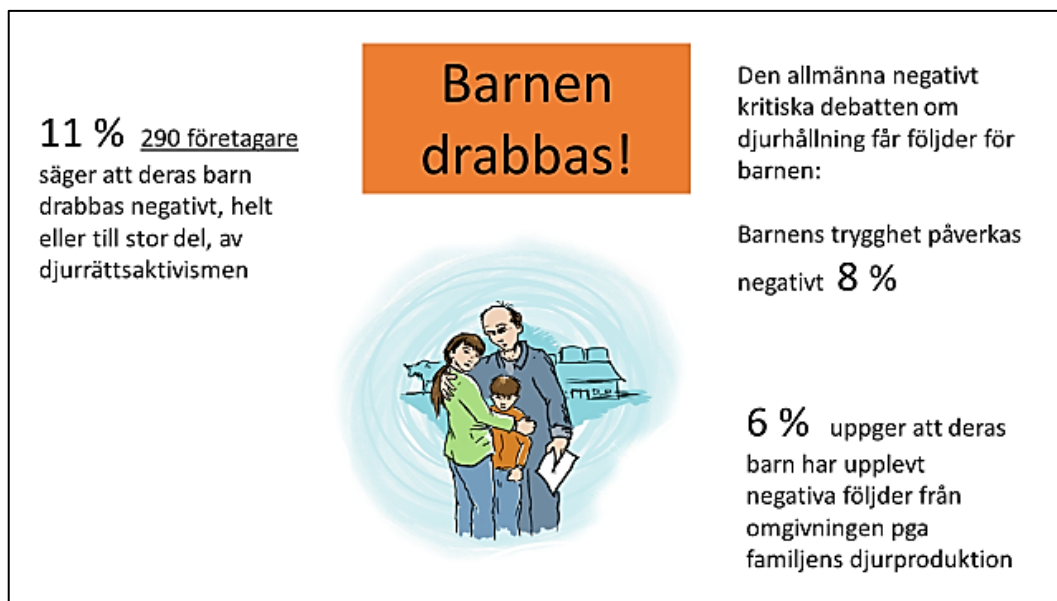
Tabell 8. Ställningstagande till ett antal påståenden angående den allmänna negativa debatten om djurproduktion i media och samhälle, rangordnade efter medelvärde (medelvärde skala 1-5, svarsfrekvens i procent)

	Medelvärde	Inte alls =1	Ytterst lite =2	Till viss del =3	Ganska mycket =4	Väldigt mycket =5	Antal svarande (n)
Mitt företagande med djurproduktion påverkas negativt av debatten.	2,66	19	25	35	14	7	3598
Debatten har medfört att jag föredrar att driva min verksamhet mer anonymt	2,22	44	16	23	10	7	3525
Debatten har fått mig att vidga mina tankar om djurproduktion på ett positivt sätt	2,18	35	24	32	8	2	3447
Debatten har gett mig nya argument, positiva för min verksamhet	2,08	38	26	28	6	2	3463
Debatten får mig att fundera över om jag ska fortsätta min djurproduktion	2,03	46	21	22	7	4	3543
Debatten gör att jag känner mig ifrågasatt som person	2,00	48	20	21	8	4	3506
Debatten har gjort att jag tappat i stolthet över min verksamhet	1,83	58	14	18	6	3	3517
Debatten har gett mig ny positiv energi	1,71	58	19	18	4	1	3470

Barn

En sammanfattning av hur barnen påverkades av föräldrarnas djurproduktion på olika sätt illustreras i figur 13. Av 2143 respondenter upplevde 184 stycken (8 %) att den negativa allmänna debatten påverkat deras barns trygghet negativt (ganska eller väldigt mycket). Många uppgav också att deras barn upplevt negativa följder från omgivningen, på grund av familjens djurproduktion (6 %) (138 familjer av 2153 svarande). Se även tidigare tabell 5 om djurrättsaktivism och dess följder för barnen.

Tidigare utsatthet för trakasserier, hot, intrång etc. på grund av att man var djurproducent visade sig i svaren gällande barnen. ”Debatten påverkar mina barns trygghet negativt” ganska eller väldigt mycket ansåg 26 % av de djurproducenter som själv varit utsatta på ett eller annat vis, jämfört med 5 % för icke-utsatta ($\chi^2=249,729$, $df=2$, $p<0,000$). När det gällde om barnen hade upplevt negativa följder från omgivningen på grund av familjens djurproduktion, så var motsvarande siffror 19 % vs 4 % ($\chi^2=234,534$, $df=2$, $p<0,000$).

Figur 13. Påverkan på barn, enligt föräldrar med djurproduktion

Fria kommentarer barn

I enkätens fria kommentarer framkom också hur barnen indirekt blivit utsatta, framförallt i skolan, där lärare ifrågasatte djurproduktionen och beskrev verksamheten som klimathot, där det verkade finnas ett ställningstagande hos ett antal lärare framför ett neutralt förhållningssätt med fokus på kunskap. Bristen på kunskap hos lärarna framhölls ofta.

- Jag har flera kollegor som reagerat starkt på information i skolan som är osaklig kopplat till kött och klimat och får lantbrukarbarn att känna sig som bovar.
- Lärare i skolan måste lära ut fakta inte propagera personliga åsikter med stöd av ett media drev mot ex kött produkter
- Inte minst i skolan, läromedel etc. starkt kritiska till lantbruk/sprider felaktigheter om djurhållning
- Störande när lärare ifrågasätter djurproduktion och de får lägre betyg om de inte håller med..
- Skolan har tagit linje mot djurproduktion och att man ska odla ekologiskt vilket jag inte tycker skolan har som uppgift att förmedla till våra barn som får försvara oss i skolan
- En viktig del i framtiden är läromedel och hur vårt svenska lantbruk belyses i de läromedel som används i skolan. Våra pedagoger blir mer och mer distanserade till lantbruk.....
- I grundskolan påverkas barnen negativt genom att vissa lärare påtvingar eleverna åsikter om att djurproduktion är dålig, som att det är dåligt att äta kött, kor är dåliga för miljön etc.
- Påverkar barnen på så vis att vissa lärare ifrågasätter vår livsmedelsproduktion, har massa åsikter men väldigt lite kunskap. Det kan vara svårt för våra barn att bemöta detta när det framförs av okunniga lärare i skolan. Och andra elever går på när de får medhåll av lärarna.
- Min pojke blev utsatt i skolan av lärare där han påstod att bara alla sluta äta kött så skulle det lösa hela miljöproblematiken. Detta hände även en elev i årskursen

under året efter och det visar sig att det finns med som en del i lärandet vilket är fruktansvärt missvisande. Detta skedde i årskurs åtta.

Det barnen utsattes för kunde också ta sig grövre tongångar enligt föräldrarnas skildringar:

- *Barnen får ständigt frågan varför vi är mördare och varför vi valt att föda upp och döda djur.*
- *Mina barn utsatta i skolan både lärare och klasskompisar att dom har pappa som är mördare*
- *Barnen 11 och 13 år har flera gånger blivit hotade och trakasserade i skolan pga att vi har lantbruk. Vi vuxna har blivit hotade via nätet och när vi berättat vad vi jobbar med*
- *Hot mot ett av våra barn efter ett program som Uppdrag Granskning sände.*
- *Hela min familj och barn har blivit telefontrakasserade av djurrättsaktivister*

En bristande insikt i samhället om lantbrukets betydelse, framförallt som producent av mat, medförde en nedvärderande attityd som kunde drabba barnen:

- *Barnen har fått kommentarer av jämnåriga att "Deras pappa och mamma (dvs jag och min make) borde skaffa oss RIKTIGA jobb. Att de ser ner på oss lantbrukare och att de får höra att de är "bondjävel"..... Mycket sånt får de höra. Att attityden för en lantbrukare är väldigt låg och att de inte ser det viktiga vi bidrar med till samhället, som livsmedel.*

Några slutliga kommentarerna visade hur barn till djurproducenter kunde pekas ut i en klassrumssituation:

- *Min sons klass hade miljövecka i skolan. Klassens miljöhjärte blev barnet som aldrig varit utomlands. Klassens miljöbov blev min son för hans pappa har kor....*
- *När statligt anställda lärare tar parti och ventilerar sina åsikter om kött och pekar ut mina barn som miljöförstörare blir jag rädd.*

Fria kommentarer gällande allmän debatt i media och samhälle

Media är en källa till information och en plats för samhällsdebatt. Lantbrukare med djurproduktion kan uppleva olika typer av kritik mot sin verksamhet, t.ex. okunskap om djurproduktionen och osaklig debatt.

Okunskap i samhällsdebatten

Djurproducenterna framhåller en allmän okunskap om svenskt lantbruk och kritiken innehåller miljöargument och djuretiska argument.

- *Debatten gör mej ofta arg, eftersom de som yttrar sej sällan har den blekaste aning om vad dom pratar om. Och det som gör mej argast, är att ingen längre tycks förstå att vi behöver ett livskraftigt lantbruk för att få mat på borden, i synnerhet i kristider.*

- *Debatten innehåller oftast felaktiga påståenden utan saklig grund. Okunskap och enbart ett driv för att minska köttkonsumtion och produktion.*
- *Sanningen måste fram och felaktiga och påhittade reklamer/annonser måste bestridas och anmälas, t.ex Oatly.*
- *För mycket smutskastning mot svenska bönder. Vi är ett föredöme för många andra länder och borde kunna stoltsera med det! Inte hela tiden leta fel.*
- *Jag blir väl mer taggad av att visa upp hur en modern mjölkgård ser ut. Okunskapen hos allmänheten är det största hotet.*

Medias roll

Medias roll som förmedlare av kunskap, som kommentator av samhälls skeenden och som kritisk granskare framhålls av djurproducenterna som ovetenskaplig och snedvriden.

- *Lyssnar sällan på debatter men upplever att många journalister är dåligt pålästa. Mycket i media är vinklat på ena eller andra hållet så jag litar inte på det jag läser eller hör. Det brukar finnas mer än en sida av en sak och oftast är en hel del fakta utelämnat.*
- *Debatten är snedvriden eftersom många som driver den är veganer och åxå pratar miljöaspekter...det tas aldrig upp miljöaspekter på all import av frukt och grönt. Sjöfarten är långtifrån miljövänlig*
- *Snedvriden debatt om betesdjurens skadliga inverkan på klimatet där man bara får höra om nackdelarna inte så mycket att de bidrar till andra saker som öppna.*
- *Debatten som var i uppdrag Granskning om mjölkgården med de vanskötta djuren fick för lite effekt. Otroligt att Arla eller Länsstyrelsen inte stoppade verksamheten långt tidigare. Sådant skadar vår näring och man skäms!!!*
- *Debatten är grovt förenklad. Det är betydligt mer relevant hur kött produceras än om det ska eller inte produceras.*
- *Det är så vinklat och styrt där veganism är det enda rätta och att djurproduktion och lantbruk är värsta miljöbovarna och alla värden som vi tillför natur och ekonomi bara flummas bort.*

Media och djurrättsaktivister

Medierna tryggar för människor att komma till tals och möjligheten att hålla sig informerad om vad som händer i samhället. Emellertid upplever en del djurproducenter att djurrättsaktivisters yttrandefrihet har fått alldeles för stor uppmärksamhet i media.

- *Debatten är allvarlig då det släpps fram personer som gör egna tolkningar och får egna perspektiv på hur det är att vara djurhållare. Det är tragiskt för oss lantbrukare som lever på detta och har en yrkesidentitet i lantbruket och en förståelse för hur djuren fungerar och vad som krävs.*
- *Det är hemskt att man låter aktivismen få alldeles för fritt spelutrymme. Om man tänker på utsläppen från kött/mjolkproduktion så är den ca 14 % men man kan tro att den är 75 % som folk agerar. Att det finns folk som tror att bönderna plågar djur med vilja är hemskt. Sen kan det alltid finnas något tillfälle då man misslyckas men det är ju inte så det var tänkt.*
- *Generellt är den ökade aktivismen ett samhällsproblem som de dominerande medierna underblåser genom att inte ge den kritik, eller åtminstone nyansering som den förtjänar. Det gäller all aktivism.*

- *Debatt är bra. Men när radio, media och t.o.m. undervisning inom de gröna näringar har ett förhållningssätt som utgår från djurrättsaktivisters norm är något fel. Då har de åsikterna fått för stor plats. Vi/folk ska inte behöva be om ursäkt eller känna oss/ sig som undantaget för att vi äter kött.*
- *Aktivisterna tillåts alldeles för stort utrymme utan mothugg i media. Dom tillåts att komma undan med olagligheter!*

Konsekvenser

Djurproducenterna rapporterar en bredd av konsekvenser som ett led i den allmänna debatt i media och samhälle som dominerar om etiska konsekvenser av djurhållning. Det kan vara oro för framtiden som djurproducent, att inte vilja berätta om sin verksamhet, yngre generationen vill inte ta över verksamheten, känna sig som en klimatbov, skrämmd till tystnad.

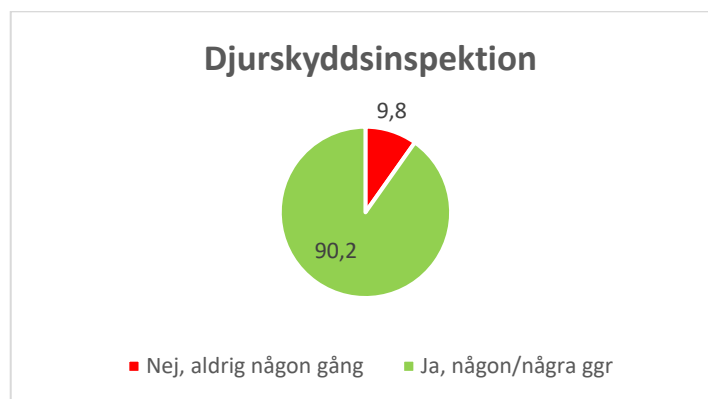
- *Jag lägger inte ut på facebook att jag är djuruppfödare. Inga bilder eller något, även om det skulle vara en positiv eller gullig bild.*
- *Den övervägande negativa attityden och ofta bristande saktligheten i media bidrar inte till att stimulera yngre till generationsövertagande och nyföretagande inom lantbrukssektorn. - tvärtom är det avskräckande.*
- *Har små barn än så länge. Men oroar mig mycket för deras framtid med en "grisbonde" som förälder. Vill inte satsa nåt för att ha råd att gå deras krav till mötes. Alltså sluta med djur.*
- *Sonen undvek att berätta om föräldrarnas djurhållning under gymnasie- och högskoletiden*
- *Undervisningen i skolan om svensk matproduktion är usel, vi framställs som klimatbovar.*
- *Saknar att denna enkät inte tagit upp det som händer i sociala medier. Det är där vi får konstiga kommentarer typ "meat is murder". Det är där vi inte vågar försvara andra bönder eller ge oss in i debatten av oro för att djurrättsaktivisterna ska få upp ögonen på oss. Många är skrämmda till tystnad.*

5.4. Djurskyddsinspektion

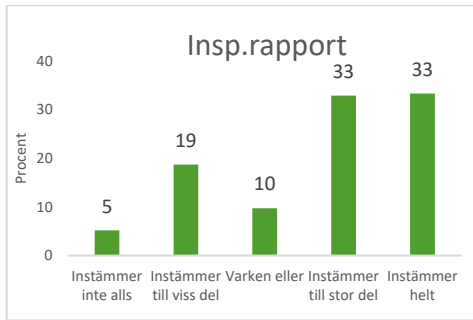
Lantbruket omfattas av ett stort antal lagkrav och en betydande tillsynsverksamhet. Djurhållande verksamheter kan bli föremål för djurskyddsinspektion mer eller mindre frekvent och kan t.ex. baseras på verksamhetens storlek, riskbedömning eller anmälan från annan person.

Svaren visade att över 90 % hade haft inspektion vid något eller några tillfälle. Ungefär hälften (49 %) hade haft inspektion under de senaste tre åren (2017-2020), figur 14.

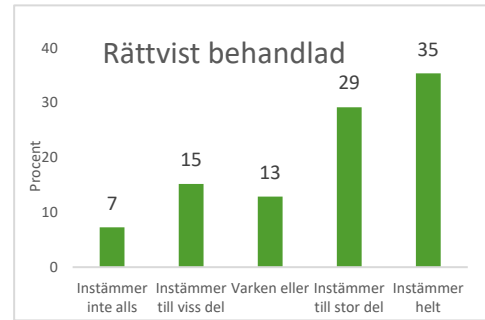

Figur 14. Djurskyddstillsyn, procent som haft tillsynsbesök (n= 3752)

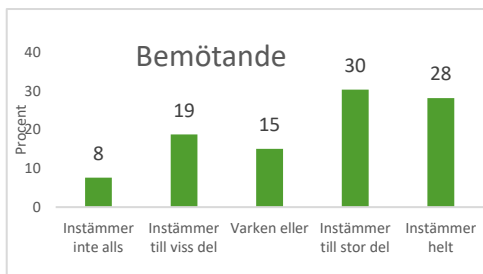
I figur 15 – 22 illustreras ett antal frågor om hur man ser på djurskyddstillsynen. Medelvärdena är beräknade utifrån ”Instämmer inte alls” =1 till ”Instämmer helt” = 5, så dessto högre medelvärde dessto större instämmande i påståendet. Utfallet har rangordnats så att de med högst medelvärde kommer först. Observera att de två sista påståendena (figur 21 och 22) är omvända/negativa.

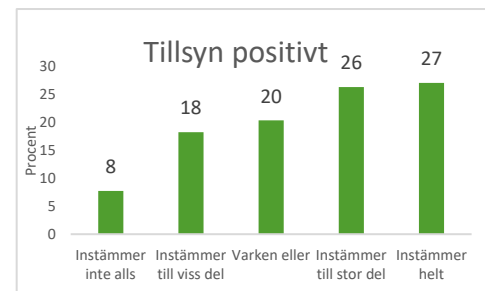
Figur 15. Inspektionsrapportens innehåll motsvarar vad som diskuterades vid inspektionen. Medelvärde=3,71 (n=3118).

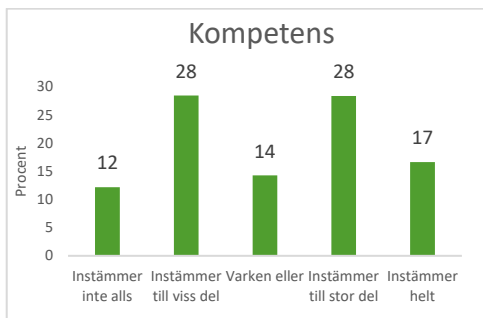
Figur 16. Jag anser mig rättvist behandlad av tillsynsmyndigheten för djurskydd. Medelvärde= 3,70 (n=3170)..

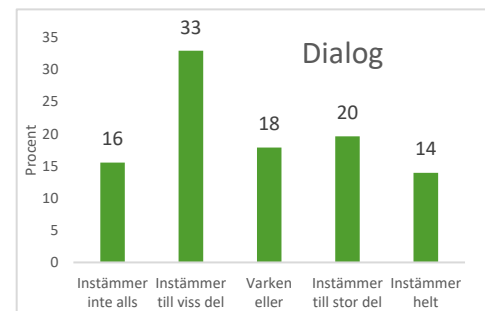
Figur 17. Jag blir respektfullt bemött vid inspektion. Medelvärde 3,53 (n= 3275).

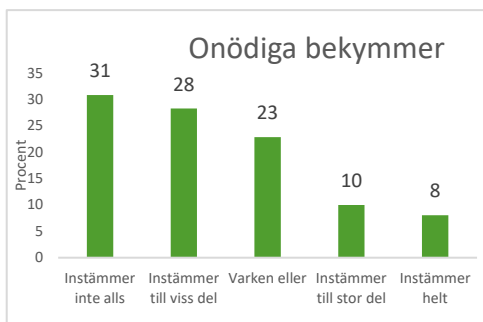
Figur 18. Djurskyddstillsynen är bra för mitt företagande med djur. Medelvärde 3,47 (n=3198).

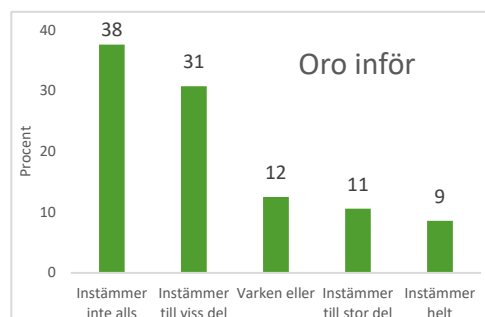
Figur 19. Inspektionen sker med kompetent personal. Medelvärde =3,09 (n=3189).

Figur 20. Inspektionen ger mig ett bra tillfälle till dialog med myndigheten. Medelvärde 2,83 (n= 3342)

Figur 21. Inspektioner åsamkar mig onödiga bekymmer pga myndighetens agerande. Medelvärde =2,36 (n= 3204).

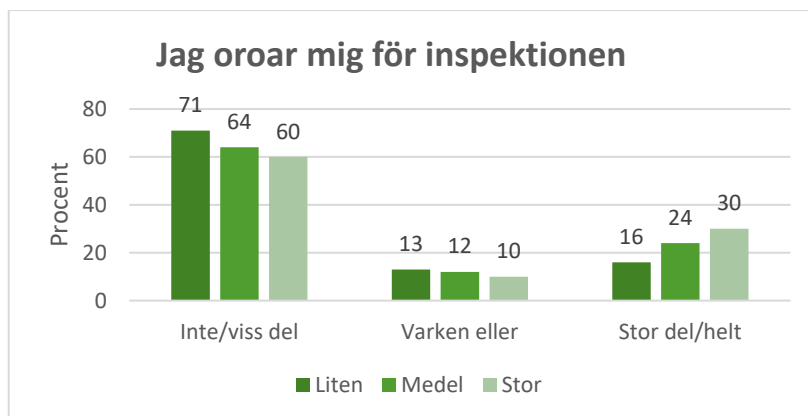
Figur 22. Jag oroar mig för inspektionen. Medelvärde 2,22 (n= 3441)

Var femte djurproducent oroade sig inför djurskyddsinspektionen. Överlag var det drygt en femtedel som tyckte att de fick onödiga bekymmer, inte kände sig rättvist behandlade eller inte fick ett respektfullt bemötande.

Tillsyn kan vara ett tillfälle för dialog och råd vilket en tredjedel av de svarande tyckte. En fjärdedel ansåg inte att inspektionsrapporten speglade vad som hade diskuterats under tillsynsbesöket och när det kom till hur man såg på kompetensen så gick svaren åt båda håll i motsvarande storlek så att 40 % anförde bristande kompetens hos inspektörerna och 45% ansåg att personalen var kompetent. Mer än hälften (53 %) tyckte att djurskyddstillsyn var positivt för deras djurföretagande medan 8 % inte alls instämde i att det är bra för deras företagande.

Oro inför inspektion var större hos de som tidigare varit utsatta för någon form av trakasseri, intrång, aktivism eller dylikt pga av sin djurproduktion; 30 % av dem instämde helt/till stor del i detta jämfört med 17 % hos ej utsatta (*chi-två 62,235, df=4, p<0,000*). De ansåg också i högre grad att de inte blev respektfullt bemötta vid inspektionen, 38 % jämfört med 24 % (*chi-två 77,235, df=4, p<0,000*).

Svaren skiljde sig till viss del åt beroende på om man hade liten, medel eller stor djurhållande verksamhet (enligt egen bedömning). När det gällde oro inför djurskyddsinspektion, så var de företagare med större verksamheter signifikant mer oroliga (figur 23). När det gällde hur man bedömde kompetensen hos inspekterande personal, så var det bara en svag skillnad i svaren: Instämde helt/till stor del i att personalen var kompetent, liten – 48 %, medel- 42 %, stor – 40 % (*chi-två 16,120, df=8, p=0,041*).

Figur 23. Oro inför inspektion baserad på djurproduktionens bedömda storlek.

Fria kommentarer djurskyddstillsyn

Djurskyddstillsyn är en verksamhet som många hade synpunkter på vilket syntes i de 810 fria kommentarerna om hur djurskyddstillsynen skulle kunna förbättras. De flesta var positiva till att det finns en tillsyn, vilket även syns i figur 18 ovan, och att den är knuten till Länsstyrelsen. En hel del framförde att man gärna sett ett större inslag av konkret rådgivning och inte bara formell kontroll (jämför svar i figur 20). En stor andel av svaren berättade att man hade en bra relation och fick ett gott bemötande, medan andra var

missnöjda och önskade olika former av förbättringar. Den aspekt som flest personer tog upp var inspektörernas bakgrund, utbildning och erfarenhet (se figur 19). Man önskade inspektörer som själv har erfarenhet från djurskötsel och goda kunskaper om lantbrukets alla djurslag. Många var också oroliga för att inspektörer kunde ha en personlig övertygelse som vegan eller djurrättsaktivist och därmed vilja agera emot svensk djurproduktion.

Organisation

- *Bättre arbetsvillkor på Länsstyrelsen så att personalen vill stanna och med tiden får stor kompetens*
- *Mer samarbete med övriga inspektioner- Hade i höstas 13 st olika inspektioner från diverse ställen. Visade t.ex veterinärpärmen för minst 4 olika personer. Alla gånger utan anmärkning*
- *Jag tycker att man skulle ha informationsmöte i varje kommun tillsammans med LRF där man presentera sig och berätta lite om tillsynen. Gärna ute på en gård också. det bör göras med jämna mellanrum kanske inte varje år men ofta. Att det byts personal ofta är också jobbigt, tycker att det bör vara lite kontinuitet*
- *Gärna mer rådgivande verksamhet och information, tex genom informationsmöten osv.*
- *Lägg ansvaret på veterinären som ändå är hos oss med grisar var 6-8 vecka.*
- *Jag är starkt emot oanmälda besök. Man tittar inte på hur djuren mår, bara på stallet, antagligen för att det är lättare att mäta boxstorlekar än att bedöma djurens välmående*
- *Egenkontroll och nätverk vid ohälsa är viktigare. Detta för att en försämrad djurhållning kommer snabbt*
- *Att man får en kopia av protokollet på plats likt det man får vid veterinärbesök*
- *Mer frekventa inspektioner på gårdar med problem för att i viss mån kunna minimera risken för att problemen ska bli alltför stora, med medföljande "skandalrubriker" som följd, vilket får negativa konsekvenser för alla djurhållare, t.ex. i form av lägre konsumentförtroende*

Samarbete / Relationer

- *Ett bättre samarbete mellan djurhållare och länsstyrelsen*
- *Vi har ju varit med länge, så förr kom ju de oanmälda. Och det kunde ta för mycket tid i anspråk när man hade mycket att göra. Nu anmäler de ju kvällen innan om de skall komma, så det är lättare att planera arbetet. Inspektörerna är ju väldigt oroliga känns det som. De ringer varandra och spelar in besöket (man får ju säga ok till det). Så det hela känns väldigt nervöst när man står där och är en vanlig fridsam människa.*
- *Jag skulle vilja se mer dialog och chans till förbättrande åtgärder utan hot om böter eller uteblivna stöd*
- *Trevligare bemötande, kunnig personal, mindre översitteri och mera respekt*
- *Att de kommer mer som rådgivande*
- *Förebyggandearbete och dialog med exempelvis LRF s omsorgsgrupp skulle kunna spara lidande för djur och människor samt ekonomi för företagare samt samhälle. Det går alldeles för långt innan en del äldre slutar med sin produktion. Djur far illa i min mening*

- *Ha inställningen att vi TILLSAMMANS skall lösa detta. Ge råd, även om saker som inte får anmärkning typ förbättringar erfarenheter etc. Skapa en förväntan och lämna med en positiv hjälpsam inställning. Länsstyrelsen i Skåne lever i mitt tycke väl upp till detta*
- *1. Sluta se oss som kriminella. 2. Bemöt oss med respekt, vi besitter (oftast mer) kunskap om djuren. 3. Döm oss inte på förhand, tyvärr är det uppenbart att de kommer till gården med inställningen att här finns problem.*
- *Bättre information om vad och hur inspektionen går till och omfattning*
- *Jag känner mig hotad av djurinspektionen och har samma obehagliga känsla som inför djurrättsaktivister*

Attityd och bemötande

- *Öppenhet och bemötande bör inspektören träna på*
- *Man måste kunna diskutera med myndighetspersonerna utan att bli nertryckt. Dom behöver ha en bättre verklighetsuppfattning*
- *Det är MYCKET viktigt att inspektionerna utförs av kompetent personal. De behöver dessutom vara socialt kompetenta och inte läsa regelboken som f-n läser bibeln...*
- *Större förståelse från djurskyddsinspektören att branschen jobbar med biologiskt mtrl vilket gör att allt kan hända i en sådan produktion. Sjukdomar, tekniska problem, väder etc.... Grundsynen på oss som jobbar med djurproduktion borde förbättras från myndigheternas håll, mer pragmatism behövs*
- *Har bara positiva erfarenheter av djurskyddsinspektörer. Dock tycker jag att dom ibland måste ta hänsyn till omständigheter som extremt kallt och blött eller extrem hetta på somrarna*
- *Med befintliga inspektörer känns det relativt tryggt, men det finns en stor oro för det som kommer efter. Utbildningarna för kontrollanter, både djurskydd och veterinär har blivit samlingspunkter för aktivister*
- *Det är bra med inspektioner men visst skapar det stress för jag blir ändå orolig att de ska hitta brister*
- *Den har blivit bättre, både vad gäller kompetens, bemötande och rapportering, framför allt jämfört med när den var kommunal angelägenhet. Våra dåliga erfarenheter hänför sig helt till den perioden. Viktigast är att inspektören är kompetent och att det blir ett ömsesidigt respektfullt möte*

Bakgrund, utbildning och kompetens hos inspektörer

- *Det viktigaste är kompetenta personer som är insatta i Sveriges djurproduktion, och djurslag*
- *Mer kompetenta inspektörer, som åtminstone kan se skillnad på en ko och en tjur och som kan lite om djurslagens ursprungliga livsmiljö och beteende!*
- *De skulle ha erfarenhet av att ha haft djur, eller ha jobbat med en aktuella djurtypen praktisk i flera år som krav för att bli inspektör. Nu upplever jag att de ser inte till helheten hur djuren mår och trivs utan endast går efter mått och normer. Har väldigt svårt att berömma om något är bra utan endast letar fel*
- *Viktigt att det är kompetent personal som inte är nyutbildad utan tidigare erfarenhet från den djurart man ska bedöma. Det är skillnad på att ägna sig åt att leta småfel och att se att djuren har det bra*

- *Måste vara erfarna inspektörer som kommer ut med en sund inställning till djurproduktion*
- *Länsstyrelserna måste sluta anställa aktivister av olika slag - de infiltrerar och driver sin egen agenda*
- *Arbetserfarenhet (viktigast) och kunskap om de djur och byggnader de ska inspektera. Respektera mig och mitt företag. Jag ska inte behöva känna mig nedvärderad, okunnig och ifrågasatt med arbetet med djur*
- *Utförs av människor som tagit jobbet för att de inte vill att någon ska hålla husdjur över huvud taget. Det är tyvärr inte bara brist på kompetens det allvarligaste är en del kontrollanters avsikter när de tagit dessa jobb - infiltrationen är uppenbar. Dessa människor är inte mottagliga för argument*
- *Utbildning av inspektörer måste bygga på att branscherfarenhet är ett måste och att alla som anställs får svara på frågor om inställningen till produktionsdjurhållning. kan man inte acceptera grundvillkoren inom produktionen är man inte lämplig och tillför förmodligen bara splittring och konflikt i stället för förbättringar och motivation med ständiga förbättringar.*

Respondenterna gavs möjlighet att ytterligare ge sin syn på djurskyddstillsyn och 446 kommentarer tillkom. Totalt lämnades 1256 skrivna kommentarer om djurskyddstillsyn. I Bilaga 2 finns fler kommentarer att läsa.

Ingen hävdade att det inte behövs kontroller, men de som inspekterar och hur inspektionen genomförs fanns det desto fler åsikter om. Ett stort antal svar berörde erfarenheter eller oro gällande inspektörens kompetens, erfarenhet och inställning till svensk djurproduktion. Inspektionens genomförande och inspektörens bemötande fanns också många synpunkter på, men väldigt varierande från mycket nöjda till de som med olust och oro upplevde inspektionen av sin djurhållning. Synpunkter framfördes också kring organisationen av tillsynen, där en del t ex hävdade att man borde ha någon form av behovsprövad tillsyn.

Inspektörerna

- *Var väldigt försiktig i framtiden med djurrättsaktivister som vill jobba som inspektörer. Det är min största skräck!!!*
- *Måste vara kompetent personal som vill ha en förbättring och inte bara ute efter sanktioner och maktkamp*
- *Om vi vid den senaste rutinkontrollen hade haft minsta fundering på att sluta ,så hade det varit ett lätt beslut att ta. Vid tidigare rutinkontroller har det aldrig känts så. Men nu hade man en klump i magen länge efter. Vi får alltid av alla andra , veterinärer allmänhet mm ,beröm för våra fina djur, men denna inspektör såg allt negativt. Det tog flera månader att känna arbetsglädje igen.*
- *Utförs dessvärre ofta av personal med intresse åt veganhållet , djuraktivism*
- *Somliga inspektörer har väldigt dålig kunskap om djur och djurhållning samt tex. hullbedömning av mjölkkor fd. mjölkproducent*
- *Tråkigt att inspektörerna inte är praktiker och kan djurhållning eller att de är aktivister*
- *En osäkerhet finns om det ska vara en rabiater nyutexaminerad millimetermätande inspektör eller en erfaren med djuröga*
- *Dom som jobbar i Kalmar län är väldigt trevliga och bra*

- Viktigt att länsstyrelsen har "koll" på nyanställda, så att rötägg/djurrättsaktivister tas bort i ett tidigt skede
- Djurskyddsinspektörer MÅSTE ha teoretiska kunskaper och praktisk erfarenhet av att jobba med djurslagen de inspekterar. Så är inte alltid fallet. Helheten och hur djuren mår ska väga tyngre än centimetermåt hit eller dit
- Det beror mycket på inspektörens personlighet och kunskap rörande både teori och praktik inom djurhållning
- Verkar vara väldigt olika i olika län. Här i Jämtland är djurskyddspersonalen kompetenta och respektfulla

Inspektioner och bemötande

- De skulle vara mera stödjande verksamhet, nu är den endast ute efter att leta fel
- Mer kompetens, mindre tyckande. TJÄNSTEMANNANSVAR!!!!
- Känner mig lurad när dom ringer och säger att dom kommer på djurskyddskontroll men gör en fullständig tvärvillkorskontroll
- Rapporten innehåller uppgifter som inte alls togs upp vid besöket. Vid telefonkontakt förskönas veterinärers bedömningar för att ändras till det sämre. Det är bara vissa bilder från inspektionen som tas med, rimligen bör varje bild som tas bifogas protokollet
- Fodras mycket bättre kunskap hur man bemöter tex äldre bönder och talar med dem på bönders vis och ibland oftare i förebyggande syfte.
- Väldigt otrevlig upplevelse trots inga allvarliga brister kände mig överkörd
- Man ska kunna lita på att inspektionen utförs utav kompetent och kunnig personal och inte som nu behöva ha med sig vittnen som kan intyga vad som sagts/gjorts under inspektionen
- Var bättre när veterinärerna gjorde den
- Det kan vara lantbrukarens skräck att få "fel" inspektör som letar fel som inte har med djurens välmående att göra. Om djuren är rena, mätta och friska så har man uppnått mycket
- Respektfullt bemötande bygger förtroende. "Polisstilen" med svarta kläder, utrustningsselar kring höfterna som påminner om stridsselar etc som en del använder gör att oron för tjänstemannaaktivister och spänning stiger
- Måste vara ok för en inspektör att inte hitta något fel , ibland känns det som att dom vill ha någonting att anmärka på för att deras jobb ska finnas till
- Har endast goda erfarenheter av djurskyddsinspektioner.

Organisationen / Regler

- Skulle vara skönt om det var kommunens tjänstemän som skötte detta det skedde oftare och alla blivit oftare besökta
- Hjälpt istället för stjälp. Man får tex inte be om råd, för inspektörerna får inte rådge, det är inte deras uppgift. De får inte heller ge förslag på vart man kan vända sig om man vill ha hjälp, det vore väl någon form av otillbörlig reklam. Se på Finland där motsvarigheten hjälper bönderna att söka rätt bidrag mm.
- Om företaget är certifierat med krav som är lika med lagen eller högre krav borde inte djurskyddsinspektioner behöva genomföras mer än slumpmässigt.

Betydelsen av djurskyddsinspektioner

- Viktigt för branschen med tillsyn som stoppar dålig djurhållning i tid
- Mycket viktigt. Sverige ska ha den bästa djurvärlden. Dom som missköter sig ska inte ha djur
- Tycker att det är bra kvalitets kontroll
- Bra att det inspekteras, djuren får aldrig fara illa. Men det måste vara kompetent personal med relevant kunskap om hållning av husdjur
- Bättre kontroller så att djuren sköts på ett bra sätt på alla gårdar. Då har aktivisterna inte något att hämta ute på gårdarna
- Sköter man sig har man inget att oro sig för. Gillar inte att näringen ofta går i försvarsställning. Upp till bevis med den goda djuromsorgen och sälj med det som argument istället för att försöka konkurrera med de länder som har sämre djurhållning
- Bra att det finns för att öka förtroendet för svensk mat
- Djurskydd behövs , tyvärr finns det djur som far illa. Det viktiga är ju att den som utför inspektionen är kunnig , har erfarenhet av djurhållning och absolut ej har några intressen av djuraktivism
- Bra att det finns!! Men vi har veterinär ute var 6 vecka som håller koll på oss och det är bra!! Lägga krutet på dom som verkligen missköter sig!!
- De ska vara en tillgång för oss djurproducenter inte en polisiär verksamhet som är maktfullkomlig

Konsekvenser och övergripande synpunkter

- Viktigt med kompetens hos inspektören. Försök vara tydlig med vad som ska kontrolleras. Tycker ibland att där man vet att det är problem kommer inte länsstyrelsen någon vart men sen kan de ge sig på någon som egentligen sköter sig men som missat något. Känns som om det är lättare än att ta tag i de verkliga problemen
- Anonyma anmälningar borde inte vara tillåtna och att djurinspektionen ska hantera alla anmälningar som ibland är rena lögnar är fel och man blir falskt anklagad och kommer i en situation där man ska bevisa att man gör rätt är psykiskt pressande och får en att må dåligt men det bryr inte djurinspektionen sig om utan som dom säger är bara till för djuren men det är ett samspel mellan djurägare och djur som är det viktiga och inte anmälare och djurinspektion som det ibland verkar.
- Mera kunnig personal inga unga nyutkomna snorvalpar tack. Vi som jobbat länge kan som regel vårt jobb o är villiga att dela med oss av kunskapen vi erövat under lång tid. O är det bra djurskyddsinspektion lär vi av dom o dom av oss
- Det blir absurt när våra veterinärer och inspektörerna är oense om djurhållningen
- Många djurägare vittnar om att djurrättsrörelsens intrång bland såväl slakteriveterinärer som djurskyddsinspektörer leder till så oförutsägbara bedömningar att man väljer att avstå från att utveckla sin verksamhet
- Om inte politiken ingriper kommer djurhållningen sakta men säkert att avvecklas i Västerbotten
- Blir irriterad när man hör djurhållare som blir falsk anmälda stup i kvarten av någon som vill göra livet surt för djurhållare

Förslag

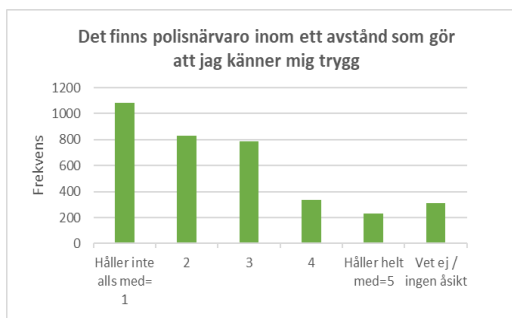
- *Inspektörerna skulle behöva jobba som producent 4-6 månader per år inom olika riktningar, olika tider på året och olika geografiska lägen*
- *Skall utföras tillsammans med gårdens veterinär för att få "balans" i djurskyddsbedömningarna*
- *Sker en anonym anmälan och inget allvarligt hittas så ska nästa anmälan ej genomföras om inte anmälaren är beredd att stå för inspektionskostnaden om inget hittas (falsk anmälan)*
- *Bör väl åtminstone ringa samma dag så man hinner få på sig kläderna och äta frukost vilket inte var fallet vid inspektionen*
- *Jag tycker att Länsstyrelsen tillsammans med LRF kommungrupper ska ha informationsmöten både på sal och i verkligheten*
- *Mer kontroller som inte bekostas av mig som företagare*

5.5. Stöd: Polis, samhälle och socialt

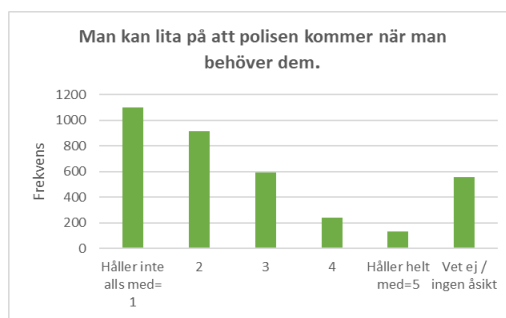

Lokal polisverksamhet

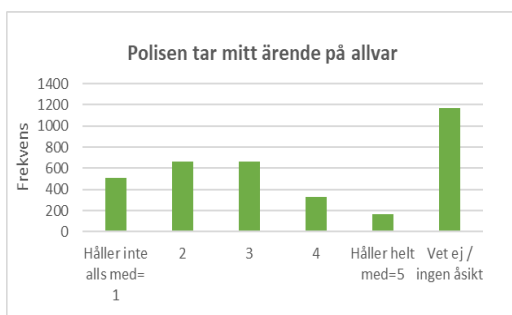
Majoriteten av de djurproducenter som besvarade enkäten (54 %) ansåg att polisen inte fanns inom ett avstånd som gjorde dem trygga (Håller inte alls med= 1 & 2). 57 % kände inte heller att man kunde lita på att polisen verkligen kom, när man var i behov av dem. I linje med detta ansåg mer än hälften även att den lokala polisen saknade tillräckliga resurser (59 %). Synen på den lokala polisverksamheten redovisas i nedanstående figurer 24-29.

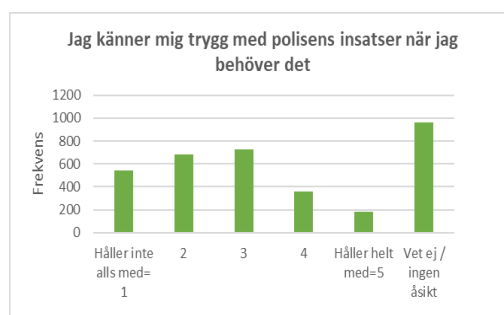
Figur 24. Polisnärvaro som ger trygghet.
 $N=3579$, $n(1-5)=3267$, medelvärde 2,33

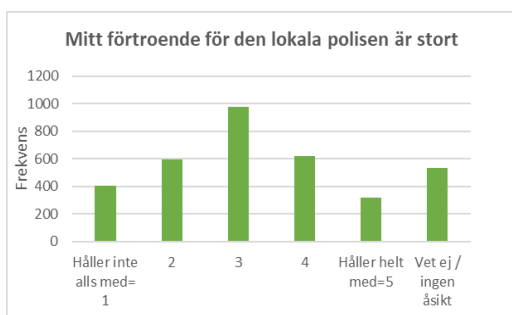
Figur 25. Förlita sig på att polisen kommer.
 $N=3537$, $n(1-5)=2982$, medelvärde 2,13

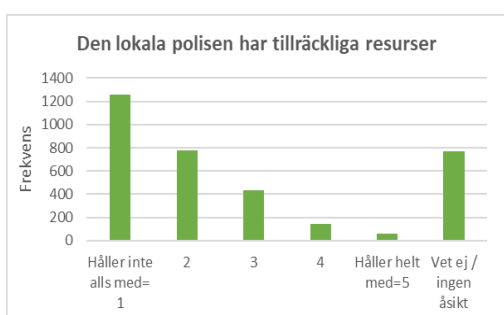
Figur 26. Mitt ärende tas på allvar.
 $N=3487$, $n(1-5)=2316$, medelvärde 2,56

Figur 27. Trygg med polisens insatser.
 $N=3456$, $n(1-5)=2495$, medelvärde 2,58

Figur 28. Förtroende för lokal polis.
 $N=3451$, $n(1-5)=2920$, medelvärde 2,95

Figur 29. Lokalpolisens resurser.
 $N=3444$, $n(1-5)=2671$, medelvärde 1,87

De som tidigare har varit utsatta på grund av sin djurproduktion, ansåg i högre grad att de inte kan lita på att polisen kommer när de behöver dem, 74 % jämfört med 66 % av de som inte varit utsatta för någon form av trakasserier, hot, intrång etc.

Fria kommentarer polisverksamhet

Nedan följer ett urval av fria kommentarer, när det gäller polismyndigheten. Ytterligare kommentarer finns i Bilaga 2.

- *På landet kör inte polisen ut för att man anmäler en stöld. De behöver visa sig mer på landet så tjuvarna vet att dem finns!*
- *Den lokala polisinstansen har jag stort stöd till men dom har för små resurser och åtalen dom läggs ju bara ner men har man en anmälan så kan man söka resning om det skapar skada eller indrag på eu stöden*
- *Borde vara mer närvarande polis, som utför förebyggande polisiärt arbete*
- *Polisen skulle inte hinna fram vid akut hot - för lång transportsträcka*
- *Polisen gör absolut ingenting så då blir det svårt att fortsätta anmäla*
- *Polisen prioriterar inte oss på landet överhuvudtaget. Har jobbat som polis och vet därför*

Synen på organisationer och relevanta instansers allmänna stöd till djurproducenter

Omgivande samhälle, organisationer, myndigheter, media osv. påverkar oss på olika sätt. Det kan t.ex. handla om hur diskussionerna förs och hur man därmed upplever att man får stöttning i sitt yrkesutövande som djurproducent. En fråga ställdes enligt följande: Vad anser du om följande organisationer/instansers allmänna stöd för dig som djurproducent? Svaren redovisas i Tabell 9 och ligger i fallande skala dvs. ju lägre värde desto mindre uppfattat stöd.

Tabell 9. Djurproducenternas bedömning av upplevt allmänt stöd för dem som djurproducenter, från olika organisationer och instanser. Bedömningsskala 1 – 5 där 1=Inget stöd alls och 5 = Mycket stort stöd. Även alternativet "Vet ej/ingen åsikt" fanns och redovisas i procent av det totala antalet svar.

	Medeltal	Antal svar (skala 1-5)	Antal svar totalt	% svar "vet ej" av totalt
Kollegor i näringen	4,15	3164	3376	6,3
Veterinär	4,02	3222	3431	6,1
Bransch/prod.org	3,42	2765	3392	18,5
Rådgivarorg.	3,36	2589	3380	23,4
LRF	3,34	3042	3411	10,8
Förädl.industrin	3,24	2921	3373	13,4
SLU	2,89	2556	3455	23,6
Länsstyrelsen	2,87	3159	3465	8,8
Jordbruksverket	2,83	3108	3477	10,6
Lokalpressen	2,42	2960	3430	13,7
Näringsdepartementet	1,91	2098	3488	39,9
Allmän media (TV,dagstidn.)	1,83	2972	3443	13,7

Störst stöd anser man sig få av kollegor i näringen och sin veterinär. Noteras kan att nästan 40 % av de svarande hade ingen uppfattning om Näringsdepartementets roll och stöd för dem. Även när det gällde SLU och Rådgivarorganisationerna, var det en hög andel som hade svårt att uppfatta något stöd från dem.

Fria kommentarer om upplevt stöd

De fria kommentarerna (225 svar) innehåller många negativa svar om externt stöd för djurproducenterna. Det upplevs att samhället i stort, departement och politiker inte gör mycket för att förbättra situationen. Vad gäller myndigheter förmedlas både positiva och negativa erfarenheter. De som kommenterat SLU uttrycker ett bristande förtroende för universitetet och några tar upp frågan om problem med en del veterinärstudenters trovärdighet. Media är man missnöjd med, men berömmar Göteborgspostens artikelserie om djurrättsaktivism. Slakterier och mejerier upplevs inte ge något konkret stöd. LRF får både beröm och kritik, speciellt uppskattas kamratstöd och omsorgsverksamhet. Veterinärer upplevs ofta som en viktig stödjande resurs som man har förtroende för. Däremot oroas man för tillgången till veterinärer när de behövs. Kollegor, grannar och vänner upplevs ofta som de allra viktigaste när det gäller att få stöd i olika situationer och detta syns också tydligt i tabellen ovan. Det framkommer också att en del känner sig ensamma och helt utlämnade utan stöd. En hel del efterlyser ett starkare och bättre organiserat stöd för olika former av krissituationer.

Allmänheten / Samhället

- *Jag upplever att samhället i stort skiter i om jag finns kvar som producent eller ej. Det enda som skulle ändra på detta är om Sverige drabbades av en avspärrning eller fick problem med matförsörjningen av en annan orsak. Kanske skulle intresset vakna om maten tröt.*
- *För dålig allmän kunskap om lantbruksnäringen i samhället*
- *Okunskap, hos gemene man inklusive media är ett stort hot både vad gäller djur och odling*
- *Vi får positiv respons på vår verksamhet lokalt ex kommun och media*
- *Omöjligt att uppnå utan en förändrad anda i samhället. Den ledande nationella politiken måste ge sitt uttryckliga stöd för landsbygd och lantbruk. Det måste inrättas kontrollmekanismer i förvaltningen genom t ex tjänstemannaansvar och författningsdomstol för att motverka den accelererande myndighetsaktivismen.*

Departement / Politiker

- *Näringsdepartementet och Damberg: ger oss inget stöd*
- *Väldigt dåligt stöd från politiker, de bryr sig inte om bönder. Liten väljargrupp*
- *Under rådande majoritet i riksdagen med partier som hatar djurhållning finns ingen framtid för djur i Sverige*
- *Vi har ingen jordbruks eller livsmedelsminister trots vikten av livsmedelsbranschen, det säger väl allt.*

Myndigheter

- *Myndigheter och offentliga organisationer lever inte upp till intentionerna i livsmedelsstrategin*
- *Småbrukare som jag har inget dom helst stöd av någon myndighet!*
- *Länsstyrelse och Jordbruksverk upplever jag har blivit ett kontrollorgan jämför med säg för 10 år sen då man fortfarande kunde få rådgivning*

- *Vill återkomma till Länsstyrelse, de får högsta betyg och lägsta betyg. Vi har fått toppenhjälp, stöttning, uppmuntran samt blivit riktigt risigt behandlade under inspektion alltså otrygghet när man summerar*
- *Har mycket god relation till tillsynsmyndigheter*
- *Jordbruksverkets byråkrati vid ansökan om gårdsstöd är betungande*
- *Känns som att vi är till för myndigheterna och inte tvärtom*
- *Jag har bra förtroende för myndigheter och vår bransch inom nötköttproduktion. Så länge jag kan försvara min produktion ur ett djuretiskt och miljösynvinkel tänker jag fortsätta*
- *Det är för mycket aktivismen hos tjänstemän på våra myndigheter*

SLU

- *Slu känns som dom inte har något gemensamt med Lantbrukare*
- *Känner att SLU (Ultuna) bidrar till att förvärpa läget för näringen. Utbildar många inom näringen som har en högst tvivelaktig förhållning till djurproduktionen. Ultuna verkar sakna förankring till verkligheten*
- *SLU debaklet på Alnarp med veganwraps med utländskt innehåll som erbjöds blivande studenter, det är skandal! SLU kommer längre o längre ifrån modernäringen. Där formas våra blivande veterinärer, rådgivare o myndighetsutövare. Under vilka förutsättningar kan man undra?? Tragiskt!*
- *SLU - Fullständig katastrof att aktivister tillåts utbilda sig till veterinärer. Jag vet att det sker.*
- *Så länge veganer kan komma in på veterinärutbildningen är förtroendet för SLU förbrukat. En lojalitetsförsäkran mot branschen borde vara ett minimikrav för att kunna bli veterinär i Sverige*
- *Slu känns som dom inte har något gemensamt med Lantbrukare och deras åsikt om djurhållning lyser igenom*

Media

- *Stort problem när media personer uttrycker att det är ok för aktivister att gå in i lagårdar utan tillstånd. Om media istället informerar vilka instanser som finns för kontroll av djurskydd skulle det vara ett stöd*
- *Göteborgspostens artikelserie om djurrättsaktivism har på ett bra sätt uppmärksammat problemen*

Mejerier och slakterier

- *Nya Arlagården känns som ett hot mot oss med äldre ladugårdar/uppbundet system. Hört att en kontrollant hade sagt att det bara är nya ladugårdar som klarar Arlas krav, för det är det kunderna kräver. var ska Arlas mjölk komma ifrån, är det stora djurfabriker som kunden vill ha???*
- *Mejerier, LRF, etc jobbar för att hålla sig själv vid liv och inte nödvändigtvis utifrån böndernas intressen*
- *Slakterier bättre än Arla*
- *Tycker slakteriet ska värna om oss också som inte är stora i branschen*

LRF, branschorganisationer och rådgivning

- *LRF kamratstöd är en mycket viktig sak*
- *Lrf borde vara ett bättre stöd för landsbygden*
- *Har fått mycket stöd från LRF och Arla vid intrången*
- *LRFs lokala/regionala omsorgsgrupper är till hjälp vid behov. Mycket bra*
- *LRF har helt fel strategi för att motverka t ex djurrättsaktivism och även för övrigt för att skapa en positiv bild av svensk djurhållning, riktiga amatörer när det gäller kommunikationsförmåga och helt inkompetenta när det gäller att skapa en plattform, en bas som vi alla kan jobba utifrån*
- *LRF är svaga. saknar duktiga debattörer/talespersoner som kan tydligt förklara verkligheten inför media.*

Veterinärer

- *Distriktsveterinärerna är i hög KURS*
- *Distriktets veterinärer är bra. Vi är ju i den sitsen att vi har hållit på med highland sedan 1982 och många vänder sig till oss för råd*
- *Veterinärtjänst funkar minst lika bra som sjukvården*
- *Jag är orolig för att det finns för få veterinärer och att de har stora distrikt, måste åka långt och kan vara upptagna långt bort då man behöver akut hjälp*
- *Finns för få veterinärer som inte kommer när man behöver dem. Det är alltid jourtid även vardagar när de ska komma. Det går inte att göra en tidsbokning när nötboskap blir sjuka då man inte vet att de ska bli sjuka. Dyra besök då de har långt att köra*
- *När veterinärstationen anställer en djurrättsterrorist, undrar man vart världen är på väg,,*
- *Jag klarar mig utmärkt med veterinärens stöd men anser att myndigheterna mest försvårar och det är märkliga regler för t.ex. jordbruksstöd och vad gäller naturlig landskapsvård.*

Kollegor, grannar och vänner

- *Vi bönder håller oftast ihop*
- *Kontaktnät med kollegor är mycket värdefullt*
- *Det allra bästa stödet är alltid grannar o vänner.. Myndigheterna är alltid mkt långt ifrån den svenska landsbygden, Sverige har de senaste 50 åren satsat mest på tätbebyggda områden o totalmissat att den produktion som vi faktiskt måste ha för att leva faktiskt inte finns där utan på den del som ständigt blir av med sin service - dvs de delar av riket där medborgarna måste klara sig utan butiker, mack, skolor, sjukvård..är den där basproduktionen av maten finns! Hit till oss har närmaste polis drygt 6 mil - dvs det lönar sig i stort sett inte att ringa för akuta ärenden..*
- *Det enda stöd som finns är bönderna i närområde*
- *Grannsamverkan gäller plus egen kamera till mobil trots att det är snudd på olagligt*

Saknar stöd

- *Det finns ingen hjälp att få som bonde. Frågar man om hjälp blir man baktalad och uthängd*
- *Vi känner oss inte säkra vi är rädda för media kriminella och aktivister*
- *Att vara lantbrukare i glesbygd är ett väldigt ensamt yrke. I min kommun finns snart inga lantbrukare kvar alls. Och man får lätt känslan av att ingen, varken allmänhet eller myndighet bryr sej ett endaste dugg om det.*
- *Man är ensam och alla har fullt upp att dricka kaffe och äta räksmörgåsar. Jordbruksverket betalade ut nu häromdagen 65kr i krisstöd för torkan 2018. När vi var tvungna att göra oss av med över 100 djur för att det inte fanns mat. Det har gått över 2 år och vad ska vi med 65kr till nu. Regeringen är handlingskraftig.....*
- *Mycket stort behov. Finns ingets stöd alls förutom andra drabbade*
- *Det är bäst att klara sig själv*

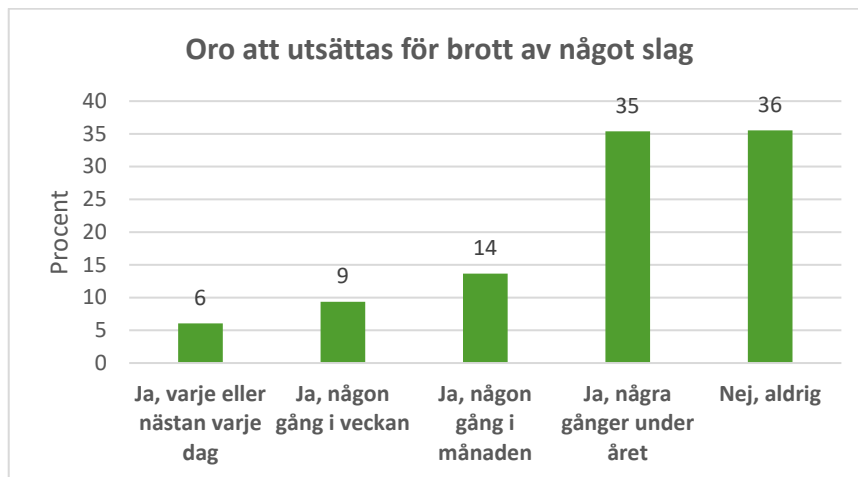
Behov och förslag

- *Saknar en avbytarförsäkring, typ, om man skadas och inte kan ta hand om djuren. En organiserad krisberedskap man kan ringa in*
- *Mycket viktigt att det finns ett lokalt förankrat nätverk som kan hjälpa till och stötta om något sker*
- *Relevanta brottsrubriceringar behövs. Idag kommer djurrättsaktivister lindrigt undan*
- *Bättre befogenhet för polisen att avhysa intrång och hårdare straff vid angrepp och hot mot gard o familj*
- *Att kunna överklaga djurinspektioner*
- *Det borde finnas stöd som kan gripa in omgående vid en krissituation*
- *LRF har till viss del koll på aktivisterna och kan varna när de är aktiva i området men de borde kanske ha någon som håller koll på dem på heltid*
- *LRF eller andra organisationer skulle behöva jurister och veterinärer samt andra människor som hela tiden jobbar för att hjälpa bönderna. Detta utan att de ska kosta bonden onödigt med tid och pengar att få hjälp. Tjänstemän bör kunna hållas ansvarig för sina bedömningar åt båda hållen*
- *Större fokus på reklam för de areella näringarna, så att ungdomar söker utbildning där. Stöd för att underlätta generationsskiften*
- *Organisationer behöver förbättra sitt stöd vid tecken på att djurhållare har problem eller psykisk ohälsa*
- *Önskar färdig organisering för akuta situationer. Vad händer mina djur om vi båda blir svårt sjuka eller dör?
Mycket viktigt att det finns ett lokalt förankrat nätverk som kan hjälpa till och stötta om något sker. Kan vara vid ohälsa, familjeproblem eller om någon utsätts för djurrättsaktivister.*

5.6. Allmän utsatthet för brott

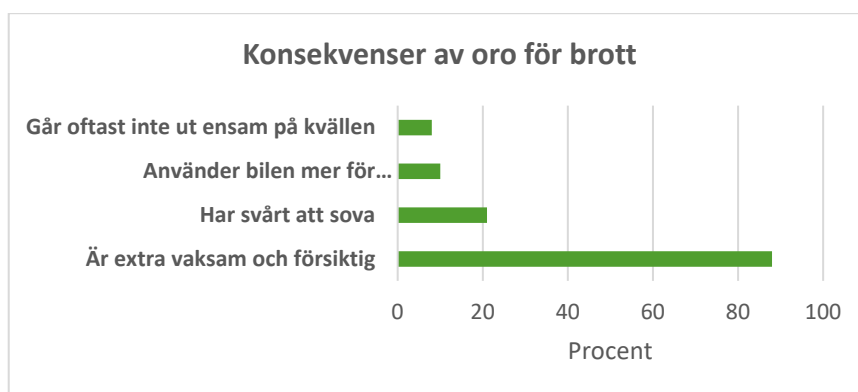
Det var vanligt att man kände andra på landsbygden som hade varit utsatta för någon form av brott vare sig det gällde i verksamheten, hemmiljön eller bostaden. Av 3643 svarande uppgav 55% detta.

En annan fråga gällde om det under de senaste tolv månaderna hänt att man hade varit orolig för att man själv, ens familj eller verksamhet, skulle utsättas för brott av något slag, svaren visas i figur 30.

Figur 30. Har det under de senaste tolv månaderna hänt att du har varit orolig för att du, din familj eller verksamhet, ska utsättas för brott av något slag? (n=3667).

Ungefär en tredjedel svarade att oron för brott, fick konsekvenser i vardagslivet för dem själva och/eller för de närmaste (n=3344). Den vanligaste konsekvensen var att man blivit extra vaksam och försiktig, men även fått sömnsvårigheter, figur 31.

Figur 31. Konsekvenser av oro för brott personligen/familj/verksamhet, senaste tolv månaderna. (n= 1308).

5.7. Psykiskt välbefinnande

I enkätens avslutande del användes ett utarbetat frågebatteri rörande det mentala välbefinnandet, den psykiska hälsan: ”Short Warwick-Edinburgh Mental Well Being Scale (SWEMWBS)”. Sedan 2018 ingår detta instrument i den nationella folkhälsoenkäten som Folkhälsomyndigheten genomför. Påståendena att ta ställning till i frågan är av positiv karaktär, vilket innebär att ju högre siffra desto bättre psykiskt välbefinnande.

Tabell 10. Psykiskt välbefinnande, rangordnade svar (SWEMWBS). Skala 1 - 5; aldrig =1, sällan=2, ibland=3, ofta=4, hela tiden=5.

	Medelvärde	SD	N
Jag har haft förmåga att fatta egna beslut	4,3	0,67	3497
Jag har mått väl tillsammans med andra människor	4,0	0,70	3519
Jag har tänkt klarsynt	3,9	0,66	3534
Jag har känt att jag gör nytta	3,9	0,84	3617
Jag har hanterat problem på ett bra sätt	3,8	0,66	3580
Jag har känt mig i balans	3,7	0,82	3601
Jag har känt mig optimistisk inför framtiden	3,4	0,88	3630

Medelvärdet för samtliga frågor var 3,86. Det påstående som rankades sämst handlade om optimismen inför framtiden och hamnade ungefär på ”ibland”. I tabell 11 redovisas svarsfördelningen i detalj.

Tabell 11. Psykiskt välbefinnande (SWEMWBS). Andel i procent.

	Aldrig	Sällan	Ibland	Ofta	Hela tiden	N
Jag har haft förmåga att fatta egna beslut	0,1	1	9	52	38	3497
Jag har mått väl tillsammans med andra människor	0,3	2	14	60	23	3519
Jag har tänkt klarsynt	0,3	2	21	62	15	3534
Jag har känt att jag gör nytta	0,5	5	24	49	22	3617
Jag har hanterat problem på ett bra sätt	0,3	2	24	62	11	3580
Jag har känt mig i balans	0,9	7	26	52	13	3601
Jag har känt mig optimistisk inför framtiden	1,9	12	35	43	8	3630

I en jämförelse mellan djurproducenter som tidigare varit utsatta för intrång, trakasserier, hot etc. på grund av sin djurproduktion och de som inte varit det, så fanns det signifikanta skillnader i fem av de sju påståendena. De som varit utsatta visade något sämre psykiskt välmående, föutom när det gällde påståendena: *Jag har tänkt klarsynt* samt *Jag har haft förmåga att fatta egna beslut*. Här fanns ingen signifikant skillnad i svaren. Beträffande optimism inför framtiden var det 10 % skillnad åt båda hållen; 22 % av utsatta kände sig aldrig/sällan optimistiska inför framtiden jämfört med knappt 13 %. Motsvarande sade sig 52 % av de som inte varit föremål för något intrång, hot etc. att de ofta/helatiden kände sig optimistiska inför framtiden jämfört med 42 % i den utsatta gruppen.

5.8. Sammanfattande resultat

I det följande ges ett urval av de resultat som framkommit i denna studie:

- På ett övergripande plan var det inte vanligt med brottsförebyggande åtgärder i form av tekniska lösningar. Larm, kameraövervakning och/eller stöldmärkning/DNA-märkning fanns hos knappt 30 % av de svarande.
- De som drabbats av brottslighet under perioden 2017-2020 rapporterade: Olovligt intrång (24 %), Olovligt intrång djurstallar (13 %), Skadegörelse i samband med intrång (11 %), Stöld av djur/utsläpp vid intrång (8 %), Stöld maskiner verktyg, kemikalier etc. (31 %), Stöld i bostad (4 %), Personliga hot (8 %), Fysisk våld (1 %, n= 40), Diverse sabotage (16 %) samt Allmänna trakasserier (18 %).
- 17 % av de svarande sade sig ha ”*varit utsatta för någon typ av demonstration, trakasseri, intrång, klotter, utsläpp av djur, personligt angrepp i media eller dylikt på grund av att de var djurproducenter*”
- Minknäringen var den produktionsinriktning som varit mest utsatt, grisproduktion och fiskodling har också haft betydande problem, följt av matfågel och kaninproduktion. Får- och dikoproducenter verkade minst exponerade för aktivism.
- Bland de verksamheter som bedömde sin djurhållning som ”stor”, var det en högre andel som utsatts för intrång, trakasserier etc. Av de med ”stor” djurproduktion sade sig drygt en tredjedel ha varit drabbade på något sätt för att de var djurproducenter, jämfört med en dryg femtedel bland de ”medelstora” och var tionde bland de ”små”. Likaledes var företag med anställd personal i högre grad utsatta.
- Stöld av djur samt illegal slakt förekom. Nästan 400 företagare (12 %) uppgav att man någon gång fått djur stulna under perioden 2017-2020. Av dessa hade en fjärdedel någon gång också hittat slaktrester som indikerat stöld och slakt av djur.
- De lantbrukare som drabbats av olika former av aktivism i jämförelse med de som inte varit utsatta (signifikanta skillnader):
 - Mer otrygga på gård/anläggning samt i bostad

- Oroar sig i högre grad för djurrättsangrepp och smittspridning vid intrång
 - Anser i högre grad att deras ekonomi påverkas negativt av djurrättsaktivism samt att den även försvårar rekrytering av personal
 - Deras livskvalitet försämras p.g.a. de förebyggande åtgärder de måste vidta
 - Tilliten till okända människor har i betydligt högre grad minskat
 - Livskvaliteten har försämrats i högre grad
 - De anser sig i högre grad ha blivit en mindre öppen person p.g.a. aktivismen
 - Stor negativ påverkan på hela familjens livskvalitet
 - Barnen drabbas negativt
- Många djurproducenter rapporterade om att man upplevde besvär med allmänheten, turister och närboende som inte förstår och respekterar att det bedrivs djurproduktion där man måste stänga grindar, att man inte får gå in till djur i stall och hagar utan tillåtelse och att man inte får skrämma djuren. Djurägarna drabbades av merarbete och merkostnader av dessa incidenter, som kunde vara av mindre eller allvarligare art.
 - En dryg femtedel av de som besvarat studien uppgav att deras företagande påverkades negativt av diskussionen om kött- och djurproduktion i den allmänna debatten inom media och samhälle. Effekterna blev även att verksamheter bedrivs mer anonymt (17 %) och 11 % funderade starkt på att upphöra med djurproduktionen på grund av den allmänna debatten.
 - Omkring 8 % upplevde att den negativa allmänna debatten påverkat deras barns trygghet negativt. Det uppgavs också att deras barn haft negativa upplevelser av omgivningens reaktioner, på grund av familjens djurproduktion. I enkätens fria kommentarer framkom också hur barnen indirekt blivit utsatta, framförallt i skolan, där lärare ifrågasatte djurproduktion och beskrev verksamheten som ett klimathot. Det förekom tydliga ställningstagande hos vissa lärare framför ett neutralt förhållningssätt med fokus på kunskap. Upplevd brist på relevant kunskap hos lärarna framhölls i ett flertal fall.
 - Var femte djurproducent oroade sig inför myndigheternas djurskyddsinspektioner. Överlag var det drygt en femtedel som tyckte att de fick onödiga bekymmer, inte kände sig rättvist behandlade eller saknade ett respektfullt bemötande.
 - Merparten av alla de händelser som djurproducenterna utsattes för 2017 – 2020 (intrång, skadegörelse, stölder, hot, våld, sabotage, allmänna trakasserier) anmäldes aldrig till polisen. Av de drabbade hade 65 % inte gjort någon polisanmälan alls, 28 % hade anmält och ca 7 % hade anmält men inte alla gånger. Drygt hälften av de som varit utsatta specifikt på grund av sin djurproduktion, hade inte anmält händelserna.
 - Ungefär en tredjedel svarade att den allmänna oron för brott fick konsekvenser i vardagslivet för dem själva och/eller för de närmaste. Den övervägande konsekvensen var att man blivit extra vaksam och försiktig, men även svårigheter med sömn var vanligt förekommande.

- Drygt hälften ansåg att polisen inte fanns inom ett avstånd som gjorde dem trygga, ungefär lika många kände heller inte att man kunde lita på att polisen verkligen kom, när man var i behov av dem. I linje med detta ansåg även mer än hälften, att den lokala polisen saknade tillräckliga resurser.
- Djurproducenterna upplevde störst stöd av kolleger i näringen och sin veterinär. Andra som man litade på i hög utsträckning var branschens organisationer samt rådgivarorganisationerna. Lågst förtroende hade man för myndigheter och media.
- Det psykiska välbefinnandet var negativt påverkat hos de som varit utsatta på grund av att de var djurproducenter, jämfört med de som inte blivit utsatta. De upplevde lägre känsla av balans och mindre optimism inför framtiden. De kände lägre grad av nytta samt välmående tillsammans med andra. Däremot var det ingen skillnad när det gällde att fatta egna beslut och tänka klarsynt.

6. Diskussion

Föreliggande studie har haft ambitionen att ge en bild av svenska djurproducenters erfarenheter av olika former och grader av kritik, konflikter och brottslighet som drabbat deras företag och dem själva på ett personligt plan. Det är således inte en renodlad studie av brottslighet som drabbar djurproducenter utan omfattar även incidenter med allmänheten och företrädare för myndigheter, upplevelser av medias skildring av djurproduktion, konsekvenser för barnen osv. Genom att ge en helhetsbild av hur dessa händelser upplevs av djurproducenter är det möjligt att öka förståelsen för de utmaningar som de måste hantera som företagare och individer.

Målet har varit att inkludera merparten av den djurproduktion som bedrivs i Sverige och att ge företagare i hela landet möjlighet att medverka, oavsett om de bedriver sin verksamhet småskaligt eller storskaligt, men trots allt företagsmässigt. Genom att dels använda Jordbruksverkets register och dels inbjuda via olika djurslags branschorganisationer har många haft möjlighet att medverka, men det finns alltid en risk att personer som drabbats varit mer benägna att svara än de som inte upplevt några problem. Det kan noteras att en del lantbrukare meddelat att de inte litat på anonymiteten eller att man varit rädda för att det varit andra intressenter bakom enkätutskicket. Detta kan möjligen även bekräftas av att ca 1600 personer påbörjat enkäten, men sedan inte skickat in den.

Trots allt har denna studie kunnat presentera ett unikt och värdefullt material, där närmare 4000 djurproducenter besvarat enkäten och delat med sig av sina upplevelser, inte minst i de öppna kommentarerna.

Vad gäller **brottsförebyggande åtgärder på gårdsnivå** saknades generellt sett larmsystem hos det stora flertalet. De som tidigare varit utsatta på något sätt hade däremot i större utsträckning tekniska lösningar. På gårdar med djurproduktion är det samtidigt svårt att skydda sig då man som regel har ett flertal utspridda byggnader och sällan inhägnar sin verksamhet eller har lås på sina byggnader. Mer oväntad strategi var att en del djurproducenter som tidigare drabbats av brottslighet rapporterade att man valt att ha en låg profil och driva sin verksamhet mer anonymt. Även om det går att förstå den enskilde företagarens strategi är det oroande om det blir färre djurägare som visar upp sin gård för allmänheten eller som undviker att engagera sig i dialoger med konsumenter i media eller i samhällsdebatten om svensk djurproduktion.

Resultaten som framkommit bekräftar tidigare undersökningar om **aktivism**: LRF visade att djurrättsaktivism hade drabbat 9% av djurproducenterna (med över 25 djurenheter) under de senaste två åren (Johansson, J, 2020). I föreliggande studie hade 8 % drabbats under de senaste tre åren. Arlas interna studie (Eriksson, 2021) visade att 21 % av deras mjölkproducenter upplevt hot osv, vilket var i samma nivå som i denna studie. Utsattheten för olika former av aktivism skapar rädsla och oro hos många fler än de som

drabbas direkt och är därför ett betydligt större problem än vad siffrorna visar. Kännedom om andra som drabbats skapar oro och rädsla över risken att själv utsättas, vilket gör effekten av varje incident så negativ. Utsattheten för dessa incidenter drabbade i hög grad större företag och företag med öppenhet i sin verksamhet och på sociala medier, vilket på sikt även kan öka klyftan mellan stad och land dvs. mellan producenter och konsumenter. Det är djupt oroande att företagare, speciellt yngre som drabbats, i högre grad uppger att deras ekonomi påverkats negativt av djurrättsaktivism samt att den även försvårar rekrytering av personal. Att som företagare drabbas blir ännu allvarligare när det tydligt visas att de drabbas på det personliga planet när de uppger att deras livskvalitet har försämrats, att tilliten till okända människor har minskat, att de blivit en mindre öppen person samt att det dessutom haft stor negativ påverkan på hela familjens livskvalitet. Negativ påverkan på det psykiska välbefinnandet hos de som varit utsatta på grund av sin djurproduktion, framkom också i frågorna om välmående enligt det frågeinstrument som användes, men utsattheten påverkade inte lantbrukarnas beslutsfattande och klarsynthet. Smith (2020) har också visat att brottslighet mot lantbrukare och i synnerhet händelser som involverar lantbrukarnas djurproduktion, hade en tydlig negativ effekt på lantbrukarnas mentala hälsa.

Skolans uppdrag är att förse eleverna med väl underbyggd faktakunskap och därmed lägga grund för att eleven själv ska kunna värdera och diskutera olika sakområde och bygga på sin kunskap och förståelse. Många är de kommentarer som istället beskriver en skolsituation där **barn till djurproducenter**, av lärare utsätts för en polariserande miljö, där de blir ifrågasatta och uthängda på ett negativt sätt just på grund av föräldrarnas djurproduktion. Detta leder till behov av en diskussion om både lärares uppdrag, kunskap och läromedlenas kvalitet eller kanske brist på läromedel helt och hållet. Barn ifrågasätts även av jämnåriga och får negativa kommentarer om djurhållning och klimatpåverkan. För att stärka lantbrukares barn tog man i Skåne initiativet till ett eget nätverk (Ärlemyr, 2020).

Att bo och driva ett lantbruk på landsbygden har länge betraktats som den lugna och trygga miljön där man ytterst sällan drabbades av **stöld, skadegörelser, hot och trakasserier**. Denna bild har under senare år förändrats till något mera otryggt, vilket tidigare bl a framkommit i media och i LRFs enkäter (Johansson J, 2018, 2020), men som tydligt bekräftats i denna studie. Det har rört många och återkommande stöld av verktyg, utrustning, maskiner och fordon, men också stöld av gårdens djur och berättelser där man funnit slaktresterna av stulna får och lamm på sina betesmarker.

Vad som är brottsligt eller ”bara” otrevliga och besvärande händelser är ibland en flytande skala när djurproducenterna drabbas av **oaktsamma friluftsmänniskor**. Det ökande intresset bland allmänheten för naturen, utflykter och vandring genom att tillbringa mer fritid och semester i Sverige kan ha bidragit till de rapporter om lösspringande hundar som jagat får och nötkreatur i beteshagar, djur som rymt då grindar inte stängts, nedskräpning, olovlig körning med fordon på odlad mark och i nyplantering osv. Uppenbarligen är det många som saknar kunskaper om Allemansrättens begränsningar, bristande förståelse och respekt för djurens trygghet, privat mark och egendom.

För att skapa större trygghet bland Sveriges djurproducenter är det ytterst viktigt att brottsliga händelser anmäls till **Polisen** och att anmälningarna utreds och leder till fällande dom där det är möjligt. Dessvärre finns det många problem i detta önskade

scenario. I studien konstateras att en stor andel av brotten inte anmäls av olika anledningar, vidare upplever många att Polisen inte prioriterar de brott som man drabbas av och att Polisen finns för långt borta för att man ska känna det meningsfullt och tryggt. Slutligen kan det konstateras att **lagstiftningen** inte följt med i utvecklingen och att det ännu inte finns någon formell brottsrubricering för djurrättsaktivism och att den av Regeringen utlovade skärpningen av hemfridsbrott inte realiserats. Polisen i flera distrikt har haft överläggningar med LRF och utlovar ett ökat engagemang – även på landsbygden (Hedlund, 2021). Riksdagen har gjort ett tillkännagivande till regeringen om att införa en brottskod för djurrättsaktivism, vilket även kan leda till mer tillförlitlig brottsstatistik och tillsammans med skärpt lagstiftning kan det ge viktiga signaler om att samhället står på djurproducenternas sida.

Studien har även omfattat **myndigheters inspektion av djuromsorgen**. Tillsyn och inspektion är en viktig samhällsuppgift (Horn af Rantzien, Pinzke & Lundqvist, 2018) och samtidigt en kvalitetskontroll av svensk djurproduktion. Djurskyddsinspektionen i Sverige har länge varit omdebatterad och kritiska röster har framkommit i olika sammanhang, t.ex. Thelin et al (2010) och Familjejordbrukarna (2020). I föreliggande studie framkommer också kritiska röster om inspektörer med bristande kunskaper, erfarenheter och dåligt bemötande, men också djurägare som varit nöjda och belåtna med de inspektioner som man haft. Olika förslag framkom om bättre samordning av inspektioner, involvering av gårdens ordinarie veterinär, större fokus på rådgivning, förbättrad utbildning och krav på relevant erfarenhet. En utredning ska också närmare granska likvärdigheten i djurskyddsinspektionerna (Lönnell, 2021), vilket kan vara ett ytterligare steg i rätt riktning.

7. Åtgärdsförslag

Det är en lång rad av utmaningar som en djurproducent kan utsättas för som kan upplevas som alltifrån irriterande till katastrofalt, beroende på typ av händelse. I det följande diskuteras primärt olika former av åtgärder som kan vara aktuella – allt från gårds- och anläggningsnivå till organisations-, myndighets- och politikernivå för att minska otryggheten och utsattheten, men också för att öka framtidstron bland svenska djurproducenter.

Allmän debatt i media och samhälle

Även om man inte pekats ut som enskild företagare kan det vara påfrestande att ta del av nyheter, reportage, insändare och reklam som utmålar den djurproduktion man bedriver som negativ i något avseende, t.ex. gällande klimatpåverkan, övergödning eller konsumenters hälsa. Dessa budskap kan man också möta ute i samhället, i skolan och i samtal med vänner och bekanta.

Det är inte alltid lätt att som enskild djurägare värja sig mot alla budskap och argument som man kan uppleva som orättvisa och osakliga. Många gånger är det okunskap hos allmänhet och konsumenter som lantbrukarna och andra djurproducenter kan behöva bemöta och förklara om man hamnar i sammanhang där dessa frågor diskuteras. Att upplysa och berätta om hur modernt svenskt lantbruk och svensk djurproduktion fungerar, kan i många fall ge motparten en ”aha-upplevelse” och missuppfattningar blir utredda. Tillgång till aktuella, relevanta och väldokumenterade fakta kan göra det lättare att engagera sig i olika samtal. Sektorns branschorganisationer borde ta fram lättillgängligt stöd-, informations- och utbildningsmaterial till sina medlemmar i de fall det inte redan finns. Egna internutbildningar och egna fråge- och diskussionsforum kring dessa frågor inom branschen, kan också vara något som stärker den enskilde djurproducenten.

Allmänhetens besök och passager

Även om man vill ha en god relation till allmänheten och konsumenter kan det leda till olika former av störningar och problem för djurägaren om obehöriga går in på djurens betesmarker, inte stänger grindar, släpper ut djur, skräpar ner osv. Störningar från allmänhet, som inte har tillräcklig information om allemansrättens begränsningar, kan kanske minskas med förbättrad information om vad som gäller när man passerar en gård eller anläggning med djurproduktion och betesmarker. En möjlighet är att göra sakliga och professionella informationsskyltar och/eller en liten ”brevlåda” med enkla informationsfoldrar om företagets verksamhet och vilka ”regler” som gäller, t.ex. att inte mata djur, inte gå in till några djur i hagar eller stallar, inte skräpa ner, ha sin hund kopplad och stänga grindar efter sig om gården ligger nära någon vandringsled etc.

Är gården belägen så att man riskerar allmänhetens besök in på gården, anläggningen och i stallar bör man anpassa informationen därefter och markera att det inte är tillåtet att gå in på gården, kanske upplysa om risken för smitta och att besök inte sker utan att kontakta ägarna/personal via telefon. Korrekt och saklig information om vad som gäller innan man besöker en gård borde vara lika naturligt som den information som finns vid infart/ingång till alla professionella byggarbetsplatser och många andra typer av verksamheter. Branschorganisationer borde vara behjälpliga med att ta fram lämpligt informationsmaterial, skyltar osv. för att säkerställa korrekt information. För dem som önskar borde det även vara möjligt att anpassa detta till det specifika företaget och/eller området som det gäller. Om verksamheten ligger i anslutning till vandringsleder eller naturskyddsområden med mycket besökare kan det vara lämpligt att diskutera dessa frågor även med lokala Friluftsrådet, Naturskyddsföreningen, företrädare för kommunen eller andra relevanta organisationer och aktörer för att finna bra lösningar och ömsesidig hänsyn och förståelse.

Obehöriga besök, intrång, stölder och skadegörelse på gårdsnivå

Företagen drabbas ibland av enskilda tjuvar eller stöldligor som vill stjäla utrustning, verktyg, maskiner, fordon och djur. Det kan också vara olika former av djurrättsaktivism som kan drabba verksamheten i form av intrång i stallar nattetid för att fotografera, filma, sabotera, stjäla eller släppa ut djur. För att skydda sin verksamhet mot dessa former av besökare kan det vara nödvändigt med olika former av förebyggande åtgärder, beroende av hur man upplever en eventuell "hotbild" mot sin verksamhet:

- Försvara tillträde till gården för obehöriga, t.ex. med grind med fjärrkontroll och kommunikation. En dyrare lösning, men kan ha viss effekt då besökare ofta kommer med bil eller annat fordon. Ett alternativ kan vara en vägbom på mindre väg, speciellt om man har flera tillträdesvägar till gården.
- Försvara tillträde till djurstall och andra byggnader (beroende på gårdens utformning och typ av verksamhet kan det vara aktuellt med staket, lås på byggnader osv.)
- Övervakning av gården och djurstallarna kan underlättas om dessa ligger inom synhåll från bostaden och ännu bättre med bra belysning, vilket kan kompletteras med rörelsestyrd belysning. Olika former av kameraövervakning med larm i och utanför byggnader finns det numera ett stort utbud av på marknaden för egen montering eller med stöd av något säkerhetsbolag. Andra väljer att förlita sig till sin hund om den har goda vaktegenskaper.
- Andra åtgärder är att DNA-märka stöldbegärlig utrustning och maskiner samt att utrusta fordon med dold GPS-spårning.
- I många områden sker olika former av Grannsamverkan för att avskräcka obehöriga och varna varandra om misstänkta personer och fordon rör sig i grannskapet.

Övergripande insatser från organisationer, myndigheter och politiker

- **Lantbrukarnas riksförbund (LRF)** engagerar sig starkt i dessa frågor och har bl.a. tagit fram en handlingsplan för brottslig djurrättsaktivism 2021-2022 (LRF, 2021b), där man fokuserar på: 1) Oönskade besök på gårdar, kränkningar och brott, 2) Samarbete med Polismyndigheten och stöd till utsatta medlemmar samt 3) Krav på politiken för att motverka djurrättsaktivism. LRF har en nyckelroll

som den största organisationen för landsbygdens företagande och deras engagemang i dessa frågor är fortsatt av stor vikt.

- **Branschorganisationerna för de olika djurslagen** har stor kunskap om varje delbransch och ett stort förtroende bland flertalet djurproducenter. Dessa organisationer har en viktig roll att såväl stödja sina medlemmar med relevant information om branschspecifika problem och möjliga lösningar. Lika viktigt är att de kanaliserar branschens specifika problem till LRF, myndigheter och politiker för att skapa förståelse, stöd och samordnade lösningar.
- **Samarbetsforum för ökad trygghet och brottsbekämpning.** Inom lantbrukssektorn finns det forum för olika branschöverskridande frågor som t.ex. Lantbrukets arbetsmiljökommitté (LAMK) och Lantbrukets brandskyddskommitté (LBK). När nu vidden av den otrygghet och den brottslighet som drabbar landsbygden, lantbrukarna och andra livsmedelsproducenter framgår, är det kanske dags att skapa något nytt samarbetsforum, t.ex. Lantbrukets säkerhetskommitté eller Landsbygdens trygghetsforum?
- **Försäkringsbolagen** har länge varit aktiva för att skapa en ökad trygghet inom lantbruket och har, förutom lämpliga försäkringslösningar, rådgivning och ibland produkter för att stimulera ett ökat brandskydd och säkrare arbetsmiljö. Det borde vara möjligt att i större utsträckning också ge motsvarande stöd och engagemang i trygghets- och brottbekämpande insatser.
- Samarbete med den lokala **Polismyndigheten** är väldigt viktigt och inte minst är det angeläget att alla stölder, intrång, kränkningar och alla former av brottslighet anmäls. Det finns många signaler om ett ökat intresse och engagemang för tryggheten och brottsbekämpningen på landsbygden, både regionalt och lokalt hos Polisen (Almryd, 2022). Fler poliser inom rimligt avstånd för alla som bor och driver företag på landsbygden är en viktig fråga för en grundtrygghet, men utvecklingen ser delvis ut att gå i motsatt riktning med allt färre polisstationer (Salihi, 2022). I en del länder, finns det poliser som bara fokuserar på landsbygden – kanske behöver vi Landsbygdspoliser eller speciella polisenheter som fokuserar på dessa frågor i Sverige, på samma sätt som t.ex. Cheshire Police Rural Crime Team i England.
- **Tullen och gränspolisen** har en viktig roll för att begränsa utländska stöldligors möjligheter att föra ut ur landet mycket av det stöldgods som kommer från företag på landsbygden. En effektivare kontroll av de fordon och transporter som lämnar landet, kan vara en viktig del i att minska eller begränsa stölderna.
- **Brottsförebyggande rådet (Brå)** har redan idag ett uppdrag att ge kunskapsstöd till brottsförebyggande arbete i mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner (Brå, 2021) och man har t.ex. publicerat en artikel om stölder på lantbruk (Brå, 2020). Genom Center mot våldsbejakande extremism CVE) som är knutet till Brå har man även tagit fram en kunskapsöversikt om våldsbejakande djurrättsaktivism (2020). Ett fortsatt och fördjupat bevakande av den brottslighet som drabbar lantbruksföretag, inte minst de med djurproduktion är viktigt, om

det kan resultera i ökad kunskap och bättre statistiskt underlag om utvecklingen över tid.

- **Behov av bättre fakta om utsatthet för brott**

Idag saknas officiell statistik om hur många brott som begås mot lantbrukare och andra djurproducenter i Sverige. Orsaken är att det saknas brottskoder som lätt kan identifiera de brott som begås mot dem. Detta hindrar kunskapsbyggande kring dem som blir drabbade av brottslighet och gör det svårare att skapa specifika brottsförebyggande åtgärder. Utöver tillförlitlig statistik är brottskoder viktiga för polisens operativa verksamhet och resursfördelning. Det gör det även svårare för djurproducenter att söka stöd som brottsoffer. Vi behöver särskilda brottskoder för svenska lantbrukare och andra djurproducenter. Alternativt skulle man kunna se till att NTU – den nationella trygghetsundersökningen, täcker alla som bor på landsbygden, inklusive lantbrukare.

- **Bättre stöd till lantbrukare som brottsoffer**

Det behövs bättre stöd till lantbrukare som drabbats av brottslighet. Dels kan den stödverksamhet som redan bedrivs av LRF i form av Omsorgsgrupper utvecklas till att i större utsträckning även ge stöd till de som utsatts för brott. Dels vore det också bra om lantbrukare och andra djurproducenter som brottsoffer kunde få ekonomiskt stöd via Brottsoffermyndigheten. Om man får bättre stöd (inklusive ersättning) kan motivationen till att anmäla olika brott öka.

- I slutändan är det **Politiker** på olika nivåer som har stora möjligheter att påverka hur tryggheten och brottsligheten utvecklas på landsbygden, inte minst för djurproducenterna. Olika partier i Riksdagen har drivit frågan om brottslighet och djurrättsaktivism med varierande framgång (Sveriges Riksdag, 2017, 2019a,b, 2020a,b). Ett viktigt steg var att Riksdagen gjorde ett tillkännagivande om ”Djurrättsaktivism” som en brottskod, vilket skulle göra att det går att anmäla och döma ut straff, samt följa utvecklingen över tid om dessa brott anmäls. Dessvärre har Brå meddelat att de inte har för avsikt att införa denna brottskod, då det medför alltför många problem i brottsstatistiken (Ekström, 2022). Om just denna rubricering inte är möjlig bör andra brottsrubriceringar övervägas, som kan ge bättre statistik för den brottslighet som drabbar lantbrukare, andra företagare och boende på landsbygd.

Andra viktiga frågor väntar ännu på avgörande om det t.ex. ska bli brottsligt för aktivister att agera inne på gårdsplanen hos djurproducenten och om aktivister lagligen kan avhysas osv. vilket bland annat påtalats av Justitieministern, som i Riksdagen (2019) lovade att tillsätta en utredning med målet att skärpa lagstiftningen för att skydda Sveriges lantbrukare mot olaga intrång och militant djuraktivism (LRF, 2019, 2020).

- **Myndighetsinspektioner och kontroller**

Av studiens resultat framkommer att det ibland finns oro, missnöje och misstänksamhet gällande myndigheternas inspektioner av djurproduktionen. Det finns också svar som beskriver välfungerande och bra inspektioner. Dock är det tydligt att man önskar sig inspektioner som är inplanerade i god tid av inspektörer som både har god utbildning och egen erfarenhet av arbete med den typ av djurproduktion som man inspekterar. En del önskar att det hade samordnats med

andra inspektioner och/eller den ordinarie veterinärverksamheten. Bemötandet och kommunikationen från en del inspektörer upplevdes inte heller optimalt, medan andra fick beröm. Ansvariga myndigheter, främst Jordbruksverket och Länsstyrelserna bör ta till sig dessa synpunkter och rekrytera lämplig personal, ge dem stöd och utveckling, inte minst gällande bemötande och dialog med professionella djurproducenter.

Behov av ökade kunskaper och fördjupad forskning

- Föreliggande studie är den första svenska forskningsstudien av större omfattning med fokus på brottslighet, hot och konflikter riktat mot Sveriges lantbrukare, specifikt de som driver djurproduktion. Samarbetet mellan arbetsmiljöforskare på SLU och forskare inom kriminologi på KTH har varit en bra mix för att ställa relevanta frågor och tolka resultaten ur ett helhetsperspektiv. För att följa brottsutvecklingen och fördjupa kunskaperna om konsekvenserna för svenskt lantbruk och dess livsmedelsproduktion och som en viktig del i att möjliggöra måluppfyllandet av Sveriges livsmedelsstrategi, är det angeläget med fortsatt forskning.
- Kunskaper om de frågeställningar som varit i fokus för denna studie bör tas till vara och föras ut inom olika utbildningsprogram vid SLU och KTH, men också inom Polisutbildningen och andra relevanta utbildningar.

Inspiration kan hämtas från England och deras Rural crime team (Cheshire Police Rural Crime Team, 2022).

Referenser

- Abraham, J. (2020). Assessing the threats against rural Sweden: An exploration of crimes against Swedish farmers related to animal production (Publication Number 20603) (Student thesis, DiVA). <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-278518>
- Anderson, KM & McCall M. (2005). Farm Crime in Australia. Australian Institute of Criminology. Report. Canberra. <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/farm-crime-in-australia.pdf>
- Almryd, F. 2022. Samarbete mellan polisområden ses över – vill stävja brott på landsbygden. Sveriges Radio, P4 väst. <https://sverigesradio.se/artikel/samarbete-mellan-polisomraden-ses-over-vill-stavja-brott-pa-landsbygden>
- Brottsförebyggande rådet (BRÅ). (2019). Nationella trygghetsundersökningen 2019. Rapport 2019.11. brå. Stockholm. https://bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70ec536d/1614334384243/2019_1_Nationella_trygghetsundersokningen_2019.pdf
- Brottsförebyggande rådet (BRÅ). (2020). Eget ansvar hindrar stölder på lantbruk. BRÅs hemsida 9 Oktober, 2020. <https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2020-10-09-eget-ansvar-hindrar-stolder-pa-lantbruk.html>
- Brottsförebyggande rådet (BRÅ). (2021). Årsredovisning. 2020. https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa705a3b/1613981821091/2021_Arsredovisning_2020.pdf
- Berglund, G.(2020). Hot mot bönder: ”Vi vill göra mos av dig...ditt fucking kräk ”. Ett och ett halvt års förföljelse av lantbrukare – nu väntar rättegång. Land Lantbruk, nr 46, sid 6-9.
- Center mot våldsbejakande extremism (CVE). (2020). Våldsbejakande djurrättsaktivism. En kunskapsöversikt. Rapport. Brottsförebyggande rådet, Brå. Stockholm. https://www.cve.se/download/18.161d181f17db3c8d91d374/1639576078382/CVE_Djurra%CC%88ttsaktivism.pdf
- Ceccato, V. (2016). Rural crime and Community Safety. Routledge Studies in Crime and Society. Routledge.
- Ceccato, V, Abraham, J. & Lundqvist, P. (2021). Crimes against animal production: Exploring the use of media archives. International Criminal Justice Review. 31(4):383- 403. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/10575677211041915>
- Ceccato, V., Abraham, J., Alwall Svennefelt, C., Göransson, E. & Lundqvist, P. (2021a). Farmer’s fear of criminal animal rights activism in Sweden: Impacts and actions. Journal of rural studies. (Submitted).

- Ceccato, V. & Dolmen, L. (2011). Crime in rural Sweden. *Applied Geography*, 31(1), 119-135. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2010.03.002>
- Ceccato, V. & Dolmen, L. (2013). Crime prevention in rural Sweden. *European Journal of Criminology*, 10(1), 89-112. <https://doi.org/10.1177/1477370812457763>
- Ceccato, V., Lundqvist, P., Abraham, J., Göransson, E. & Alwall Svennefelt, C. (2021b). Farmers, Victimization and Animal Rights Activism in Sweden. *The Professional Geographer*. (In press).
- Ceccato, V., Lundqvist, P., Abraham, J., Göransson, E. & Alwall Svennefelt, C. (2021c). The nature of fear among farmers working with animal production. *International Criminology*. (2021) 1:193-207. <https://doi.org/10.1007/s43576-021-00024-z>
- Eke-Göransson, E. (2021). Ovälkomna besökare förstör hans fält. *ATL*, nr 38, sid 6.
- Ekström, L. (2022). Brottskod för djurrättsaktivism. Personlig kommunikation. Brottsförebyggande rådet (BRÅ), 220110.
- Eriksson, S. (2021). Arlas medlemsundersökning hösten 2020. Arla Foods AB. Personligt meddelande.
- EU-OSHA. (2020). The future of agriculture and forestry: implications for managing worker safety and health (OSH). Foresight on new and emerging risks in OHS. European Agency for Safety and Health at Work. Report. Bilbao. <https://osha.europa.eu/en/publications/future-agriculture-and-forestry-implications-managing-worker-safety-and-health/view>
- Familj jordbrukarna. (2020). Svar II från Familj jordbrukarna angående Livsmedelsstrategin. 200918. <https://www.regeringen.se/4a97ee/contentassets/e24d5a24f64645e89339d619412429ea/familj jordbrukarna.pdf>
- Gianuzzi, M. (2020). Fler drabbas av brott i samband med aktivism. *Land Lantbruk*, nr 22, sid 16.
- Gianuzzi, M. (2021a). Polisens nya arbetssätt ska stoppa djurrättsaktivister. *Land Lantbruk*, nr 15, sid 13.
- Gianuzzi, M. (2021b). Efterlängtat lagändring för att stoppa olaga intrång. *Land Lantbruk*, nr 18, sid 21.
- Gianuzzi, M. (2021c). Lantbrukare drabbas när privatpersoner ”hemestrar”. *Land Lantbruk*, nr 23, sid 16.
- Göransson, E. & Lundqvist, P. (2018). Företagare inom de gröna näringarna i Nordvästra Skåne – framtidstro och tillväxt? *SLU LTV-rapport 2018:9*. Alnarp. https://pub.epsilon.slu.se/16442/7/goransson_e_lundqvist_p_191119.pdf
- Göteborgs-Posten. (2021). GP granskar: Terrorn mot bönderna. Artikelserie om djurrättsaktivister. <https://www.gp.se/artikelserie/GP%20granskar:%20Terrorn%20mot%20b%C3%B6nderna>
- Harkness, A. (Editor). (2020). Rural crime prevntion. Theory, tactics and techniques. *Routledge Studies in Rural Criminology*. Routledge.

- Harkness, A. (2021). Victorian Farm Crime Survey. Armidale, NSW: The Centre for Rural Criminology, University of New England. Retrieved from <https://express.adobe.com/page/H4jeQ3vvA7bsO/>
- Haver, A., Akerjordet, K., Caputi, P., Furunes, T. & Magee, C. (2015). Measuring mental well-being: A validation of the Short Warwick-Edinburgh Mental Well-Being scale in Norwegian and Swedish. *Scandinavian Journal of Public Health*, 2015;43:721-727.
- Hedlund, M. (2021). Polisen kraftsamlar mot stölder på landsbygden. *ATL*, nr 68, sid 21. <https://www.atl.nu/polisen-i-varberg-kraftsamlar-mot-stolder-pa-landsbygden>
- Hollertz, E. (2021). Ledare: Begränsa allemansrätten. *ATL*, nr 26, sid 2.
- Hoffman, M. (2017). Ömsesidig förberedelse skapar bättre tillsynsbesök. *Lantbrukets Affärer*, nr 9, sid 18-19.
- Horn af Rantzien, K., Pinzke, S. & Lundqvist, P. (2018). Möjligheter och hinder i inspektörens yrkesroll - med speciellt fokus på livsmedelsinspektion. *SLU LTV Rapport 2018:5*. Alnarp. https://pub.epsilon.slu.se/15740/1/horn_af_rantzien_et_al_181106.pdf
- Hyltbäck, C. (2020). Nu är hans grisstallar bakom lås och bom – för säkerhets skull. *Land Lantbruk*, nr 49, sid 24.
- Hyltbäck, C. (2021). Polisen: så gör du det svårare för tjuven. *Land Lantbruk*, nr 19, sid 25.
- IBM Corp. (2020). Released 2020. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 27.0. Armonk, NY: IBM Corp
- Johansson, J. (2018). Brott hos lantbrukare. Sveriges Lantbruk våren 2018. En undersökning bland lantbrukare. *Landja Marknadsanalys/NUI AB & Lantbrukarnas riksförbund (LRF)*. Rapport.
- Johansson, J. (2020). Brott hos lantbrukare. Sveriges Lantbruk våren 2020. En undersökning bland lantbrukare. *Landja Marknadsanalys/NUI AB & Lantbrukarnas riksförbund (LRF)*. Rapport.
- Johansson, L. (2021a). Ledare: Hårdare tag krävs mot aktivister. *Land Lantbruk*, nr 16, sid 2.
- Johansson, L. (2021b). Ledare: Granskning i skydd av mörkret. *Land Lantbruk*, nr 21, sid 2.
- Johansson, M. (2021). Debatt: Skärpta regler är på gång. *ATL*, nr 11, sid 21.
- Johansson, S. (2021a). Förslag om olaga intrång välkomnas. *ATL*, nr 28, sid 6.
- Johansson, S. (2021b). Brott mot djur kan ge hårdare straff. *ATL*, nr 46, sid 6.
- Jordbruksverket. (2018). Jordbruksföretag i Lantbruksregistret och företagsregistret. JO34SM1801. Jönköping: Jordbruksverket.
- Jordbruksverket. (2019a). Jordbruksmarkens användning 2019. Slutlig statistik. JO 10 SM 1902. Jönköping: Jordbruksverket.

- Jordbruksverket. (2019b). Lantbrukets djur i juni 2019. JO20SM1901. Jönköping: Jordbruksverket.
- Karlsson, T. (2021). Ledare: Polisväsendet måste vara mer aktivt mot den farliga aktivismen. ATL, nr 57, sid 36. <https://www.atl.nu/polisen-maste-vara-mer-aktiv-mot-den-farliga-aktivismen>
- Lantbrukarnas riksförbund (LRF Västra Götaland). (2018). Vi behöver ökade kunskaper om djurskyddstillsynen. Motion Västra Götaland till LRF:s Riksförbundsstämma 2018.
- Lantbrukarnas riksförbund (LRF). (2019). Efter hoten mot bönderna: Justitieministern vill gå LRF till mötes om skarpare lagar. <https://www.lrf.se/nyheter/riks/2019/03/efter-hoten-mot-bonderna-justitieministern-vill-ga-lrf-till-motes/>
- Lantbrukarnas riksförbund (LRF). (2020). Våldsbejakande djurrättsaktivism pekats ut som extremism. <https://www.lrf.se/nyheter/riks/2020/07/militant-djuraktivism-ses-over-som-extremism/>
- Lantbrukarnas riksförbund (LRF). (2021a). Läs om attackerna mot Sveriges bönder. <https://www.lrf.se/foretagande/krisberedskap/hat-och-hot/las-om-attackerna-mot-sveriges-bonder/>
- Lantbrukarnas riksförbund (LRF). (2021b). Handlingsplan för brottslig djurrättsaktivism 2021-2022. LRF Stockholm. <https://www.lrf.se/foretagande/krisberedskap/hat-och-hot/lrfs-handlingsplan-mot-brottslig-djurrattaktivism/>
- Lindström, P. (2021). Brott mot företagare 2021. Kriminalitetens omfattning och dess konsekvenser för mindre företag i Sverige. Rapport. Företagarna. <https://www.foretagarna.se/contentassets/596b9dadccca4658a9da8804c0896dd9/foretagarna-brottmotforetagare-2021.pdf>
- Lunner Kolstrup, C. & Lundqvist, P. (2011). Lantbrukets & landsbygdens psykosociala puls. Screening av psykosociala arbetsförhållande, psykisk hälsa och sociala nätverk bland lantbrukare och landsbygdsföretagare. SLU LTJ-rapport 2013:20. Alnarp. https://pub.epsilon.slu.se/10578/7/lunner_kolstrup_c_%20lundqvist_p_130625.pdf
- Lönnell, C. (2021). Ska utreda likvärdighet i djurskyddskontroller. ATL, nr 17, sid 16.
- Matfiskfiskodlarna. (2022). Antal företag med matfiskproduktion i Sverige 2020. (pers.meddelande).
- Marklund, M. (2021). Falsk djurinspektör försökte lura djurägare på pengar. ATL, nr 56, sid 25. <https://www.atl.nu/falsk-djurinspektor-forsokte-lura-djuragare-pa-pengar>
- Mulrooney, K.J.D. (2021). The NSW Farm Crime Survey 2020. The Centre for Rural Criminology, University of New England. <https://spark.adobe.com/page/zsV05pknxX17N/>
- Netigate. (2020). Netigate AB. Stockholm.
- NFU Mutual. (2020). A challenging time for the countryside. Rural Crime Report 2020. The National Farmers Union Mutual Insurance Society. England. https://datatag.co.uk/PDFs/NFU_Mutual_Rural_Crime_Report_2020.pdf

- NFU Mutal. (2021). The Impact on our communities. Rural Crime Report 2021. The National Farmers Union Mutual Insurance Society. England.
<https://www.nfumutual.co.uk/globalassets/farming/rural-crime/2021/rural-crime-report-2021.pdf>
- Regeringskansliet. (2017). En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Regeringens handlingsplan. Näringsdepartementet. Stockholm.
https://www.regeringen.se/49192c/contentassets/13f0fe3575964442bc51816493165632/handlingsplan_lms_1702072.pdf
- Salihi, S. 2022. Poliskrisen I västsverige. C kräver svar från regeringen om halveringen av polisstationer. Sveriges Radio, P4 Väst.
<https://sverigesradio.se/artikel/centerpartiet-kraver-svar-fran-regeringen-om-halveringen-av-polisstationer>
- Silferbrand, L. (2021). Slaktrester av får dumpades i kohage. ATL, nr 75, sid 6.
- Smith, K. (2020). Desolation in the countryside: How agricultural crime impacts the mental health of British farmers. Journal of Rural Studies, 80, 522-531.
- Stewart-Brown, S., Tennant, A., Tennant, R., Platt, S., Parkinson, J, & Weich, S. (2009). Internal construct validity of the Warwick-Edinburgh Mental Well-being Scale (WEMWBS): a Rasch analysis using data from the Scottish Health Education Population Survey. Health and Quality of Life Outcomes 2009; 7:15
- Svensk Mink. (2021). Antal företag med minkproduktion i Sverige 2020. (pers.meddelande)
- Sveriges Kaninproducenter. (2020). Antal företag med kaninproduktion i Sverige 2020. (pers.meddelande)
- Sveriges Riksdag. (2017). Djurrättsrelaterad brottslighet. Motion 2017/18:3472 av Kristina Yngwe (C). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/djurrattsrelaterad-brottslighet_H5023472
- Sveriges Riksdag. (2019a). Djurrättsbrott som egen brottskod. Motion 2019/20:1235 av Heléne Björklund och Tomas Kronståhl (båda S).
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/djurrattsbrott-som-egen-brottskod_H7021235
- Sveriges Riksdag. (2019b). Djurrättsrelaterad brottslighet. Motion 2019/20:2535 av Kristina Yngwe (C). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/djurrattsrelaterad-brottslighet_H7022535
- Sveriges Riksdag. (2020a). Införande av brottskod för djurrättsextremism. Skriftlig fråga 2020/21:471 av Åsa Coenraads (M) och Svar på skriftlig fråga av Justitieminister Morgan Johansson. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/skriftlig-fraga/inforande-av-brottskod-for-djurrattsextremism_H811471
- Sveriges Riksdag. (2020b). Skärpta åtgärder mot djurrättsaktivism. Motion 2020/21:3184 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C).
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/skarpta-atgarder-mot-djurrattsaktivism_H8023184

- Theelin, A., Michakek, P. & Borglid, L-O. (2010). Vi har avlivat din häst. Den ligger under presenningen. Djurskyddslag för vem? Retico Förlag AB. Litenupplaga.se
- Uebel, P. (2020). LRF: Djurrättsaktivister kan sprida salmonella. Sydsvenskan, 5 november 2020, sid A12.
- Yngwe, K. (2021). Debatt: Regeringen måste agera mot brotten. ATL, nr 11, sid 21.
- Ärlemyr, H. (2020). Barn till lantbrukare pressas av jämnåriga – går ihop för att stötta varandra. Kristianstadsbladet. 12 Mars 2020.
<https://www.kristianstadsbladet.se/kristianstad/barn-till-lantbrukare-pressas-av-jamnariga-gar-ihop-for-att-stotta-varandra/>

Bilaga 1

(Enkäten är kopierad ur ett webb-baserat enkätverktyg och motsvarar därför inte helt hur den såg ut för respondenterna layout-mässigt)

Kritik, kriminalitet och hot mot svensk djurproduktion – företagarnas perspektiv

Till dig som är företagare med djurproduktion / VD för företag med djurproduktion.

Företagare med djurproduktion kan uppleva olika typer av kritik mot sin verksamhet t.ex. via media och inspekterande myndigheter. På en annan nivå kan det ske hot, skadegörelse och andra kriminella handlingar riktade mot verksamheten, men också mot företagaren, familjemedlemmar och anställda.

Syftet med denna studie är att undersöka djurägande företagares erfarenheter av hot, brott och kritik mot djurproduktion i Sverige och bedöma konsekvenserna för individer och verksamheter, hälsa, sociala och ekonomiska förhållanden.

Målsättningen är att ge ökade kunskaper och insikter i dessa frågor och i en kommande handlingsplan peka på vilka möjliga och nödvändiga åtgärder som behövs för att skapa tryggare förutsättningar för Sveriges lantbrukare att bedriva en hållbar djurproduktion.

Forskningsprojektet **genomförs av** Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) Alnarp, i samarbete med KTH, Stockholm samt Lantbrukarnas Riksförbund (LRF).

Huvudfinansiär är Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF). SLO-fonden samt SLU bidrar också med medel till studien.

Forskningsprojektet har en **referensgrupp** med följande organisationer representerade: LRF Mjök, Sveriges Grisföretagare, LRF Kött, Svenska Ägg, Svensk Fågel, Svenska Fåravelsförbundet, Lammproducenterna, Svensk Mink, Matfiskodlarna, Sveriges Kaninproducenter samt några enskilda företagare inom djurproduktionen. Vidare ingår Brottsförebyggande rådet (BRÅ) samt representanter för LRF i referensgruppen.

Enkäten tar cirka 10 -15 minuter att genomföra och bygger naturligtvis på frivillighet. Det går att avbryta när som helst och inga data kommer oss tillhanda förrän man har klickat på avsluta-knappen i slutet.

Svaren är anonyma och skyddas av sekretess enligt 24 kap, 8§ Offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400) och Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) som ersatt den tidigare personuppgiftslagen. Dina svar och dina resultat kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av dem och ansvarig för dina personuppgifter är SLU. Dataskyddsombud på SLU är universitetsjurist Anna Jarmar, tel 018 -672275, dataskydd@slu.se.

Enkätdata kommer att sparas 10 år, för att möjliggöra eftergranskning. Enkäten har genomgått etikprövning med godkännande (Etikprövningsmyndigheten Göteborg, Dnr 2020-01323), enligt Lag om etikprövning av forskning som avser människor (SFS 2003:460).

För att kunna genomföra enkäten ombeds du att ge ditt samtycke till deltagande på nästa sida.

Har du några frågor är du välkommen att kontakta någon av oss. Vi är tacksamma för era **svårast möjligt**.

Med vänliga hälsningar

Peter Lundqvist

Professor

tel. 040-41 54 95, peter.lundqvist@slu.se

Vania Ceccato

Professor

tel. 08-790 86 25, vania.ceccato@abe.kth.se

Catharina Alwall Svennefelt

Universitetsadjunkt

tel. 040-41 54 98, catharina.alwall@slu.se

Eva Göransson

Universitetsadjunkt

tel. 040-41 50 71, eva.goransson@slu.se

1. Informerat samtycke

Jag har tagit del av syftet med forskningen, vem som är forskningshuvudman, att deltagande i forskningen är frivilligt, min rätt att hoppa över frågor, att mina uppgifter behandlas konfidentiellt och att jag när som helst kan avbryta min medverkan.

- Ja
- Nej

2. 1. Bakgrundsinformation

Observera att beroende på dina svar, kan det hända att du leds förbi vissa frågor och numreringen kommer då inte att stämma för dig, men det är helt i sin ordning.

Enkätens olika avsnitt:

1. Bakgrundsinformation
2. Brottsförebyggande åtgärder
3. Aktivism, stölder och trakasserier
4. Allmän debatt i media och samhälle
5. Djurskyddstillsyn
6. Stöd; polis, samhälle, socialt
7. Allmän utsatthet för brott
8. Avslutning

1. Kön

- Man
- Kvinna

2. Hur gammal är du? (besvara med siffror)

3. Vem eller vilka personer bor du tillsammans med (har gemensamt hushåll med)? (Flera alternativ möjliga. Räkna med barn som bor minst halva tiden i hushållet , även fosterbarn och sambos barn.)

- Ingen
- Make/maka/sambo/partner
- Förälder/föräldrar
- Syskon
- Andra vuxna
- Barn eller ungdomar under 20 år (ej dina syskon)

4. I vilket län bedriver du din huvudsakliga djurhållande verksamhet?

- Blekinge län
- Dalarnas län
- Gotlands län
- Gävleborgs län
- Hallands län
- Jämtlands län
- Jönköpings län
- Kalmar län
- Kronobergs län
- Norrbottens län
- Skåne län
- Stockholms län
- Södermanlands län
- Uppsala län
- Värmlands län
- Västerbottens län
- Västernorrlands län
- Västmanlands län
- Västra Götalands län
- Örebro län
- Östergötlands län

5. Ange i vilken kommun din huvudsakliga djurhållande verksamhet ligger.

6. Uppgifter om djurproduktion. Markera de alternativ som är giltiga för dig.

- Mjölkkor
- Dikor
- Övrig nötköttproduktion (t e x uppfödning tjurar)
- Smågrisproduktion
- Slaktsvin
- Höns /ägg
- Matfågel
- Får/lamm
- Getter
- Mink
- Kanin
- Fiskodling
- Annan, precisera _____

7. Hur många år har du varit företagare med djurproduktion? (besvara med siffror)

8. Är du bosatt på gården/anläggning med djurproduktion?

- Ja
- Nej

9. Bedrivs djurproduktionen (beakta inte betesgång i denna fråga) på mer än en gård/anläggning, vilka är geografiskt åtskilda ?

- Ja
- Nej

10. Har du betesdjur på mer än en fastighet, geografiskt åtskilda ?

- Ja
- Nej
- Inte aktuellt

11. Har ni personal i djurproduktionen (hel-eller deltid)?

- Nej
- Ja, 1-2 pers.
- Ja, 3 eller fler pers.

12. Om du jämför din huvudsakliga djurproduktion med alla andra företag i Sverige med samma typ av djurproduktion, hur skulle du då personligen bedöma storleken på din verksamhet ?

	Liten	Medel	Stor
Min djurproduktion (den huvudsakliga om du har flera djurslag) är.....	☐	☐	☐

13. Företagets offentlighet och utåtriktade verksamhet. Markera de alternativ nedan, som är aktuella för dig ? (flera alternativ möjliga)

- Gårdsbutik
- Köttlådor / REKO-ring etc.
- Öppen-gård aktivitet/kosläpp
- Skolklass/förskoleklass-besök
- Studiebesök /info på gård/anläggning
- Bo på lantgård / B & B
- Hemsida på Internet
- Sociala medier-sidor (FaceBook, Instagram etc.)
- Nej, inget av ovanstående gäller mig.
- Annat, specificera: _____

14. Personlig offentlighet och uppdrag. Markera det som gäller dig. (flera alternativ möjliga)

- Förtroendeuppdrag/ offentligt uppdrag med anknytning till djurproduktion
- Förtroendeuppdrag /offentligt uppdrag utan anknytning till djurproduktion
- Förekommande i massmedia ibland
- Nej, inget av ovanstående gäller mig.

3. 2. Brottsförebyggande åtgärder

15. Nedan följer ett antal exempel på brottsförebyggande åtgärder och förhållande. Markera de alternativ som är aktuella för dig (flera alternativ möjliga).

- Vägbom/grind för att hindra obehörig trafik finns.
- Företagets byggnader/gårdsplan är inhägnat
- På företaget finns larm
- På företaget finns kameraövervakning
- Stöldmärkning/DNA-märkning används.
- Vakthund används
- Djurhållande byggnader låses
- Djurhållande byggnader är larmade
- Djurhållande byggnader kameraövervakas
- Djurhållande byggnader är väl upplysta på utsidan
- Djurhållande byggnader är synliga från bostadshuset
- Djurhållande byggnader är inhägnade.
- Företagets övriga byggnader låses
- Medverkar i "Grannsamverkan"
- Nej, ingen av ovanstående åtgärder
- Annat, specificera: _____

16. Denna fråga gäller dig med personal och om det förekommer några rutiner i brottsförebyggande syfte. Markera de alternativ (flera möjliga) som gäller för dig. OBS att det finns en ruta att markera för dig som inte har någon personal.

- Nej, har ingen personal
- Instruktioner till personal om rutiner i brottsförebyggande syfte.
- Sekretessavtal med personal
- Fotoförbud
- Extra kontroll av nyanställda och/eller extrapersonal
- Nej, inget av ovanstående
- Annat, specificera: _____

17. Här kan du skriva en fri kommentar kring brottsförebyggande åtgärder, annars gå vidare.

18. Hur trygg eller otrygg känner du dig

	Mycket trygg	Trygg	Ganska trygg	Otrygg	Mycket otrygg
på din gård / anläggning ?	☐	☐	☐	☐	☐
i din bostad ?	☐	☐	☐	☐	☐

4.3. Aktivism, stölder och trakasserier

Följande avsnitt handlar om händelser som skett under de senaste tre åren, 2017 - 2020, men det kommer att finnas möjlighet att skriva om händelser före 2017 i slutet på denna del.

19. Har din verksamhet någon gång varit utsatt för någon händelse av typen demonstration, trakasserier, intrång, klotter, utsläpp av djur, personligt angrepp i media eller dylikt, p.g.a att du är djurproducent?

- Nej, aldrig
- Ja, under perioden 2017 - 2020
- Ja, före 2017
- Ja, både före och efter 2017

20. Känner du någon annan djurproducent som varit utsatt för motsvarande händelser?

- Ja
- Nej

21. Har någon i syfte att kränka och skada dig och din djurproduktion, spridit uppgifter/bilder/filmer/ kommentarer på internet under perioden 2017 - 2020? Det kan vara i sociala medier som t.ex. Facebook, Instagram och Youtube, kommentarsfält eller i något annat sammanhang.

- Nej, inte vad jag känner till.
- Ja, enstaka tillfällen
- Ja, återkommande

22. Nedan räknas ett antal olika händelser upp och vi ber dig besvara om du /din verksamhet varit utsatt för några av dessa, under perioden 2017 - 2020, och i så fall vem /vilka som kan ligga bakom.

	Nej, inte aktuellt	Djurrätts- aktivism	Trolig dj.r.aktivism	Andra gärningsmän	Vet ej vilka
Olovligt intrång på gården /anläggningsplats	☐	☐	☐	☐	☐
Olovligt intrång i djurstallar	☐	☐	☐	☐	☐
Skadegörelse i samband med intrång	☐	☐	☐	☐	☐
Stöld av djur och/eller djur som släppts ut i samband med intrång	☐	☐	☐	☐	☐
Stöld av traktor/maskin/verktyg/diesel /kem och dylikt	☐	☐	☐	☐	☐
Stöld i bostad	☐	☐	☐	☐	☐
Hot mot mig/min familj/personal	☐	☐	☐	☐	☐
Fysiskt våld mot mig/min familj/personal	☐	☐	☐	☐	☐
Sabotage t.ex. uppklippta stängsel/nät	☐	☐	☐	☐	☐
Allmänna trakasserier (öppnade grindar, lösspringande hundar, förhindrande av arbete etc.)	☐	☐	☐	☐	☐

5.

23. Om du har blivit utsatt enligt föregående fråga, under perioden 2017 - 2020, kan du beskriva händelsen/händelserna? Till exempel vilken tid på dagen, var du hemma, plats, hur upptäcktes det, konsekvenser etc.

24. Polisanmälades händelsen/händelserna som skett under perioden 2017-2020?

- Nej
 Ja
 Ja, men inte alla gångerna

6.

25. Polisanmäld händelse ; markera de alternativ (flera möjliga) som är giltiga för en händelse i taget. Det finns möjlighet att informera om tre olika händelser som skett under perioden 2017 - 2020.

Händelse 1. (hoppa över frågan om ej aktuellt för dig)

- Utreddes /under utredning
 Lades ner
 Ledde till fällande dom
 Vet ej vad anmälan lett till
 Jag skulle polisanmäla motsvarande händelse igen
 Beskriv kort typ av anmäld händelse: _____

26. Polisanmäld händelse ; markera de alternativ som är giltiga för en händelse i taget (2017-2020)

Händelse 2. (hoppa över frågan om ej aktuellt för dig)

- Utreddes/under utredning
- Lades ner
- Ledde till fällande dom
- Vet ej vad anmälan lett till
- Jag skulle polisanmäla motsvarande händelse igen
- Beskriv kort typ av anmäld händelse: _____

27. Polisanmäld händelse ; markera de alternativ som är giltiga för en händelse i taget (2017-2020)

Händelse 3. (hoppa över frågan om ej aktuellt för dig)

- Utreddes/ under utredning
- Lades ner
- Ledde till fällande dom
- Vet ej vad anmälan lett till
- Jag skulle polisanmäla motsvarande händelse igen
- Beskriv kort typ av anmäld händelse: _____

7.

28. Om händelsen/händelserna inte polisanmäldes : Varför anmäldes inte händelsen/händelserna till polisen? (flera svar möjliga)

- Det kändes inte allvarligt nog att anmäla
- Det var svårt att veta om det var ett brott
- Jag trodde inte att det skulle leda till någon åtgärd ändå
- Det var inte värt besväret
- Vill inte skapa uppmärksamhet
- Oro för repressalier
- Annat, specificera: _____

8.

29. Här har du möjlighet att skriva om händelse som inträffat före 2017 som är kopplad till att du är djurproducent:

30. Ta ställning till följande påståenden om djurrättsaktivism och dess följder och hur det påverkar dig. Det är ett antal påståenden, så håll i minnet att de alla rör djurrättsaktivism !

	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Varken eller	Instämmer till stor del	Instämmer helt	Vet ej / ingen åsikt
Jag oroar mig för angrepp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag oroar mig för smittspridning vid intrång	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Min ekonomi påverkas negativt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rekrytering av personal försvåras pga aktivismen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har blivit <u>mer öppen</u> med min verksamhet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har vidtagit åtgärder för att skydda mig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mina förebyggande åtgärder gör att jag känner mig tryggare	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förebyggande åtgärder medför sämre livskvalitet för mig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aktivismen har minskat min tillit till okända människor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Min livskvalitet försämras	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aktivismen gör mig bekymrad.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Den gör mig rädd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Den gör mig arg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har blivit en mindre öppen person	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Min familjs livskvalitet påverkas negativt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mina barn drabbas negativt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31. Möjlighet till fri kommentar om djurrättsaktivism och dess konsekvenser för dig.

32. Frågor om stölder av djur och illegal slakt och som inte kan anses vara kopplade till djurrättsaktivism.

	Ja	Nej
Har du någon gång fått djur stulna?	☐	☐
Har du någon gång hittat slaktrester som indikerat illegal stöld och slakt av dina djur?	☐	☐
Känner du någon annan som fått djur stulna eller slaktade på plats?	☐	☐

9.

33. Besvaras av dig som någon gång fått djur stulna :

	Ja	Nej
Stals djuren ur byggnad?	☐	☐
Stals djuren ur hage?	☐	☐

10.

34. Besvaras av dig som någon gång fått djur stulna och /eller drabbats av illegal slakt :

När skedde det? (flera alternativ möjliga)

- År 2017 - 2020
- Före år 2017

35. Polisanmälde djurstölden/illegala slakten som skett under perioden 2017-2020?

- Nej
- Ja
- Ja, men inte alla gångerna

11.

36. Om du inte polisanmälde stölderna av djur/ illegal slakt: Varför anmälde inte händelsen/händelserna till polisen? (flera svar möjliga)

- Det kändes inte allvarligt nog att anmäla
- Det var svårt att veta om det var ett brott
- Jag trodde inte att det skulle leda till någon åtgärd ändå
- Det var inte värt besväret
- Vill inte skapa uppmärksamhet
- Oro för repressalier
- Annat, specificera: _____

12.

37. Möjlighet till fri kommentar om stöld och illegal slakt.

13. 4. Allmän debatt i media och samhälle, som berör djurproduktion

38. Följande påståenden handlar om den debatt (inklusive kampanj/"reklam" etc.) som förs i olika media om t.ex. köttätande, djurhållning, klimateffekter m.m, som ofta innebär en negativ syn på djurproduktionen. Ta ställning till följande påståenden angående den negativa kritiken mot djurhållning:

	Inte alls	Ytterst lite	Till viss del	Ganska mycket	Väldigt mycket
Mitt företagande med djurproduktion påverkas negativt av debatten	☐	☐	☐	☐	☐
Debatten får mig att fundera över om jag ska fortsätta min djurproduktion	☐	☐	☐	☐	☐
Debatten har medfört att jag föredrar att driva min verksamhet mer anonymt.	☐	☐	☐	☐	☐
Debatten har gjort att jag tappat i stolthet över min verksamhet.	☐	☐	☐	☐	☐
Debatten gör att jag känner mig ifrågasatt som person	☐	☐	☐	☐	☐
Debatten har gett mig ny positiv energi	☐	☐	☐	☐	☐
Debatten har gett mig nya argument, positiva för min verksamhet.	☐	☐	☐	☐	☐
Debatten har fått mig att vidga mina tankar om djurproduktion på ett positivt sätt.	☐	☐	☐	☐	☐

39. Ta ställning till påståenden som berör familjens barn till följd av debatt enligt ovan , som präglas av en negativ syn på djurproduktion. Har du inga barn eller om dina barn är för små för att drabbas, så kryssa "Ej relevant"

	Inte alls	Ytterst lite	Till viss del	Ganska mycket	Väldigt mycket	Ej relevant
Debatten påverkar mina barns trygghet negativt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mina barn har upplevt negativa följder från omgivningen pga familjens djurproduktion	☐	☐	☐	☐	☐	☐

40. Möjlighet att skriva fri kommentar kring allmän debatt i media och samhälle.

14. 5. Djurskyddstillsyn/inspektion

41. Har du haft djurskyddsinspektion ? (flera svar möjliga)

- Nej, aldrig någon gång
- Ja, under de senaste tre åren (2017-2020)
- Ja, för mer än tre år sedan
- Ja, flera gånger
- Ja, en gång

15.

42. Besvaras av dig som någon/några gånger har haft djurskyddsinspektion.

Ta ställning till följande påståenden. Relatera till egen erfarenhet.

	Instämmer inte alls	Instämmer till viss del	Varken eller	Instämmer till stor del	Instämmer helt	Vet ej/ ingen åsikt
Jag oroar mig inför inspektionen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inspektionen ger mig ett bra tillfälle till dialog med myndigheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag blir respektfullt bemött vid inspektion	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inspektionen sker med kompetent personal.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inspektioner åsamkar mig onödiga bekymmer pga myndighetens agerande	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inspektionsrapportens innehåll motsvarar vad som diskuterades vid inspektionen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag anser mig rättvist behandlad av tillsynsmyndigheten för djurskydd (Länsstyrelsen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Djurskyddstillsynen är bra för mitt företagande med djur	☐	☐	☐	☐	☐	☐

43. Här kan du ge förslag till hur djurskyddsinspektion skulle kunna förbättras:

16.

44. Möjlighet till fri kommentar gällande djurskyddsinspektion :

17. 6. Stöd; polis, samhälle, socialt

Följande frågor ska spegla, om man känner och får det stöd man önskar, från samhället runt omkring.

45. Har du haft kontakt (telefon / internet /på plats) med polis gällande någon form av brott/hot eller misstänkt brott, begångna på ditt företag perioden 2017-2020 ?

- Nej, aldrig
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

46. Ta ställning till följande påståenden om den lokala polisverksamheten.

Skalan går från 1 till 5, där 1 = håller inte alls med och 5 = Håller helt med.

	Håller <u>inte</u> <u>alls</u> med= 1	2	3	4	Håller <u>helt</u> <u>med</u> = 5	Vet ej / Ingen åsikt
Det finns polisen närvaro inom ett avstånd, som gör att jag känner mig trygg.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Man kan lita på att polisen kommer när man behöver dem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Polisen tar mitt ärende på allvar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag känner mig trygg med polisens insatser när jag behöver det.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt förtroende för den lokala polisen är stort.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Den lokala polisen har tillräckliga resurser.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker det är viktigt att anmäla <u>alla</u> brott.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

47. Vad anser du om följande organisationer/instansers allmänna stöd för dig som djurproducent ?

Skalan går från 1 till 5, där 1 = Inget stöd alls och 5 = Mycket stort stöd

	Inget stöd allts= 1	2	3	4	Mycket stort stöd= 5	Vet ej/ ingen åsikt
Näringsdepartementet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jordbruksverket	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Länsstyrelsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SLU (Sveriges Lantbruksuniversitet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Allmän media (TV, dagstidning)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lokalpress	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Veterinär	☐	☐	☐	☐	☐	☐
LRF	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bransch- /producentorganisationer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rådgivarorganisationer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förädlingsindustrin (slakt, mejeri etc)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kollegor i näringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

48. Fri kommentar om behov av stöd och hjälp, vid olika situationer

18. 7. Allmän utsatthet och oro för brott

49. Har du personligen eller någon i din familj varit utsatt för någon form av brott t ex. stöld, rån, våld, under 2017 -2020 ? Gäller brott som inte tidigare har tagits upp och som är skiljt från din verksamhet/hemmiljö (flera alternativ möjliga).

- Nej, aldrig
- Ja, under 2017 - 2020
- Ja, före 2017
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger, fyll i antal : _____

19.

50. Beskriv helt kort vilken/vilka typer av brott det rört sig om (t.ex. rån, stöld, hot, när och var det hände, vem det hände etc.).

20.

51. Känner du någon på landsbygden i närheten av din djurhållande verksamhet, som under perioden 2017-2020, varit utsatt för någon form av brott i sin verksamhet/hemmiljö/bostad?

- Ja
- Nej

52. Har det under de senaste tolv månaderna hänt att du har varit orolig för att du, din familj eller verksamhet, ska utsättas för brott av något slag?

- Ja, varje eller nästan varje dag
- Ja, någon gång i veckan
- Ja, någon gång i månaden
- Ja, några gånger under året
- Nej, aldrig

21.

53. Får denna oro några konsekvenser i ditt vardagsliv eller för dina närmaste?

- Ja
- Nej.

54. Vilka är i så fall dessa konsekvenser ? (flera alternativ möjliga)

- Nej, inga konsekvenser
- Har svårt att sova
- Är extra vaksam och försiktig
- Går oftast inte ut ensam på kvällen
- Använder bilen mer för familjens och egen säkerhet
- Annat , definiera: _____

22. 8. Avslutning

55. Nedan följer påståenden om tankar man har och hur man känner sig. Markera det som bäst beskriver din upplevelse det senaste halvåret.

	Aldrig	Sällan	Ibland	Ofta	Hela tiden
Jag har känt mig optimistisk inför framtiden	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har känt att jag gör nytta	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har känt mig i balans	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har hanterat problem på ett bra sätt	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har tänkt klarsynt	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har mått väl tillsammans med andra människor	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har haft förmåga att fatta egna beslut	☐	☐	☐	☐	☐

56. Jag kan tänka mig att bli kontaktad kring det som enkäten har berört eller händelser jag har upplevt.

- Nej, jag vill inte bli kontaktad.
- Ja, mitt telefonnummer eller e-post : _____

Du som vill medverka till ytterligare information kring dessa frågor, men som inte vill uppge dina kontaktuppgifter här, får gärna ringa eller e-posta någon av oss :

Peter Lundqvist
tel. 040-41 54 95, peter.lundqvist@slu.se

Catharina Alwall Svennefelt
tel. 040-41 54 98, catharina.alwall@slu.se

Eva Göransson
tel. 040-41 50 71, eva.goransson@slu.se

OBS ! Glöm inte att skicka dina svar genom att trycka på Avsluta-knappen !

Varmt Tack
för att du ville ta dig tid att besvara frågorna och medverka till att vi får ett viktigt
underlag för fortsatt arbete med dessa prioriterade frågor.

Bilaga 2

Öppna kommentarer

Ett antal frågor var utformade så att det var möjligt att ge egna personligt formulerade svar. Dessa svar ger en viktig och högst personlig bild hur djurproducenter i Sverige upplever de problem som denna studie behandlar.

Det är inte möjligt att ta med alla kommentarer, men vi har valt att ta med ett tämligen stort antal och de svar som redovisas i denna bilaga har bedömts som representativa för de svar som givits på dessa frågeställningar och de har strukturerats ”ämnesvis” för att underlätta för läsaren. Inom parentes har vi angivit hur många kommentarer som gavs på respektive fråga.

Innehåll Bilaga 2

Brottsförebyggande åtgärder

Fria kommentarer gällande brottsförebyggande åtgärder (Fråga 17, 231 svar)

Utsatthet under perioden 2017-2020 eller före 2017

Om du har blivit utsatt enligt föregående fråga, under perioden 2017 - 2020, kan du beskriva händelsen/händelserna? (Fråga 23, 1053 svar)

Händelser som inträffat före 2017 som är kopplat till dig som djurproducent, kan du beskriva händelsen/händelserna? (Fråga 29, 376 svar)

Djurrättsaktivism

Möjlighet till fri kommentar om djurrättsaktivism och dess konsekvenser för dig (Fråga 31, 571 svar)

Stöld av djur och illegal slakt

Fria kommentarer om Stöld av djur och illegal slakt (Fråga 37, 244 svar)

Debatt i media och samhälle

Fria kommentarer gällande allmän debatt i media och samhälle (Fråga 40, 389 svar)

Djurskyddsinspektion

Här kan Du ge förslag till hur djurskyddsinspektion skulle kunna förbättras (Fråga 43, 810 svar)

Möjligheter till fri kommentar gällande djurskyddsinspektion (Fråga 44, 446 svar)

Stöd: polis, samhälle, socialt

Fria kommentarer o behov av stöd och hjälp vid olika situationer (Fråga 48, 225 svar)

Allmän utsatthet och oro för brott

Beskriv helt kort vilken/vilka typer av brott det rör sig om (Fråga 50, 674 svar)

Brottsförebyggande åtgärder

Fråga 17. Fria kommentarer gällande brottsförebyggande åtgärder (231 svar)

Bland de fria kommentarerna framkommer olika strategier vad gäller brottsförebyggande åtgärder, t ex eget agerande och konkreta åtgärder.

Låg profil och ökad anonymitet

En förekommande strategi är att bedriva sin djurproduktion mer anonymt och diskret genom att inte vara aktiv på sociala medier, inte berätta för okända om sin verksamhet, inte visa upp sitt företag i olika sammanhang och vara restriktiv med besökare. Det kan också innebära att man inte har några skyltar eller någon annan form av marknadsföring av sitt företag.

- *Håller en låg profil. Det är bäst att synas så lite som möjligt*
- *Avstår från gårdskylt från vägen*
- *I största möjliga utsträckning hålla djuren utom synhåll från vägar och boende*
- *Minskat djurproduktionen. Vi har slutat annonsera på sociala medier. Undviker i vissa sociala sammanhang att vi föder upp djur till slakt*
- *Det gäller att vara så anonym det går. Mycket vaksamma på vandrare, motionerare, fordon av alla slag, ryttare mfl, detta pga att gården ligger som sista på vägen och en återvändsgrändsskylt har satts upp vid infarten*
- *Hyr telefonnummer i annonser på Blocket, för att adressökning ska göras omöjlig*
- *Gården är knappt synlig från genomfartsväg och jag håller medvetet låg profil. Talar inte om för obekanta vilken verksamhet jag har och undviker sociala medier och annan press. Vilket är trist då jag tycker det är intressant med djur och jordbruk och skulle gärna förmedla det till intresserade.*

Samverkan internt och externt

Familjen involveras i det brottförebyggande arbetet och det uppges att de som har anställd personal informerar om problematiken som man kan drabbas av och har genomgång av säkerhetsrutiner. Personal uppmanas att vara försiktiga med vad man lägger ut på sociala medier, speciellt vad gäller fotografier. Det är också vanligt att man har olika former av samverkan med grannar för att upptäcka och rapportera misstänkta fordon och personer. Några uppger också att man etablerat bra kontakter med den lokala polisen.

- *Informerar personal så fort jag vet om intrång etc. för att hålla medvetenhet om att det kan vara vi nästa gång*
- *Alla på gården har en vaksamhet på de som avviker i omgivningen*
- *Rutiner finns för bemötande av aktivister*
- *Grannar som hjälper till att hålla koll*
- *Polis är informerad om vår minkverksamhet och var den ligger geografiskt*

- smsgrupp med lantbrukare och andra företagare för snabb hjälp
- Grannsamverkan
- Okända skumma bilar registreras och sprids via sociala medier som en typ av grannsamverkan
- Informerat kommunens ledning om risken för stölder av djur, ofredande samt risk för oönskade besök av aktivister m.fl.
- Foton får inte läggas ut, utan mitt godkännande. Fordon göms i möjligaste mån. Törs inte göra reklam för min verksamhet. Vi grannjordbruk har telefonkontakt och åker till varandra och hjälper till när någon utsätts för något. Typ inkräktare, tjuvar, sånna som vill halalslakta, går och snokar mm mm

Avskräckande och brottsförebyggande åtgärder

Djurproducenterna rapporterar en stor bredd på åtgärder som tas för att avskräcka, försvåra och förebygga att man drabbas av olika former av brottslighet. Det kan vara skyltar, vägbom eller andra fysiska hinder, inlåsning, belysning, rörelsedetektorer och larm. En hel del uppger att man har hundar och att man har rutiner för tillsyn av gården och dess djur.

- Skyltar som varnar för kameraövervakning
- Alla nätter men även dagtid sätter jag en snöskopa på infartsvägen så ingen kan köra till djurens och andra byggnader
- Har låst container för mer värdefulla verktyg m.m
- Efter de senaste påhållningarna av vargvärnare så har vi skaffat vägbom o extra belysning runt gårdsplanen .. Besök av tjuvar resulterade i aktiv grannsamverkan.
- Ställer för rundbalar vid farmartank och vissa dörrar för att försvåra att man kan ta med större maskiner. Detta sker när vi får varningar från intilliggande byar, orter
- Alla dörrar som stall yttrebyggnader mm är alltid låsta samt larm till verkstad och flispannrum
- Utomhus belysning via rörelsedetektorer
- Lås, larm, kamera samt hyresgäster som vakar
- Finns gårdslarm på fastigheten vilket innebär att alla fordon som passerar in på infartsvägen utlöser en signal i bostadshuset. Detta för att uppmärksamma inkommande bilister, cyklar osv.
- Vi har en Holländsk Herdehund som inte släpper in nån
- Planerar för vägbom och kameraövervakning
- Hagelbössa
- Tar nästan varje natt en koll på utsidan

- *Tar med hund ut och tar bilder när misstänkta personer kommer till gården*

Heta känslor och delade meningar

Det är uppenbart att oron för att bli utsatt för olika former av brottslighet väcker oro, frustration och ilska vilket även speglas i en del kommentarer kring behovet av att behöva vidta olika brottsförebyggande åtgärder. Det råder också delade meningar om vilken strategi som är den bästa. Många påkallar mängder av brottsförebyggande åtgärder medan andra påtalar behovet av öppenhet som bästa metod att komma till rätta med problemen.

- *Selektera veganer & djurrättsaktivister INNAN de blir antagna till veterinärlinje, kontrollantfunktion på LST/SJV ...*
- *Det måste bli en ökad kontroll på frakterna som går till öststaterna*
- *Kommer inhägnade när ekonomin tillåter. Haft 14 inbrott, stölder, mordbrand och skadegörelser under åren. Till detta intrång av aktivister vid minst tre tillfällen. Allt har lagts ner av polisen.*
- *Får ingen hjälp av polisen*
- *Vi saknar relevant lagstiftning*
- *Bonden är ilsk, ingen komma frivillig hit*
- *Vi bedriver också gårdsbutik vilket gör att gård och produktion är väldigt öppen och välkomnar besök där vi kan beskriva verksamheten personligen. detta gör att vi har ett gott förtroende mot kunder och besökare vilket då i sin tur gör det svårt att kritisera eller begå brott mot oss då vi också är tämligen välkända i regionen med omnejd. ju mer vi stänger in oss och avskärmar oss mot offentligheten ju mer misstankar missförstånd möts en verksamhet med samtidigt som verksamheten blir opersonlig. det är svårt att begå brott eller kritik mot någon man tycker sig känna eller har en relation med*
- *Det är oerhört tråkigt att vårt samhälle! Då främst VÅRA politiker har släppt fram och helt blundat för denna utveckling! Dvs. Hot och trakasserier mot de som skapar allas vår mat!*

Utsatthet under perioden 2017-2020

Fråga 23. Om du har blivit utsatt enligt föregående fråga, under perioden 2017 - 2020, kan du beskriva händelsen/händelserna? (1053 svar)

De fria kommentarerna illustrerar hela spännvidden av händelser som man blivit utsatt för som djurproducent; störningar och åverkan av allmänheten; kritik och oförstående myndigheter; kritik, förtal och hot på sociala medier; stölder; olovligt intrång på gård och i djurstallar; sabotage, hot och våld. Incidenterna som beskrivs visar att det är olika kategorier av aktörer som vållar olika former av problem, alltifrån irriterande ”småsaker” till allvarliga kriminella handlingar av anonyma kritiker, klagande grannar, okunniga friluftsmänniskor och turister, besvärliga myndigheter, stödligor samt lagliga eller kriminella aktioner av djurrättsaktivister. Merparten av dessa händelser har skapats av

anonyma personer, medan det i andra fall är helt uppenbart vem som skapat problemet för djurproducenten.

Störningar och åverkan av allmänheten, turister och närboende

Många djurproducenter rapporterar om att man upplever stora besvär med allmänheten, turister och närboende som inte förstår och respekterar att det bedrivs djurproduktion där man måste stänga grindar, att man inte får gå in till djur i stall och hagar utan tillåtelse och att man inte får skrämma djuren. Djurägarna drabbas av merarbete och merkostnader av dessa incidenter som kan vara av mindre eller allvarligare art.

Folk som öppnar stängsel och grindar både dag och natt

Under turistsäsong öppnas grindar och under vintern klipps stängsel sönder av jägare

Lössspringande hundar och körning av motordrivna fordon som skrämmer djur

Lösa hundar i fårhage, gått in i fårstall och hagar och klappat djur, gått on i hästhage och försökt rida på unghingstar. Dagtid, vi var hemma,

- *Konflikt med jägare och deras utfodring av socker betor. Försök att knäcka oss som djurhållare med att anmäla oss titt som tätt*
- *Folk förstår inte vilken skada lösspringande hundar och öppnade stängsel innebär*
- *Blev anmälda anonymt till Länsstyrelsen av okunnig person. Troligt besök när vi inte var hemma*
- *Återkommande irrelevanta anmälningar till myndigheter, polisanmälningar, publicitet på hemsida och mailkommunikation, nedmejning av grindar till kohage, utsläpp av får, allmänt förtal, telefonsamtal på nätterna med tunga andetag, mm mm. Mycket har polisanmälts, men kallas för grannbråk av polisen*
- *Lössspringande hund i hagen, mitt på dagen. Buskörning med snöskoter kvällar och nätter på åker, i skog och genom fasta stängsel.*
- *Avklippt elstängsel intill övergång på vandringsled vilket orsakade djur på rymmen. Skulle mer tro att det var okunskap än sabotage*
- *Folk har inte sina hundar kopplade det är ett stort problem. Samt folk som inte fattar att de inte ska vara i grödorna och klättra på balarna eller skjuta på dem.*
- *Ej kopplade hundar och mountainbikescyklister i betesmarkerna. När vi säger till hänvisar de till allemansrätten, vid flera tillfällen har grindöppningar lämnats öppna. Total brist på respekt för oss mark och djurägare. Konsekvensen är att djuren flera gånger gått ut och vi fått mota in dem. Utöver arbetet är vi ansvariga för den skadegörelse djuren kan ha gjort*
- *Grannar saboterat verksamheten genom omfattande kampanj med anmälan till djurskydd och länsstyrelse*

Lössspringande hundar som skrämmer och attackerar djur

Lössspringande hundar som attackerar lantbruksdjur har tidigare inte rapporterats i någon större omfattning i Sverige, men framstår i denna studie som ett betydande problem, speciellt för en del fårägare.

- *Lös hund som rev våra får*
- *Lösa hundar, dött lamm, bar gärning ville ej erkänna*

- *Tackor och lamm som var ihjälbitna i hagen upptäcktes på morgonen och länsstyrelsen konstaterar att det är lösa hundar trots att det fanns en varg i området*
- *Lössspringande jakthundar. Dagtid. En gång upptäcktes på kvällen att det fanns skadade blödande djur. Veterinär tillkallades, polisanmälan. En annan gång hörde vi skällande hundar. Tog dessa på bar gärning. Veterinär tillkallades djur avlivades. Polisanmälan, hundägaren hämtade hundarna. Samma hundägare varje gång. Hans hundar har hittats 4-5 gånger i eller utanför hagar.*
- *Hundar har sprungit lösa och jagat djur vid upprepade tillfällen*
- *Lössspringande hundar ett mycket stort problem. Var hemma. Kunde inte förhindra attacken*
- *Hund som bitit får, sommar tid, alla tider på dagen, händer några gånger per år*
- *Lössspringande hund inne bland boskap medförde trasiga stängsel och blandade djur .Samt skrämda ,oroliga djur*
- *Hund som dödat tackor*
- *Lös pitbull jagade kalvar och kor, högg en ko i strupen och hängde kvar. Juli månad, helg, mitt på dagen. Såg händelsen. Svårt att få tag på den stressade kon.*

Skrämsel av djur, skador, stöld och slakt av djur

Djur skräms och skadas, blir stulna och slaktade. Speciellt fårägare har drabbats av dessa problem enligt enkätsvaren.

- *Hittat slaktrester av lamm en bra bit från hagen*
- *Ofredande av djur på bete, skrämde djur nattetid i byggnader och på bete. Stulna djur. Oriktiga anmälningar rörande djurhållning*
- *Smällare och gjort upp eldar i hagar och sprängt sprayflaskor. Konsekvenser: skrämde djur som sprängt stängslen. Upptäcktes vid morgonkollen. Beteshagar några km fr brukningscentrum*
- *Stöld av lamm nattetid, slakt av tacka i hage*
- *Stöld av får, mitt på dagen. Sönderklippta stängseltrådar, med lösa djur som följde. Klotter i anslutning till beteshagar*
- *Barn och ungdomar som följer efter/jagar djur på bete*
- *Sönderskurna djur vid två tillfällen. Båda avled av skadorna*
- *Ungdomar bröt sig in i hönshuset o försökte döda höns. Samma ungdomar sprejade ner baggarna med brandsläckarskum m m .*

Sociala medier

Sociala medier är ett forum som används av olika aktörer för att föra fram kritik, trakasserier och även hot enligt de svar som inkommit.

- *Det skedde i en vegangrupp på Facebook. En från gruppen kontaktade mig eftersom hon inte tyckte det var okej att de hängde ut ett barn*
- *Öppnat en Facebook sida angående aktivism mot gården för att jag skall stänga ner verksamheten. Hotelsebrev med infällda rakblad i uppsåt att skada mig*
- *Uthängda på fb med en bild som tagen ur sitt sammanhang givit mycket negativ publicitet*
- *På marknader och i kommentarsfält om att jag stjal binas honung*

- *Trakasserier på internet och i bemötande i omgivningen*
- *Hot o trakasserier via telefon, facebook och messenger*
- *Angrepp via sociala media*
- *Djurrättsaktivister som hotat via chatter och i öppna forum. Exempelvis skrev någon att jag borde "sättas i bur utan mat och vatten och lida tills någon skär halsen av mig"*
- *Efter debattering i sociala medier, släpptes ett 70-tal tjurar, vid ett flertal gånger ut ur sina hagar, nattetid*

Sabotage och hot

Hot och sabotage av olika art, men ofta av allvarlig karaktär. I de flesta fall är det okända förövare.

- *Nerbränd byggnad och klotter mitt i natten, hot via telefon och sociala medier*
- *Skrivet brev med mordhotelse*
- *Telefonsamtal mestadels nattetid. Hot och tillmälen om att vi är mördare osv. Till alla familjemedlemmar ÄVEN barnen!!*
- *Hjulbultar på djurtransport lossade*
- *Blivit mordhotad på facebook. Känns obehagligt och har blivit otrygg hemma på gården*
- *Funnit hotande föremål som lämnats i direkt anslutning till bostaden på natten, brev som skickats med tidningsutklipp med kors inritat i pannan och hotande ord*
- *Inbrott och sabotage på mjölk tank på natten. Var hemma. Upptäcktes på morgonen. Hälla ut en hel tank mjölk. Stöld av maskiner och verktyg. Skaffa nya.*
- *Hot och utpressning mot mig och familjemedlemmar*
- *Sabotage på traktor placerad i djurstall. Anmälan till Djurskydd (Fanns inga brister) Anmäld till miljö och hälsa (Fanns inga brister)*
- *Sabotage på rundbalpress. Flera dagar till spillo. Stöld av ensilagebalar. Fick köpa foder.*
- *Smygfotografering och hot mot mig och min familj*
- *Sönderskurna balar, på kvällen*
- *Sabotage av djurens dricksvatten på bete. Uppklippning av stängsel*
- *Utsläppta djur ,stöld av bränsle och matriel, hot, våld skrik*
- *Beskjutna fönsterrutor i bostaden vid olika tillfälle*
- *Inbrott och skadegörelse, tagit bla kött, gjort figurer och ställt i stallet. stulit höns och ägg. Hållt vatten i dieseltanken på traktorn , Hot på sociala medier. Inbrott och dieseltank , plus stöld har skett nattetid.*
- *Utsläpp av djur utsläppet skede på natten 2000 minkar brutit upp dörrar brutit upp staket jag kom ner till farmen telefonterror ringer 100 samtal per natt till olika i familjen halv 8 då var utsläppet ett faktum 500 minkar bet ihjäl varandra pga utsläppet vi tappade en hel årsproduktion polisen la ner allt ganska omgående fast det fans dna mm man känner sej fullständigt rättslös får ingen hjälp någonstans stöld av nötkreatur slaktat på plats*
- *Olovligt intrång har skett nattetid vid flera tillfällen. De har gått in i djurstall och avlivat/stulit djur. Allvarliga hot har förekommit via telefon under olika tider på dygnet*

Djurrättsaktivister

Då den absoluta merparten av problem som djurproducenterna utsätts för är anonyma är det svårt att veta om vem förövaren är. Ibland är det dock helt uppenbart att det är djurrättsaktivister som mer eller mindre ger sig till känna i samband med händelsen.

- *Dörrar står öppna på morgon när vi kommer till gården, demonstrerande aktivister i samband med kosläpp*
- *Påhälsning av djurrättsaktivister ett par ggr tidiga morgonstunder eller nätter*
- *Nedklottrade skyltar "mördare", "djurplågare", skett på natt, demonstrationer med banderoll, dagtid*
- *Jag blir trakasserad och får upprepade grova hot via post, e-mail och på sociala medier. Djurrättsaktivister demonstrerar utanför min bostad. Bostaden har utsatts för skadegörelse*
- *Som förtroendevald utsatt för intrång o fotograferat i djurstallar*
- *Intrång kl 0200 för att befria smågrisar, blev skrämda av röstlarm, tog grisarna hos en granne*
- *Första gången märktes aldrig inbrottet i stallet, bara filmen på Youtube. Andra gången noterade personal på morgonen fotspår i snön, uppbruten dörr och saknade stalldörrsnycklar inne*
- *Protester under kosläpp*
- *Intrång i grisstall där det filmades i avdelningar och filmerna spreds sedan på nätet. Inträffade på natten under julen*
- *Såg bilder på djurrättsalliansens hemsida*

Drabbar barnen

Värt att notera är att även djurproducenternas barn blir utsatta i skolan eller i andra sammanhang

- *Mina barn ut satta i skolan både lärare och klasskompisar att dom har pappa som är mördare*
- *Barnen 11 och 13 år har flera gånger blivit hotade och trakasserade i skolan pga att vi har lantbruk. Vi vuxna har blivit hotade via nätet och när vi berättat vad vi jobbar med*
- *Hela min familj och barn har blivit telefon trakasserade av djurrätts aktivister*
- *Vi har problem med lösa hundar ute på våra betesmarker, vi har även problem med att våra barn får höra om hur dåligt det är att ha djur av klasskamrater*

Inbrott och stölder

En vanlig form av problem är inbrott och stölder på gårdarna, men då oftast i maskinhallar, verkstäder eller av och i maskiner och traktorer som förvaras inom – och utomhus.

- *Inbrott i ladugård och maskinhall matte tid och stöld av diverse verktyg, gräsklippare, cyklar och diesel!*
- *Dieselstöld ur traktorer samt en del inventarier, bl a brandsläckare och batteriladdare*
- *Stöld av sprutmedel 2017, 2018. Tjuvarna hade även varit inne i stallarna*

- *Stöld av drivmedel ur fordon ca 150 liter.. 4 st motorsåg juni 2019*
- *Stöld av diesel och verktyg. Stöld av motorsågar*
- *Stöld av GPS-utrustning i traktorer*
- *Under natten stals en fyrhjuling*
- *Vi har haft 8 stölder nattetid av diesel, verktyg och hetvattentvättar för totalt värde mer än 100 000 kr.*
- *Stöld av fyrhjuling gräsklippare sadlar verktyg mm*
- *Konstiga besökare, följt av inbrott med tillgrepp av diesel ur tankar ock traktorer, motorsågar, röjsågar, verktyg. Polisen åkte inte ens hit trots bevis i form av kvarlämnade saker*
- *Stöld försök, stölder på 6 gårdar runt våran gård samma natt som dom (3 st) var här. Vi har dom på film, dom avbröt här för det kom en bil*
- *Stöld av diesel, motorsågar, röjsågar med tillbehör. Skottkärror som de använt som transportfordon. De har parkerat en bit från gården och gått genom skog och beten, klippt av elstängsel på flera ställen för att ta sig fram. Vid en stöld flockade de ut fönster ur verkstaden och gick in, tog röjsågar och motorsågar klättrade ut och satte dit fönstret igen, de måste varit snickarkunniga och haft med verktyg. Eftersom de inte kommit åt farmartanken så har de slangat traktorer och grävare*
- *Blivit bestulen på natten, alla möjliga handredskap för ca 50000 och diesel, polisen gjorde inget*
- *Inbrott flertal gånger i maskinhall stöld av verktyg, slangning av tröska och traktorer vid flertal tillfällen*

Oförstående myndigheter

Även myndigheter kan upplevas som aktörer som utsätter djurproducenter för olika problem.

- *Trakasseri från tjänstekvinna på Länsstyrelsens lantbruksenhet*
- *Länsstyrelsens personal öppnat stängsel till bete*
- *Myndighetsaktivism är ett annat stort problem. Till exempel att besiktningsveterinärer tillåts vara djurrättsaktivister och sedan anmäla mig till länsstyrelsen.*

Fråga 29. Händelser som inträffat före 2017 som är kopplat till dig som djurproducent, kan du beskriva händelsen/händelserna? (376 svar)

De fria kommentarerna belyser olika händelser som djurproducenterna blivit utsatta för. Det rapporteras stölder av djur, intrång i stallar, hot och trakasserier och sabotage av olika slag. Oansett att frågan gällde händelser före 2017 tycks flertalet minnas händelserna mycket väl. Händelserna som beskrivs som olika typer av *händelser* eller händelsesammanhang, allt ifrån skadegörelse på gården, djur som släpps lösa, stöld och slakt av djur, stängsel som klipps upp, utsläppta djur från stallar, aktivister som går in i stallar och filmar djuren, kränkande diskussioner på sociala medier.

Stöld av djur i stall och beteshage

Många djurproducenter rapporterar att de *drabbas* av oförutsedda händelser som stölder av djur både i bete och i stallar. Majoriteten av de som besvarat frågan anger särskilt förekomsten av stölder vad gäller får och lamm men även grisar, höns och kaniner är förekommande.

- *Några lamm stals från en beteshage.*
- *Försvinner djur årligen från bete.*
- *Vi har haft en misstänkt stöld av lamm.*
- *Lammförsvunna på bete flertalet gånger.*
- *Försök att stjäla ett lamm nattetid. slaget medvetslöst och påbörjat, avbrutet försök att transportera bort lammet i bil. ej identifierade personer.*
- *Bröt sig in hos slakt svin förde ihop boxar med slaktfärdiga grisar. Fick nöd slakta dagen efter.*
- *Stöld av tackor på stall.*
- *Djur försvinner från beten, spårlöst.*
- *Blev av med 2 stycken 1.5 veckors lamm.*
- *Djur som försvunnit, djur där vi har hittat huvud och skin på konstiga ställen.*
- *Stöld av grisar.*
- *Stöld av får nästan varje år.*
- *Bestulen på djur, vi senare har hittat slakt rester några kilometer bort.*
- *Stöld av slaktsvin.*
- *Stöld av tackor på stall.*
- *Intrång i höns huset och tog med sig alla hönsen.*
- *Burar öppnade och kaniner försvunna/stulna.*
- *Inbrott stöld av motorsåg.*
- *Dieselstölder, metallstölder och saboterade traktorer.*
- *Stöld av diesel och röjsåg.*
- *Stöld av en fyrhjulig motorcykel.*

Intrång i stallar

Trakasserier mot lantbrukare genom att obehöriga tar sig in i stallar beskrivs som tämligen vanligt före 2017. I flera fall anges djurrättsaktivister. Främst rapporteras intrång i stallar med grisproduktion men även hönsproduktion tycks förekommit.

- *Intrång i grisstallet av djurplågare som gjord hemska saker. det var 3 st kriminella ungdomar som filma och lade ut det på Facebook. Detta polisanmäldes omgående.*
- *Troligt intrång i stallavdelningar, ev spreds bilder på internet.*
- *Aktivister som gått in i några av våra stallar tagit bilder och filmat som de lagt ut på nätet gör att man är mer vaksam men lite positivt är att en del gårdar som såg bedrövliga ut har städats.*
- *Påhälsning av djurrättsaktivister i djurstallar sedan filmer på sociala medier.*
- *Okända person/er genomsökt djurstallar samt i anslutande utrymmen.*
- *Filmat i stallarna och stulit grisar som man kunde se på deras hemsida.*
- *Som förman i grisproduktion blev företaget där jag arbetade utsatt för intrång av djurrättsaktivister som gick in i stallarna på natten och filmade o tog bilder som las ut på nätet.*
- *Intrång i svinstallar. Antaglig filmning.*

- *Jag hade intrång i grisstallar i Augusti 2009. Bilderna från gården lades ut på Djurrättsalliansens hemsida tillsammans med bilder och filmer från många andra svenska grisgårdar i samband med Grisföretagardagen 2009 och den s.k. grisskandalen var ett faktum. Högst sannolikt ett verk av några av de idag aktiva och kända Djurrättsaktivisterna i Sverige.*
- *När vi hade höns hade några barn tagit sig in i höns hus och höns gård och graffitimålat på väggar och honor. Tack vare en granne kunde vi få tag i dem och ordna upp saken, mer ett busstreck som gick snett.*
- *Vi var en av de gårdar som var med i Djurrättsalliansens stora drive 2012. Sugga fotades i ätbås och uppgavs vara fixerad. Smågrisar fotades ute i gödselgång och påstods sakna strö. En sju år gammal galt, med begynnande "flint" uppgavs ha skavsår. Bilderna var medvetet missvisande och utredningen lades ner. Tidningarnas sensationsjakt var nästan mer kränkande än bilderna. De ville ha intervju och kommentarer. Min bild publicerades sedan infälld i en jättestor bild på en död gris från ett helt annat stall, helsida på första sidan. Jag övervägde anmäla det som kränkning men det skulle innebära en massa extra arbete och chansen att få rätt mot en tidning tror jag är minimal. Jag valde att knyta handen i fickan, ger aldrig en intervju igen.*
- *Det som vi kallade djurplågare (djävulsdyrkare) som stack med vasst föremål i vagina på dräktig suga i svinstallet så hon förblödde. Många andra djur skadades eller dödades på andra gårdar. Upphörde när de var nära att bli infångade.*

Hot och trakasserier

Hot och trakasserier mot djurproducenter är enligt inrapporterade svar frekvent förekommande. Händelserna som gäller före 2017, har skett via sociala medier, tidningar, hotfulla brev, och via oförstående myndigheter. Nedan några röster.

- *På ringningar o påhopp av djurrättsaktivister*
- *Utsatt för trakasserier på facebook i anslutning till lansering av gårdsmejeri.*
- *Anmälningar till Länsstyrelsen i syfte att trakassera.*
- *Någon har vid fyra tillfällen anmält min djurhållning (anonymt) till Länsstyrelsen. Det har gjort mig misstänksam och otrygg. Djurskyddsinspektörerna bemöter mig på ett respektlöst sätt, de bryr sig inte om min kompetens. Jag har uppfattningen att de i grunden är djurrättsaktivister som arbetar för att få bort djurhållning i Sverige.*
- *Jag fick en bok i brevlådan som handlade om nära döden upplevelser, polisanmälde det och polisen tog det på allvar och sa att skulle jag upptäcka något mer så skulle de bevaka min gård.*
- *Kallad för mördare i länstidning och facebook.*
- *Mordhots brev mot mig och hela familjen.*

Sabotage av olika slag

Sabotage av enskild egendom är en annan form av hotfulla aktiviteter som djurproducenterna har erfårit.

- *Sönder skurna balar.*
- *Vattenkar tömdes på bete.*

- *Lossade bindslen på nötkreatur på stall*
- *Alla grindar öppna i lagårn hos ungdjuren. Natliga besök i lagårn utan någon åverkan. Misstänker ev. nyfikna människor eller tjuvar.*
- *Sabotage av stängsel.*
- *Utsläppta djur nattetid på vintern.*
- *Djur utsläppta ur hägn, se tidigare ungefär liknande händelse. Samt det värsta som hänt, att någon varit i hästhagen och dels skurit av tråden så hästarna kunde gå ut, men också att de skurit själva hästarna på bakkdelen/rumpan och bredvid könet, inte så djupt, men ändå väldigt obehagligt, det blödde ganska ymnigt och det blev ärr... hästarna var dock förvånansvärt obesvärade, mina döttrar dock helt knäckta.*
- *Har förekommit tidelag med ett får. Polisanmäldes och ledde till fällande dom för djurplågeri.*
- *Hade uppfödning av skogsfågel, fick fåglar ihjälslagna och utsläppta samt burar öppnade och förstörda.*
- *Ett parti med uppsnittade rundbalar.*
- *Vattenkar tömdes på bete.*
- *Sabotage av jaktorn.*

Hundar och vargar som attackerar djur

Det är inte bara hunden som ska må bra och bli väl omhändertagen, det finns krav från samhället också. Lösspringande hundar som attackerar lantbruksdjur rapporteras från djurproducenterna som ett problem. I något fall i händelse av vargattack. Framst drabbas får- och lammproducenter.

- *Lössspringande hund, drev djur ur hagen.*
- *Hund som rev får, knäckte ryggraden, pratade med den misstänkte hundägaren, avlivning av fåret, ledde inte till ngt. då hon nekade och vi hade inga bevis, vi kontaktade jaktuppsyningsman som konstaterade hund som rivit fåret.*
- *Lössspringande hundar. Lamm döda.*
- *2016. Angrepp på kvigor och lamm av hundar (Ryska vinthundar), vilket bland annat orsakade att lamm dog. Polisanmält, vittne fanns, ingen åtgärd från polis eller hundägare.*
- *Jakthundattack som ledde till avlivande av ett djur.*
- *Flera hundbesök där vi tagit rätt på hundarna i tid. Tror att betydligt fler får blir dödade av hund än av varg.*
- *Angrepp av hundar vid 8 tillfällen under ett års tid på mina får.*
- *Lössspringande hundar har bitet ihjäl får & lamm ett flertal gånger.*
- *Vargangrepp.*

Andra händelser av stöld och inbrott

Det är inte uteslutande stöld av djur som rapporteras ha hänt före 2017. Stölder av diverse slag som exempelvis högtrycksvätt, motorsåg, diverse verktyg, diesel, traktorer och fyrhjulingar har också varit förekommande enligt de djurproducenter som valt att berätta om händelser kopplade till sin djurproduktion.

- *Har varit utsatt för dieselstöld före 2017. Nattetid som upptäcks dagen efter.*

- *Två Inbrott i 2005 en lokal där vi förvar röjsågar, staketstolpar mm.*
- *Diesel stöld.*
- *Stölder av maskindelar och bränsle - polisanmält, men ingen åtgärd/uppföljning/resultat.*
- *Blev bestulen på ett batteri till ett elstängselaggregat en gång.*
- *2008 bestulen på fyrhjuling, dieselstöld ca 2010, inbrott och stöld av diverse i verkstad år 2013.*
- *Stöld av diesel ur gårdstank och traktorer.*

Fråga 31. Möjlighet till fri kommentar om djurrättsaktivism och dess konsekvenser för dig (571 svar)

Aktivism – ett samhällsproblem

Djurrättsaktivister och deras handlingar väcker många känslor och åsikter bland djurproducenterna. Många ser det som ett övergripande samhällsproblem och som en ytterligare konsekvens och bidrag till klyftan mellan stad och land. Det är också uppenbart att man är missnöjd med de lagar och den rättvisa som tillämpas om man blir utsatt och drabbad. Det framkommer också missnöje och misstänksamhet mot myndigheter och politiker. Det upplevs också av många att man saknar stödet från samhället och dess företrädare för sin verksamhet

Samhällsproblem

- *Jag ser den som ett samhällsproblem även om jag personligen inte blivit drabbad*
- *Jag och min familj är inte utsatta men det är i stort ett jätteproblem, oftast i närheten av städer och i synnerhet universitetsstäder*
- *Samhället borde se frågan med större allvar. Massmedia nästan glorifierar aktivister och hänger ut familjer som missköter sina djur där ofta personliga problem är orsak. Menar därmed inte att dålig djurhållning kan försvaras*
- *Hade varit intressant om samhället hade tagit ett tydligt tag mot denna kränkande aktivism. Min produktion följer lagar och regler skapade och godkända av*
- *Behövs vassare regelverk för att skydda de som blir utsatta, men också förebyggande arbete för att informera om hur livsmedelsproduktion med djur funkar*
- *Jag är orolig för hur samhället utvecklas. Jag jobbar oerhört mycket för att producera både kött och vegetabiliska livsmedel till konsumenterna i Sverige. Tacken för det är att man säger i riksnyheter på TV att bönder borde skämmas (klimatet) och att dem över huvud taget släpper fram djurrättsaktivister i TV säger ju något om hur tokigt samhället blivit. Jag har inte personligen blivit drabbad mer än att jag får försvara i verksamhetsrådet på skolan att barnen överhuvudtaget äter annat än vegetariansk mat*
- *Samhället MÅSTE göra en markering mot detta*
- *När samhället hyllar aktivism väger det fort över till olagligheter och kriminalitet*
- *Märkligt att samhället inte står upp för oss producenter, verkar som media står på aktivisternas sida. Ex SVT uppdrag granskning*

Klyftan stad & land

- *Jag oroar mej för att klyftan mellan land och stad blir djupare och större för varje år. Människor i allmänhet har väldigt dålig kunskap om hur det verkligen går till i dagens lantbruk, och ingen kunskap alls om hur djuren de värnar om, behandlas och vilka behov se har. Okunskapen gör att de sk djurrättsaktivister får alltför lätt att få anhängare.*
- *Konflikten landsbygd och stad växer!*
- *Färre och färre har kunskap om livsmedelsproduktion och blir lätt lurade av aktivister*
- *Svenskt jordbruk har i många år blivit alltmer slutet och otillgänglig för offentligheten. det medför misstänksamhet och missuppfattningar vilket i sin tur ger aktivister vatten på sina kvarnar när man kritiserar. Få människor har egna erfarenheter om jordbruk och livsmedelsproduktion och då börjar folk att spekulera i området vilket nästan alltid ger en felaktig bild av en verksamhet. Jag har vid ett flertal tillfällen lyckats sälja vår egna korv till veganer och då tycker jag man lyckats med att beskriva och förklara var köttproduktion är*
- *Tyvärri allemansrätten förkastlig ,att komma in på min mark är hemfrid brott.Alla är välkomna om man frågar först och ber om lov för vistelse på min mark*
- *Grannfejder med inflyttade stadsbor suger enorm energi från arbetet på gården*

Lag och rättvisa

- *Även om vi ertappar dom så är risken oändligt stor att vårt ingrepp betraktas "inte motiverat" och det är vi som bötfälles*
- *Jäkla folk som inte kan respektera en laglig produktion. Hårdare straff*
- *Det måste klassas som ett lagbrott med mycket hårda straff att göra intrång hos djurproducenter i djurstallar, detta är förödande för svensk mjölk och köttproduktion*
- *För låga straff och för litet intresse från myndigheter*
- *Borde bekämpas och bestraffas hårdare*
- *Bedrägligt borde klassas som terrorism*
- *Vi är oroliga för att samhället tar inte detta på allvar. I andra länder tex. England är det mkt allvarligare straff*
- *Hopplöst att politiker och polis fullkomligt skiter i detta kränkande och olagliga terror*
- *Det måste få ett slut. Äganderätten måste stärkas påtagligt, straffen måste skärpas påtagligt. Upplever inget större stöd eller hjälp av samhället. Det påverkar vår vilja att satsa högst påtagligt*
- *Då djurrättsaktivism oftast går ostraffat eller med låg straffpåföljd, känner jag mig som verksamhetsutövare rättslös. sunt förnuft hos befolkningen verkar inte finnas längre utan folk tror på allt som sägs på FB. Det känns som att snaran dras åt hela tiden trots att jag bedriver en "större" verksamhet jag är stolt över*
- *Det måste bli ett förbud enligt lag att beträda att vistas vid jordbruksfastigheter (ladugård och djurstallar) utan djurägares tillstånd*
- *Djurrättsaktivism är samma som terrorism för mig! Det är för låga straff därför kan de hålla på obehindrat och fullt finansierat av donationer och indirekt staten..*
- *Jag förstår att vi har yttrandefrihet i Sverige men det innebär inte att man har rätt att hota andra människor och ställa godtyckliga krav utöver lagstiftningen.*

Enligt min åsikt bryter djurrättsaktivister lagen utan konsekvenser. De är människor som tror sig vara kunniga som får uttrycka sig fritt, som förstör och får mycket gehör.

- *Djurrättsterror bör ges egen brottsrubricering med två års fängelse i straffskalan för att möjliggöra elektronisk övervakning av misstänkta*
- *Allemansrätten måste inskränkas. Vad jag förstår fredas f.n. endast bostaden. Hela gårdens produktionscentra ska undantas från allemansrätten*
- *Bör klassas som terrorism! Dessa människor tycker dom står över lagen och kommer lindrigt undan. Matproduktion är bland de viktigaste vi har och är en självklarhet för att vi ska kunna överleva. Den måste få större fokus!*
- *Djurrättsaktivism borde värderas högre straffskalemässigt, då skulle det bli lättare att få aktivister lagförda på ett eller annat vis. Även olaga intrång i djurstallar kunde bedömas hårdare, då det medför risk för smittspridning och djurägare kan känna en stor otrygghet, maktlöshet och uppleva en mental ohälsa pga ett intrång. Jag har inget emot att en djurägare blir anmäld för misskötsel av djur om det är befogat, men anmälningar som saknar grund och som sker upprepade gånger borde lättare kunna bedömas som trackaserier*
- *Polisen måste få redskap för åtgärder i bondens hemfridzon samt längre straff för yrkesaktivisten*
- *Att en liten skara fanatiska personer kan orsaka så stor skada, lidande och oro är ett bevis på hur svag äganderätten är i Sverige. Intrångsbrott av detta och liknande slag borde bestraffas i paritet med grov misshandel, som gårdsägare skall jag ha absolut rätt att avhysa och eller demaskera inkräktare med för det våld som nöden kräver för självförsvar.*

Tilltron till Myndigheter, dess representanter och politiker

- *Djurrättsaktivism i livsmedelsverket inte bra*
- *Har en kamrat vars dotter utbildar sig till veterinär, stor del av klassen är vegetarianer. Vad tror ni själva händer när dessa blir kontrollanter på slakteriet?*
- *Det är besvärande med en myndighetsbaserad aktivism genom personal i djurskyddsarbetet på länsstyrelse. Det är orättfärdigt med de regelförankrade följdverkningarna av systemet med anonyma anmälningar som efter tre anmälningar kan slå undan benen för en djurföretagare genom djurförbud. Det är ingen förtroendefull situation när länsveterinären offentligt visar stöd och sympati för djurrättsrörelsen*
- *Djurskyddsinspektör som går blint djurrättsaktivisternas ärenden för att inte hamna snett i medier*
- *Viktigt att myndigheter har kontroll på personalens aktivism på fritid samt i dess roll som myndighetsutövare*
- *Är det så konstigt att djurrättsaktivisterna har medvind när Statens Jordbruksverk bjuder in dem att delta i ett antal referensgrupper. Det känns faktiskt som de har nästlat in sig i många myndigheter som anställda och får den information som behövs för att kunna uträtta sina aktioner på ställen de löper liten risk för upptäckt. Mycket märkligt beteende av SJV att bjuda in dessa människor som inte vill annat än att ha bort djurproduktionen*
- *I tre ord vill jag beskriva: "Fega populistiska politiker"*

- *Kriminell verksamhet med förgreningar djupt in i statsapparaten och myndigheter. Åtskilliga djurägare har tagit livet av sig. De har aldrig gjorts någon objektiv analys kring myndigheters agerande. I många fall har djuren blivit lidande*
- *Ska terrorstämplas, det ska inte anses okej i media. Daltande av regering*
- *Vi har en mkt liten gård där alla mår bra och det tycker också alla besökare. Vi har bara haft problem med tjänsteman från Länsstyrelsen*
- *Våra politiker är tysta, o väntar bara ut vad som ska ske i framtiden, vi mår illa under tiden, tar man inte tag i detta kommer bönder att resignera, även uttalanden från jordbruksverket påverkar oss negativt, ät mindre kött köttproduktionen står för 40% av utsläpp bönder måste förmås att skona bin mm*
- *Djurrättsaktivism påhejas av media och politiker*

Aktivism drabbar personligt och företagsmässigt

Djurrättsaktivismen får också massor av konsekvenser på det personliga planet och som företagare. Många av de som besvarat enkäten vittnar om hur man upplever utsatthet, otrygghet, rädsla och oro inför vad man drabbats av eller befärrar att man kan drabbas av. Det påverkar arbetsglädjen, motivationen och framtidstron, vilket också kan leda till att man drar sig tillbaka, håller en lägre profil på sin verksamhet och verkar mer anonymt som företagare och privatperson. Det får också konkreta konsekvenser för företagets inriktning, framtidsplaner och ambitioner. Även djurproducenternas barn påverkas negativt av hur dessa frågor hanteras i samhället, speciellt i skolan kan man uppleva en negativ attityd.

Utsatthet, otrygghet, rädsla och oro

- *Känner mig inte trygg, man blir skeptisk mot att bjuda in olika människor till gården tex förskola*
- *Eftersom jag är utsatt i hög grad påverkar det både mig och min familj samt närstående och grannar på ett mycket negativt sätt*
- *Planerar att skaffa ytterligare en vakthund*
- *Inga konsekvenser hittills men om dom får för sig att komma hit skulle dom kunna stjälpa allt*
- *Känner inget skydd från rättsväsendet*
- *Ständig oro att någon kanske glömt låsa en dörr någonstans. Samt påslag när vi får sms om att Djurrättsaktivister är igång*
- *Det känns olustigt att en grupp människor avskyr det jag arbetar med*
- *En ständig oro för verksamhet och familj*
- *Den stora konsekvensen är att man aldrig sover bra och ligger o oroar sig på nätterna ifall dom skulle komma på besök eller släppa ut mina djur*
- *Det skapar rädsla och oro för mig och min personal. Och skapar dessutom en massa arbete kring detta*
- *Lever med en ständig skräck om de skulle komma hit någon*
- *Jag blev utsatt när de hade demonstrationer mot grannen som var pålsdjursuppfödare och det var slagsmål mellan tillkallade grannar och demonstranter samt polisen var där. En av mina unghästar skadade sig svårt då*

flocken blev skrämmd och försökte fly bort från galenskaperna. Den hästen dömdes senare ut och slaktades pga skadan

- *Orsakar psykisk stress*
- *Mardrömmar, svårt att sova*
- *Vi har låst till huset när vi är hemma och öppnar inte dörren om vi inte känner igen den som knackar på. m.m*
- *Vi har svårt att skydda oss vi kan ej låsa på grund av mjölk hämtning med mera folk kan ta sig in när som helst jag är rädd när jag måste dit på larm om natten på grund av kriminalitet och sådana som vill oss illa är det värt att vara bonde jag låser maskiner verkstad allt jag kan men känner mig inte trygg vi vågar inte ta emot besök*
- *Jag har dold identitet på sociala medier, våra barn har varnat mig för djurrättare, att de är farliga, våra barn är vuxna nu. Jag är mycket misstänksam när det kommer främmande upp på gården och jag har jobbigt när jag anställer ny personal*
- *Vi vågar inte lämna gården! Någon måste i alla fall stanna hemma och vakta stället, så familjelivet blir inte detsamma*
- *En ständig oro alla dagar på året, där utövarna inte tar någon hänsyn till att det är välskött och enliga alla lagar och förordningar utan sprider illvilliga rykten som gynnar deras agenda att vi inte ska äta kött och har inget med djurskydd att göra. Känns lönlöst att föra en debatt med dessa terrorister*
- *Jag får en känsla av att vara förföljd*
- *Man är rädd och ledsen för att inte få jobba i ro och helhjärtat med det man brinner för. Alltid risk för påhopp. Frågan är inte om man drabbas utan när*

Arbetsglädje, motivation, framtidstro

- *Tycker att det är helt otroligt att när man håller på med en laglig verksamhet i en demokrati ska behöva vara rädd för att utsättas för detta. Det förstör mycket av glädjen*
- *Har ej drabbats, men törs aldrig skriva på Facebook eller annat om kalvningar eller liknande som man egentligen skulle vilja när man fått årets första kalv eller så*
- *Min dotter är bara ett år och har inte påverkats negativt av att jag har djurproduktion än men jag är rädd att hon ska påverkas negativt i framtiden*
- *Som det ser ut nu vill jag inte satsa på djurhållning*
- *Förlorat mycket av en stor yrkesstolthet som har drivit mig och min verksamhet*
- *En latent gnagande oro för djurens välbefinnande har smugit sig in i tillvaron vilket gjort att arbetet med djuren har inte blivit lika roligt som tidigare*
- *Funderar på upphöra med djurhållning inom snar framtid*
- *Sålde besättningen för några veckor sedan! Ingen framtid för animalier i detta land*
- *Det är inte roligt längre att hålla på med djur*
- *De senaste tjugo åren har jag känt en minskad uppskattning och ett större ifrågasättande varför jag är djurproducent. En allmän inställning i samhället som är grogrund för djurrättsaktivism*
- *Man vill ge upp, orkar inte kämpa mot, eftersom det fritt fram för gemene man att göra som man vill*

- *En ständig oro. Ovilja att lämna gården*
- *Är rädd överdrivet rädd för att de ska komma hit och hitta på något eller trakkasera/hota mig på sociala medier*
- *Importerad mat blir konsekvensen när vi tvingas avveckla*
- *Dom förstör väldigt mycket för mig, mina barn och övrig familj på ett väldigt personligt plan*
- *Största rädslan gäller inte om djurrättarna kommer utan när.. Som det ser ut idag är polisen tandlös och djurrättarna tar till vilka metoder som helst för att vinna mark. Vi är rädda, med all rätt! När djurrättarna kommer står vi ensamma, utan skydd från samhället*
- *Jag blir ledsen. Känns som vår yrkeskår, som producerar mat och miljö av världsklass inte har acceptans i samhället. Mycket konstigt*
- *En osäker framtid på landsbygden där djuren är navet i ekonomin eftersom vall är den lämpligaste grödan i mina trakter och kossor äter gräs därför är djur enda alternativet för min existens dessutom bidrar jag till biologisk mångfald genom betesdjur*
- *Familjen hårt drabbade, sambo tidigare offentlig inom politik mm*
- *Överväger att sluta med djurhållning, det känns mer jobbigt med problem och anmälningar, än glädjen över att ta hand om djuren. Viss personal på länsstyrelsen är också aktivister!!*
- *Oroar mig för framtiden för djurhållningen i lantbruket*

Lägre profil och ökad anonymitet

- *Man aktar sig för att lägga ut händelser på gården på sociala medier och i pressen*
- *Undviker att delta i media*
- *Uppläver fn inte fysiskt hot hemma men begränsar definitivt närvaron på sociala medier och deltagande i debatten*
- *Undviker all offentlig exponering, hemsidan 10 år gammal och ej uppdaterad, inga inlägg på Fb el andra sociala medier. Hustruns Fb konto nämner inte inte produktion el djur, inga foton m landsbruksanknytning*
- *Misstänksamhet mot människor kring djurproduktion, Vågar inte ha en hemsida*
- *Risken att drabbas har gjort att vi är mycket restriktiva med att lägga ut bilder på våra djur tex. på vår facebookside*
- *Skapar en oro i oss på gården som vi inte tidigare känt. Vi är mycket mindre benägna att bjuda in och bvisa upp vår verksamhet, trots att det från början var en stor del i vår affärsidé. Vi är mer misstänksamma mot främmande. Vår djurhållning är mycket välskött och vi skulle kunna agera mycket mer utåtriktat för att visa upp god djurhållning än vad vi nu gör. Detta är oerhört olyckligt så så klart majoritet av befolkninge när snälla människor, men vi är rädda för de aktivister som "lurar i mängden". Det känns som att aktivister kommer undan med allt möjligt så därför vill vi inte dra till oss uppmärksamhet alls. Vi tackar konsekvent nej till alla (medier, företag, skolor undantaget naturbruksskolan men även då är vi innerst inne oroliga över vilka dessa eleverna egentligen är och vad de företräder.. det lutar åt att vi kommer att tacka nej till de också framöver) som vill göra besök och reportage eller lyfta god djuromsorg. Vi vill inte synas utåt. Tragiskt hur det blivit...*

- *Jag skriver inte på Facebook längre ang lamning, betesläpp och annat som händer på gården*
- *Man vågar inte annonsera om försäljning av olika saker från djur*
- *Hade gärna haft en facebook/instagrampage för gården och visat mycket hur vår vardag ser ut för alla de som är intresserade men av rädsla för att dra till oss uppmärksamhet från aktivister har vi inte det. Är allvarligt bekymrad över hur det kommer utveckla sig. De är otäcka på riktigt*
- *Vi undviker all slags publicitet, både i press och sociala medier för att undvika att bli "nästa blickpunkt" för djurrättsaktivisterna. Undviker all slags konversation på internet vad gäller diskussioner om djurrätt och djurskydd i rädsla att bli djurrättsaktivisterna nästa "måltavla". Detta är naturligtvis hämmande för demokratin då de i princip redan skrämt oss till tystnad. Detta gör vi framför allt för att skydda våra barn som är i en känslig ålder, tillräckligt stora att förstå och bli rädda/skrämda, men ännu långt ifrån vuxna. Barnen får inte förekomma på bild med namn på skolans internetsidor pga djurrättsaktivismen. Vi håller själva en allmänt låg profil både vad gäller publicitet och förtroendeuppdrag pga djurrättsaktivismen. Man hade nog känt mindre rädsla om man inte hade haft barn, eftersom barnens trygghet i hemmet och på gården kan slås i spillror på bara några minuter om man blir måltavla för aktivisterna och då är det våra barns hela barndom med glädje och trygghet som går förlorad*
- *En vän föreslog jag startade en blogg om livet som mjölkbonde men jag skulle inte törs för att det finns tragedier med sjukdomsfall hos djuren och man vill inte ha det hat som kommer med sociala media*
- *Familjen lever under sekretess i dagsläget*
- *Har valt att inte exponera min gård och mitt lantbruksföretag i sociala medier av rädsla för vad det kan föra med sig i form av djurrättsaktivism, sabotage mm. Skulle egentligen gärna vilja visa upp mina fina kor som producerar mjölk av högsta kvalitet och gårdens artrika naturbetesmarker som sköts och finns kvar tack vare mitt lantbruksföretag. Skulle önska att man slutar att använda ordet djurRÄTTsaktivist. Ta bort RÄTT i ordet och benämna dem djuraktivister istället. Det finns inget som är RÄTT i det aktivisterna gör!*
- *Drar mig för att skiva i media om mina åsikter o veganer o vegetarianer. Rädd för konsekvenserna från militanta djurrättsaktivister*
- *Jag märker att det hindrar mig från att kommunicera kring arbetet på gården och med djuren i press och sociala media vilket jag i sig tycker är ett problem då det är viktigt att folk i allmänhet förstår hur uppfödning av får går till och villkoren för matproduktion och livet på landsbygden.*

Konsekvenser för företaget

- *På grund av djurrättsaktivism har jag slutat med grisar och användning av spannmål som foder. det vill säga endast gräsätande/betande djur som är bra för miljön*
- *Ständig rädsla för utsläpp av djur. Har enbart ungtjurar på lösdrift inomhus. Stor oro för avlivning om de blir utsläppta*
- *Har gjort att man varje minut har telefonen med sig utifall ett larm går*

- Påverkar efterfrågan och pris negativt
- Förstör produktionen då ingen obehörig får komma in i djurstallen utan skyddskläder m m
- Planen var att starta försäljning av köttlådor/kropp, med egen öppen facebook sida, för att visa upp mina djur och verksamheten, men den idén är nerlagd. Säger endast kött till mina bekanta, resten till slakteri. Mina svärföräldrar bor på gården, jag några hundra meter bort
- Den har betydligt minskat min investeringsvilja inom livsmedelsproduktion
- Tänkt starta kaninproduktion som bra komplement till fårproduktion. Vet inte om vi kommer fullfölja pga ev hot mm som kan komma. Frukansvärt när aktivister kan påverka val i livet genom sitt sätt att verka och med få konsekvenser
- Vi funderar på att sätta upp larm och säger då vi har studiebesök att man ska vara vara försiktig med fotografering. Kollar upp dem som ska komma på studiebesök
- Har inte råd med personal pga brotten jag blivit utsatt för
- Att djuren kommer till skada om de släpps ut, smittspridning i stallar, skadegörelse på liv o egendom - inga öppen gård aktivitet längre
- Planerade att utöka djurhållning/produktion men vågar inte då jag känner mig osäker för konsekvenserna och inte vill ta ökade kostnader i det förebyggande
- Funderar på avveckling istf utveckling
- Olaglig verksamhet som pressar psykiskt och kan utsätta personal för oönskade händelser. Påverkar arbetsmiljön negativt.

Barn och skola

- Barn retas i skolorna om man kommer fel i media, t ex Djurskyddsmyndighetens generaldirektörs yttrande i Sydsvenskans intervju
- Skolböcker, "lära sig argumentera" - uppgifter mm i skolan svärta ner svenskt lantbruk och uppmuntrar till djurrättsaktivism, svår sits för barnen som är stolta över och förstår hur viktigt Lantbruk är för ett land
- Barnen är inte drabbade ännu, men risken är stor att de blir
- Min äldsta son går i en skola där djurrättsaktivism får frodas fritt utan att vuxna tar tag i det....
- Svårt att få barnen intresserade när dom ser hur det faktiskt funkar
- Nedsättande och glåpord om oss som har får. Barnen varit utsatta i skolan när de var små
- I mitt arbete som lärare har jag genom åren uppfattat att attityden till kött och köttproducenter har blivit mycket hårdare och dömande. Nästan 50% av mina elever är veganer och många diskussioner om djurhållning och jordbruk är på agendan, nästan dagligen. Senaste tidens uppmärksamhet i medierna om brister i djurhållning (t ex reportaget om Arlas mjölkproducenter) har förstärkt elevernas uppfattning i frågan
- Jag har lovat mina söner att ligga lågt med min kunskap om djurrättare och i görligaste mån vara "osynlig" så inte de blir utsatta p.gr.av mig
- Barnen tar mycket diskussioner i skolan
- Barn i skolan är inte alltid så snälla mot barn som har föräldrar som driver gård
- Jag undviker att nämna på sociala medier att jag är djurbonde. Barnen har även fått negativa kommentarer av barn OCH personal i skolan

- *Har mjölkkor och märker att djurrättsaktivismen sätter fokus på mjölkorna nu efter SVTs uppdrag granskning. Min son har märkt kommentarer i skolan*

Uppfattningar om djurrättsaktivister

Djurproducenterna har många åsikter om djurrättsaktivisterna och en hel del förmedlar tämligen upprörda känslor när de ska skriva om dem. Ett mindre antal har viss förståelse för aktivister och hävdar bl a att så länge inte all djurproduktion sköts väl kan det finnas motiv för aktivism.

Uppfattningar om djurrättsaktivister

- *Bedrivs vanligtvis av vänstervridna yngre människor som även kämpar för feminism, socialism, hbtq, genus, antikristen och fri invandring*
- *Det är extremism likt nazis. Min tro är att dessa personer är trasiga och har av en slump samlats kring djurrättsaktivism, de kunde lika gärna blivit fotbollshuliganer eller nazister. De är inga djurvänner*
- *Fanatism i sektform*
- *De har rätt att uttrycka sin åsikt men ska följa lagen*
- *De är dåligt informerade, vägrar ta till sig information, saknar verklighetsförankring, skadar ibland djuren mer än de hjälper dem*
- *Djurrättsaktivism orsakas av dålig kontroll över djurens livskvalitet*
- *Aktivisterna är lättare att hantera än genuint elaka människor med syfte att skada djuren. Med aktivisterna behöver man bara behålla lugnet*
- *Det är inte aktivism, det är terrorism*
- *Ett gäng vilsna skitungar ser jag dem som*
- *Jag har aldrig stött på djurrättsaktivister. Rent allmänt tycker jag att de är obildade rötägg*
- *Djurrättsaktivister skall behandlas som all terrorism eftersom det är ett angrepp på samhället och inte följer demokratiska spelregler*
- *Kopplingen djurrättsaktivism och fundamentalism är tydlig enligt mig*

Väcker upprörda känslor

- *Jag skjuter först och frågar sen. Precis som dom..*
- *Det är förjävligt att det inte kan stoppas*
- *Att rättsväsendet tar sitt ansvar och inte bara klappar brottslingar på axeln , annars blir det hagelskott mot de som brytet sig in !!*
- *Skärp straffen Ge polisen större befogenhet. Fritt för vem som helst att ta hand om dom utan att straffas*
- *Den dolda aggression som jag känner efter intrången hos andra djurägare, vet jag inte om jag kan tygla om jag själv skulle konfronteras med aktivister i auktion*
- *Bura in de jävlarna framför allt de som styr. Väldigt obehagligt med det där filmandet*
- *Bör straffas hårt och bekämpas till sista idiot är bakom lås och bom. De fattar inte vad de sysslar med...*
- *Dessa folk som gör detta gör det nu med risk för sitt eget liv. Hotar man min familj eller djuren o ja kommer på dom så blir det som det blir då polis o rätt systemet inte hjälper oss bönder då får vi lösa det själva*

- *Att LST befolkas av aktivister har lett till dödsfall, tydligen så många att de startat en stöd grupp för aktivister på myndigheten som drivit lantbrukare till döden och känner skuld för det*
- *Skulle vilja skriva som min granne säger— Kommer dom in på två ben så får dom bäras ut på en bår*
- *Jag skulle bli fruktansvärt arg om jag kom på djurrättsaktivister på bar gärning, vet inte om jag skulle kunna tygla mig...*
- *Är bara idioter som inte vet något som håller på med sådant. Komunister & miljöpartister såklart*
-

Andra synpunkter

- *Jag har inte blivit utsatt på något sätt - tvärtom är alla som kör förbi min gård positiva och tycker att mina tackor är så fina*
- *Småbrukare har inget att frukta...*
- *Jag gör inget som djuraktivister inte skulle tycka om. Jag har djur som har det bra och för bete, ull och sällskap. Mjök och ägg är en bonus, slaktar inga djur*
- *Tryggheten skapas genom goda relationer med närboende, grannar och förstående kollegor och markägare. Vi bor inte stadsnära, det kan ha stor betydelse för mitt ställningstagande*
- *Jag tycker det skamligt att svenska bönder sköter sina djur så dåligt att det krävs olaglig djurrättsaktivism för att komma till rätta med böndernas lagbrott*
- *Har förstående för djurrättsaktivism när man ser hur lantbrukets djur har det i världen*
- *Gårdar som sköter sina djur och visa närboende respekt är enligt mig mindre intressanta att angripa*

Fråga 37. Fria kommentarer om stöld av djur och illegal slakt. (244 svar)

Det är inte ovanligt att djurproducenter utsätts för stöld och trakasserier. Många skildrar att de utsatts för eller känner till någon som drabbats, för stöld och skadegörelse av djur, funnit slaktrester i beteshagar, främst får- och lamm, men uppger också att de har svårt att bevisa något. En hel del djurproducenter beskriver både oro och vrede och känslan av maktlöshet över att inte kunna övervaka sina djur från både rovdjur och obehöriga besökare. Djurproducenterna rapporterar i många fall stöld och direkta fall av djurplågeri och gör gällande att polis och myndigheter inte prioriterar deras ärenden och att den eventuella påföljden för utövarna är försumbar om ens möjlig.

Stöld och illegal slakt av djur

- *Djur har ju försvunnit från bete sommartid. Troligtvis rovdjur. Men man vet ju aldrig då djuret inte hittas.*
- *Det är många utlänningar som kommit hit och vill köpa lamm, men jag nekar o h sedan har lammen varit borta.*
- *Det gällde lamm - våra djur är tama och lätta att stjäla.*
- *Hittade slaktrester på ett av våra gårdar dock inte från våra djur.*
- *Det har försvunnit djur spårlöst, men jag kan inte säga att jag VET att de blivit stulna/slaktade. Men om de blivit slagna av rovdjur borde man hitta någonting, någon gång.*
- *Kan ju varit lodjur eller annat djur. Svårt att veta med säkerhet.*

- *Mitt största problem är vildsvin som förstör bete och stängsel samt jakthundar som drivit och skadat får skadat får.*
- *Vi har haft problem med illegal slakt under ramadan.*
- *Förekommer att lamm stjåls på bete.*
- *En form av illegal slakt som förekommer i våra trakter är renstöld. Då jag inte äger några renar är jag inte drabbad själv men det förekommer.*
- *Kommer någon och frågar om att köpa lamm på dagen och du säger nej så stjåls det på natten. Flyttar djuren eller bevakar extra noga när detta händer.*
- *Djur har försvunnit på stora beten (300 ha), men kan inte säkert säga att det är stöld.*
- *Det är väl nån björn som snott nån kalv ibland, men det är inte lönt att anmäla den.*
- *Ett till två lamm/får blir stulna per år i hagar runt Höör.*
- *Djur saknats på bete. Rovdjur finns .. men inga rester funna. Vem vet?*
- *Räven tar många lamm vid utefödslar. Ibland ett problem för oss som vill ha utefödslar.*
- *Räven har stulit några hönor.*
- *Djur (lamm) har försvunnit, men om gärningshen är två eller fyrbent vet jag ej.*
- *Ren o Älg slaktas ute i det fria.. sedan försvinner det ett och annat får hör man (det vanligaste).*
- *Svårt att när ett djur i en stor grupp försvunnit, märks först när djuren samlas för t.ex. vägning. men om lamm försvunnit utan en enda ulltuss finns kvar måste man misstänka stöld?*
- *På bete har jag hittat avfall (skinn-avsågade ben-huvud) från får och lamm, några gånger varje år. Är observanta på folk som går i markerna är det även bil i närheten kollar jag.*
- *Funnit slaktrester ett flertal gånger i anslutning till vår gård, dock ej från våra djur.*
- *Vi har haft rovfågel som dödat och tagit små höns.*
- *Stals några stora grisar strax innan jul ett år och 8 mindre grisar en sommar. Läste i tidningen veckan efter om et romskt bröllop i närheten där det blev bråk med polisingripande, i tidningen stod att 8 grisar grillades...*
- *Baggen försvann någon månad hösten 2019.*
- *Hittade ett lamm med avsågat huvud på betet.*
- *Flertalet av kolleger har drabbats, verkar mest vara lamm.*
- *Haft ett försök till stöld/ slakt, fick se flera män i en mindre hage med lamm som sprang och försökte fånga några djur som tur var larmade hunden som inte gick i det hägnet och jag skickade ut en annan vallande hund och sprang dit och de försvann.*
- *Vargen är ett större problem.*
- *Det har skett på nära håll. Slaktrester i en ikea-kasse har påträffats i grannbyn. Inga öronnummer kvar.*

Oro och bekymmer som följd

- *Det här är det som bekymrar mig mest och som t ex fått som konsekvens att jag tackat nej till betesmark som jag egentligen behöver eftersom den ligger intill en*

riksväg. Bättre att större djur som kor eller hästar betar där än mina får, så tänker jag. Jag vill inte att mina får ska synas från större allmänna vägar.

- Att en dag komma till betet och finna att den tillgivnaste tjurkalven var borta är illa nog när den trots letande i 2 dagar inte återfanns eller återvände (trots den arma moderns råmande) återstår nog bara stöld som orsak till försvinnandet, Så vad kunde Polisen göra åt det. Inte en gång under dessa år har de bemödat sig att komma ut till brottsplatsen trots stölder på 100-tusentals kronor.
- Jag törs inte ha djur på ställen nära större vägar.
- Vi har en viss oro för att djuren vi har på bete vid riksvägen skulle kunna bli stulna eller slaktade. De är utan uppsikt ca 5 km från gården
- Viss oro när beteshagar ligger en bit från gården och en i tätbebyggt område.
- Detta är något man oroar sig över. Det är många lamm som saknas när hösten kommer. Men det är många rovdjur i farten.
- Alltid en oro, väljer helst beten till fjären på marker som inte syns från allmän väg.
- Orolig för illegal slakt. Dock ej så orolig att livskvaliteten påverkas.
- Det enda jag är rädd för är att nån ska sno ett får, men det är ju inget djurrättsaktivister gör. Det är ju en annan typ av människor.
- Oroande att bli av med djur man inte vet vart de tar vägen.
- Vi är misstänksamma mot främmande bilar på hösten och tar hem djuren tidigare från beten som ligger utmed stora vägen mm där de syns väl i rädsla för slakt o stöld. Har flera kollegor som drabbats i närområdet.
- Det är hemskt att man inte ska kunna ha sina djur ute på bete utan att behöva oro sig hur många som är borta under natten.
- Ständig ångest för att någon ofredar djuren.
- Min fbsida attackerades för några år sedan av riktigt otäcka rasister då en man i byn delade info om att vi säljer halalkött vilket inte är nån hemlighet. Jag var tvungen att stänga av funktionen recensioner på min företagsid på fb då de gick in å gav sämst betyg å hatiska kommentarer. Jag är politiskt engagerad antirasist å vi slaktar svenskt halal på godkänt slakteri. Jag polisanmälde aldrig. Dessa nazister värnar inte om djuren såsom djurrättsaktivister säger sig göra. De vill bara sprida rädsla å hat om muslimer. Man hör ofta på sov medier att "många" är utsatta för djurstöld å så fort slaktrester upptäcks så kommer automatiskt kommentarer som - det är halalslakt - det är väl nån invandrare som stulit djuren - när det i själva verket är som i mitt fall att djuren rymt eller gått å dött.
- Detta är något man oroar sig över. Det är många lamm som saknas när hösten kommer. Men det är många rovdjur i farten.
- En stor besvikelse och utsatthet, när man finner sina djur försvunna. Kanske man tänkt behålla en del som rekrytering....
- Verkar öka, har flera bekanta som drabbats. Oroande.
- Vet att det förekommer! Och vill verkligen inte råka ut för det. Man tar inte andras djur. Blir så arg! Kan knappt svara på frågan.
- Känns hopplöst då allt ändå läggs ner, bara en massa onödigt jobb.

Syn på stöd från polis och myndigheter

- Där det går betesdjur så skulle allemansrätten tas bort så man fick freda sina djur med hund eller dyligt.
- Det skall beivras och de som gör det skall ha kännbara straff.

- *Man tappar förtroendet för polisen efter att ha sett hur de hanterat ett ärende kring stöld och illegal slakt. Mycket slappt hanterat. Man blir både ledsen och förbannad.*
- *Önskar tydligare befogenheter att skydda stallar/djur mot obehöriga. Oklarheter kring huruvida allmänhet får gå in i stallar/inhägnader rent juridiskt.*
- *Hos oss är stölderna av olika karaktär. Tjuvjakt i vårt hjorthägn är en sak. Stöld av våra lamm i hagen en annan typ av brott och en helt annan typ av förövare. Men båda brotten är djupt problematiska för oss och vår verksamhet. Lammstölderna har dock för närvarande upphört sedan flyktföreläggningen lades ner. Emedan tjuvjakten i hägnet pågår. Djur skjuts och räntorna lämnas på plats i hägnet. Men vi överväger installation av ny teknik som larmar när åverkan görs på hägnet. Det vore önskvärt att medierna och politiker uppmärksammar dessa problem och svarar upp med resurser att motverka en typ av laglöshet som vuxit fram mot oss bönder. Tror det är ytterst viktigt!*
- *Bedrövt att stat och myndigheter bara ser på när allt sker och gör inget åt det!!*
- *Absolut förfärligt. Högst brottsligt och bör ge mkt hårda sanktioner inkl fängelse straff samt skadestånd.*
- *Tror tyvärr inte polisen lägger någon större möda på problemet. Ärendet läggs ner / friande domar!*
- *Anmäler man på nätet så finns det inget alternativt svar. Det finns inget alternativ om stulna djur, inget att stöld skett i stall eller hage. Utan dessa alternativ så försvinner alla anmälningar i en diffus hög. Det behövs koder så att det går att få fram en statistik.*
- *Samhället skall vara hårdare och lägga större resurser för att beivra illegal slakt mm.*
- *Här bör en speciell brottskod införas så vi kan få ett grepp om hur omfattande det är.*
- *Varför får man ingen hjälp av polisen dom får heller inga straff det är en farlig utveckling om folk sakta tagen i egna händer.*
- *Jag önskar att myndigheterna har en ökad kontroll av illegal slakt på gårdarna eftersom det innebär en sämre livsmedelshygien och håller nere priset på kött, vilket innebär sämre vinst för oss som slaktar lagligt.*
- *Slakt p.g.a religiösa orsaker anses inte vara av stor vikt , för rättsväsendet.*
- *Har anmält men polisen verkar inte ta på allvar.*
- *Polisen verkar inte ta det på så stort allvar.*
- *Rätt att försvara sig och sin egendom eftersom polisen inte bryr sig.*
- *Detta är ett problem som ökat markant de 10 senaste åren. De som stjälar vet att polisen inte prioriterar dessa stölder och därför är risken minimal för att åka fast. Vi har haft regnr, på bilar och hittat folk på "fel" plats. Men polisen gör inget. Samma sak gäller för de som ofredar djur på matplatser eller ute på beten. Däremot ligger ansvaret kvar på djurägaren ifall dessa skrämde och plågade djur tar sig ut på vägen eller annans mark. Detta hände oss i vintras när gris skrämde ut från sitt hus mitt i natten och gick på vägen - en polisbil passerade och sköt grisen - utan att meddela eller försöka få tag på ägaren först. Detta trots att ingen skada skett och ingen akut händelse uppstod. Polisen/åklagare vill sedan inte utreda händelsen trots att skjutandet av grisen var en olaglig avlivning.*

- *Vi har en man av utländskt nationalitet som bedriver stor verksamhet illegalslakt samt hämtar djur hos en del ej nogräknade bönder, han kastar resterna på olika fastigheter och det brukar uppmärksammas i ortstidningen men det är den berörda fastighetsägaren som får städa upp efter honom. och anmäls till polisen och dom bryr sej inte och jag har själv ringt kommunens hälsovårds nämnd men dom bryr sig inte.*
- *Vi har utsatts för "rekognosering" alternativt försök till stöld. Vi kunde nå att se bilregskyltar, men bilmärke o modell, ge ett vagt utseende beskrivning men ändå att det var 2 män 25-30 år, vita, men med starkt utländskt utseende, så "kunde" polisen inte ta emot anmälan. ...mycket märkligt!*
- *Det är naturligtvis ett brott som måste prioriteras i polisarbetet.*
- *Har anmält men polisen verkar inte ta på allvar.*
- *Anmälningar läggs ner innan de är kompletta, brott på landsbygden prioriteras ner. Pågående inbrott tycker de att man kan säga till att de ska lämna fastigheten, för det finns inga poliser att skicka. Slakt är lite beroende på vilket område, man bor i. Det gäller att våga ifrågasätta vad folk gör där, det är de som ska känna sig obekväma. Allemansrätten gäller inte åker med vegetation, skyldigheterna har glömts bort när man pratar om vad man har rätt till.*
- *Invandrarrelaterat halal slakt. Det är det knäpptyst om politiskt o i media.*
- *Alla stulna djur ska komma fram i statistiken vilket detta inte görs nu tex får/lamm.*

Ytterligare exempel på kommentarer om stöld och illegal slakt

- *Att enstaka lamm försvinner genom stöld är omöjligt att leda i bevis. Ekonomiska förlusten är försumbar och kostnaden för att polisanmäla en ev. händelse överträffar vida värdet av ett lamm.*
- *Man får inte prata om vilka det är som stjälar får. För då är man rasist.*
- *Kan befara att det ökar när matpriserna går upp och det blir sämre tider för både vanligt folk och för turistnäringen.*
- *Kommer bli ett större problem framöver med den invandring som skett och som skyller på allemansrätten eller språkförbistring.*
- *Stölden och försök till stöld ägde vid båda tillfällena rum i början av augusti månad. Numera kontrollerar vi näten flera gånger per dag.*
- *Kamera går inte pga allmän väg det som funkar är lösa hundar och larmande ilskna gäss*
- *Till slut gjordes en polisanmälan mot min granne som är den ansvarige hundägaren.*
- *Jag säger alltid till alla att jag inte slaktar på gården och inte säljer livdjur till slakt. Jag är också mycket öppen om att jag är totalt emot halalslakt. Jag har hjälpt ensamkommande och andra flyktingar som fått bo hos mig och som jag varit god man till, så jag vet att mina ord väger tungt när jag förklarar varför. Ändå händer det...?*
- *Det görs ingenting förebyggande inom eller utom branschen i detta ämne enligt min uppfattning.*
- *Bör få fängelsestraff!*
- *Vidrigt.*
- *Hoppas att det är stränga straff för detta brott.*
- *Absolut förfärligt. Högst brottsligt och bör ge mkt hårda sanktioner inkl fängelse straff samt skadestånd.*

- *Omöjligt att skydda sig från med djur utspridda på bete. lammen är ganska heta i vissa folkgrupper.*
- *Att enstaka lamm försvinner genom stöld är omöjligt att leda i bevis. Ekonomiska förlusten är försumbar och kostnaden för att polisanmäla en ev. händelse överträffar vida värdet av ett lamm.*
- *Fruktansvärt, vet inte vad jag hade gjort om någon hade stulit / slaktat mina djur.*
- *Många utlänningar försöker att få köpa djur till halhall slakt, detta ska vara förbjudet men sker hela tiden i Sverige.*
- *Tar de levande i bil därför inga spår.*
- *Det är ett stort och hemskt problem som eskalerar.*
- *Finner inga ord, förbannade skit.*
- *Åter igen så sker inte sådant om förövaren tycker sig ha en relation med uppfödaren och därför är öppenheten så viktig.*

Debatt i media och samhälle

Fråga 40. Fria kommentarer gällande allmän debatt i media och samhälle (389 svar)

Media är en källa till information och en plats för samhällsdebatt. Lantbrukare med djurproduktion kan uppleva olika typer av kritik mot sin verksamhet, t ex okunskap om djurproduktionen och osaklig debatt.

Okunskap i samhällsdebatten

Djurproducenterna framhåller en allmän okunskap om svenskt lantbruk och kritiken innehåller miljöargument och djuretiska argument.

- *Debatten gör mej ofta arg, eftersom de som yttrar sej sällan har den blekaste aning om vad dom pratar om. Och det som gör mej argast, är att ingen längre tycks förstå att vi behöver ett livskraftigt lantbruk för att få mat på borden, i synnerhet i kristider.*
- *Positiva miljöaspekter glöms bort som t ex biologisk mångfald. Onyanserad diskussion inte baserad på fakta.*
- *Denna del av debatten ang jordbruket skall ses ur ett mycket större perspektiv där just ifrågasättandet "mat och jordbruksproduktion" är en del av globalisternas försök att nå sitt mål.*
- *Debatten innehåller oftast felaktiga påståenden utan saklig grund. Okunskap och enbart ett driv för att minska köttkonsumtion och produktion.*
- *Jag tror personligen att folk i allmänhet har ytterst begränsad vetskap om hur vi idag bedriver djurproduktion. Även ett djurstall i yttersta toppklass kan av många anses som stötande utan att det för den delen finns någon vanskötsel inblandad. Bilden av Bregottfabriken i jämförelse med bilder inifrån en modern mjölkstall är milsvid och där tror jag mycket av problemet ligger. Idag har inte många ens en mor- eller farförälder som varit i ett stall.*
- *Sanningen måste fram och felaktiga och påhittade reklamer/annonser måste bestridas och anmälas, t.ex Oatly.*
- *För mycket smutskastning mot svenska bönder. Vi är ett föredöme för många andra länder och borde kunna stoltsera med det! Inte hela tiden leta fel.*

- *Massmedia är väldigt öppna på att lyfta fram mycket tyckande om vår lantbruksnäring. Avsaknad av rena kunskaper av det som diskuteras är rent av mycket.*
- *Jag blir väl mer taggad av att visa upp hur en modern mjölkgård ser ut. Okunskapen hos allmänheten är det största hotet.*

Medias roll

Medias roll som förmedlare av kunskap, som kommentator av samhälls skeenden och som kritisk granskare framhålls av djurproducenterna som ovetenskaplig och snedvriden.

- *Lyssnar sällan på debatter men upplever att många journalister är dåligt pålästa. Mycket i media är vinklat på ena eller andra hållet så jag litar inte på det jag läser eller hör. Det brukar finnas mer än en sida av en sak och oftast är en hel del fakta utelämnat.*
- *Debatten är snedvriden eftersom många som driver den är veganer och åxå pratar miljöaspekter...det tas aldrig upp miljöaspekter på all import av frukt och grönt. Sjöfarten är långtifrån miljövänlig*
- *Media o reklam visar mkt veganpropaganda, recept etc.*
- *Ofattbart att media grundar sina reportage från djurrättsaktivisters verksamhet.*
- *Snedvriden debatt om betesdjurens skadliga inverkan på klimatet där man bara får höra om nackdelarna inte så mycket att de bidrar till andra saker som öppna.*
- *Debatten som var i uppdrag Granskning om mjölkgården med de vanskötta djuren fick för lite effekt. Otroligt att Arla eller Länsstyrelsen inte stoppade verksamheten långt tidigare. Sådant skadar vår näring och man skäms!!!*
- *Tråkig vinkel hela tiden. Var är det positiva med vårt svenska lantbruk?*
- *Debatten är grovt förenklad. Det är betydligt mer relevant hur kött produceras än om det ska eller inte produceras.*
- *Djurhållare framställs negativt; djurfabriker etc. De "goda, bildade" människorna är veganer och bor i stan.*
- *Media vinklar djurhållning och får inte fram att svensk djurproduktion är så mycket mer t.ex öppet landskap och antibiotikafrihet.*
- *Det är så vinklat och styrt där veganism är det enda rätta och att djurproduktion och lantbruk är värsta miljöbovarna och alla värden som vi tillför natur och ekonomi bara flummas bort.*
- *Tyvärr så får debatten slagsida då aktivisters känslomässiga argumentation inte bemöts i tillräckligt stor utsträckning.*

Media och djurrättsaktivister

Medierna tryggar för människor att komma till tals och med möjligheten att hålla sig informerad om vad som händer i samhället. Emellertid rapporterar djurproducenterna att djurrättsaktivisters yttrandefrihet har fått alldeles för stor uppmärksamhet i media.

- *Debatten är allvarlig då det släpps fram personer som gör egna tolkningar och får egna perspektiv på hur det är att vara djurhållare. Det är tragiskt för oss lantbrukare som lever på detta och har en yrkesidentitet i lantbruket och en förståelse för hur djuren fungerar och vad som krävs.*

- *De som gapar högst får mest utrymme tyvärr. Den lilla procent med aktiva motståndare får mer gehör än den tysta majoriteten som fortsätter att köpa våra produkter.*
- *Det är hemskt att man låter aktivismen få alldeles för fritt spelutrymme. Om man tänker på utsläppen från kött/mjölkproduktion så är den ca 14% men man kan tro att den är 75% som folk agerar. Att det finns folk som tror att bönderna plågar djur med vilja är hemskt. Sen kan det alltid finnas något tillfälle då man misslyckas men det är ju inte så det var tänkt.*
- *Media ska inte gynna djuraktivister, media måste bli mer kunniga i frågan.*
- *Generellt är den ökade aktivismen ett samhällsproblem som de dominerande medierna underblåser genom att inte ge den kritik, eller åtminstone nyansering som den förtjänar. Det gäller all aktivism.*
- *Öppenhet är viktigt, men ännu viktigare är saklighet eftersom det i debatten om vad man bör äta drivs frågan alltför ofta av en annan agenda, dvs djurrättsaktivism.*
- *Debatt är bra. Men när radio, media och tom undervisning inom de gröna näringar har ett förhållningssätt som utgår från djurrättsaktivisters norm är något fel. Då har de åsikterna fått för stor plats. Vi/folk ska inte behöva be om ursäkt eller känna oss/ sig som undantaget för att vi äter kött.*
- *Oproportionerligt stort mediautrymme till aktivister och deras organisationer. Dålig granskning av debattörer och bakomliggande agendor, ev bakgrund och ev brottslighet.*
- *Aktivisterna tillåts alldeles för stort utrymme utan mothugg i media. Dom tillåts att komma undan med olagligheter!*

Konsekvenser

Djurproducenterna rapporterar en bredd av konsekvenser som ett led i den allmänna debatt i media och samhälle som dominerar om etiska konsekvenser av djurhållning. Det kan vara oro för framtiden som djurproducent, att inte vilja berätta om sin verksamhet, yngre generationen vill inte ta över verksamheten, känna sig som en klimatbov, skrämmd till tystnad.

- *Jag lägger inte ut på facebook att jag är djuruppfödare. Inga bilder eller något, även om det skulle vara en positiv eller gullig bild.*
- *Säger aldrig till okända att jag har djur.*
- *Den övervägande negativa attityden och ofta bristande sakligheten i media bidrar inte till att stimulera yngre till generationsövertagande och nyföretagande inom lantbrukssektorn. - tvärtom är det avskräckande.*
- *Har små barn än så länge. Men oroar mig mycket för deras framtid med en "grisbonde" som förälder. Vill inte satsa nåt för att ha råd att gå deras krav till mötes. Alltså sluta med djur.*
- *Sonen undvek att berätta om föräldrarnas djurhållning under gymnasie och högskoletiden*
- *Debatten förs på ett sådant sett att journalisterna redan har tagit ställning mot mig som är producent.*
- *Undervisningen i skolan om svensk matproduktion är usel, vi framställs som klimatbovar.*
- *Man håller ögonen mera öppna nu än vad man gjorde förut. Vi bor stadsnära 4km från en tågstation får dessa människor reda på vart vi bor tänker inte jag*

tveka på att sluta dessa människor skiter i djuren de vill bara bråka och skrämmas tänker inte utsätta mina barn för någe sådant.

- *Saknar att denna enkät inte tagit upp det som händer i sociala medier. Det är där vi får konstiga kommentarer typ "meat is murder". Det är där vi inte vågar försvara andra bönder eller ge oss in i debatten av oro för att djurrättsaktivisterna ska få upp ögonen på oss. Många är skrämda till tystnad.*
- *Våra barn är: 38, 49, 50, 51 år - o påverkar därmed inte .. o barnbarnen inte i så stor utsträckning, men barnbarnsbarnet tror att kött är farligt.*

Djurskyddsinspektion

Fråga 43. Här kan Du ge förslag till hur djurskyddsinspektion skulle kunna förbättras (810 svar)

Djurskyddsinspektion är en verksamhet som många har synpunkter på. De flesta är positiva till att det finns en djurskyddsinspektion och att den är knuten till Länsstyrelsen. En hel del har framfört att man gärna sett ett större inslag av konkret rådgivning och inte bara formell kontroll. En stor andel av svaren berättar att man har en bra relation och får ett gott bemötande, medan andra är missnöjda och önskar olika former av förbättringar. Den aspekt som flest personer tagit upp är inspektörernas bakgrund, utbildning och erfarenhet. Det förs fram av många att man önskar inspektörer som själv har erfarenhet från djurskötsel och goda kunskaper om lantbrukets alla djurslag. Många är också oroliga för att inspektörer kan en personlig övertygelse som vegan eller djurrättsaktivist och som vill agera mot svensk djurproduktion.

Organisation

- *Bättre arbetsvillkor på lst så att personalen vill stanna och med tiden får stor kompetens*
- *Mer samarbete med övriga inspektioner- Hade i höstas 13 st olika inspektioner från diverse ställen. Visade t.ex veterinärpärmen för minst 4 olika personer. Alla gånger utan anmärkning*
- *Jag tycker att man skulle ha informationsmöte i varje kommun tillsammans med LRF där man presentera sig och berätta lite om tillsynen. Gärna ute på en gård också. det bör göras med jämna mellanrum kanske inte varje år men ofta. Att det byts personal ofta är också jobbigt, tycker att det bör vara lite kontinuitet*
- *Det skulle ta många sidor och mycket tid.....Många av de som gör inspektionerna är livrädda för att göra fel. De säger att deras inspektioner också kontrolleras och vågar inte godkänna något som ligger utanför ramarna. På detta sätt jämförs äpplen med päron. Min småskaliga djurskötsel kan inte jämföras med storskalig. Jag vet att mina djur har det otroligt mycket bättre än många andra men när man räknar cm och annat så ser man inte detta. Sverige är ett så byråkratiskt land att man kan gråta. Man pratar om en levande landsbygd men slår hellre ihjäl den i praktiken då allt inte hamnar inom reglernas ramar*
- *Gärna mer rådgivande verksamhet och information, tex honom informationsmöten osv.*
- *Djurinspektionen fungerade bra när kommunen hade ansvar för den. När det ändrades har vi inte haft någon inspektion längre!?*

- *Se till att alla gårdar som har djur skall ha besök av en djurskyddsinspektör. Ett krav!!!!*
- *Lägg ansvaret på veterinären som ändå är hos oss med grisar var 6-8 vecka.*
- *Jag är starkt emot oanmälda besök. Man tittar inte på hur djuren mår, bara på stallet, antagligen för att det är lättare att mäta boxstorlekar än att bedöma djurens välmående*
- *Tätare besök där det behövs, mer sällan vid verksamheter som sköter sig*
- *Egenkontroll och nätverk vid ohälsa är viktigare. Detta för att en försämrad djurhållning kommer snabbt*
- *Bli kommunal istället för regional länsstyrelsen*
- *Anmärkningar vid första inspektion skulle ej ge sanktion utan sk. gult kort som följs upp och om det åtgärdas följer ingen ytterligare sanktion*
- *Att man får en kopia av protokollet på plats likt det man får vid veterinärbesök*
- *Mer frekventa inspektioner på gårdar med problem för att i viss mån kunna minimera risken för att problemen ska bli alltför stora, med medföljande "skandalrubriker" som följd, vilket får negativa konsekvenser för alla djurhållare, t ex i form av lägre konsumentförtroende*

Samarbete / Relationer

- *Ett bättre samarbete mellan djurhållare och länsstyrelsen*
- *Vi har ju varit med länge, så förr kom ju de oanmälda. Och det kunde ta för mycket tid i anspråk när man hade mycket att göra. Nu anmäler de ju kvällen innan om de skall komma, så det är lättare att planera arbetet. Inspektörerna är ju väldigt oroliga känns det som. De ringer varandra och spelar in besöket (man får ju säga ok till det). Så det hela känns väldigt nervöst när man står där och är en vanlig fridsam människa.*
- *Jag skulle vilja se mer dialog och chans till förbättrande åtgärder utan hot om böter eller uteblivna stöd*
- *Trevligare bemötande, kunnig personal, mindre översitteri och mera respekt*
- *Att de kommer mer som rådgivande*
- *Förebyggandearbete och dialog med exempelvis LRF s omsorgsgrupp skulle kunna spara lidande för djur och människor samt ekonomi för företagare samt samhälle. Det går alldeles för långt innan en del äldre slutar med sin produktion. Djur far illa i min mening*
- *Vore bra med en "personlig" handläggare dit man kan vända sig med frågor, samt dit man med förtroende kunde vända sig för att få råd o hjälp om man själv känner att man har tillfälliga brister i djurhållningen. Tex möjlighet att rapportera att djur tappat öronbrickor på bete, men att man är medveten om det och avser att åtgärda det vid installning. Eller att man har en omärkt kalv född ute som inte går att märka då kossan betar dig aggressivt. Har haft tillbud då kalvar skall märkas ute som slutat i allvarliga personskador och undviker därför sådan hantering om det är möjligt. Vore också bra om man tex kunde anmäla tillfälliga brister, tex en trasig utgödsling eller sönderfrusna vattenrör. Man löser problemen så gott det går, och så snart det är möjligt, men vill inte oroa sig för följer av en ev anonym anmälan och påföljande inspektion. Vore lugnare om man själv rapporterat bristen utan risk för påföljder. Dvs ett*

ömsesidigt förtroende mellan djurhållare och myndighet för man hjälps åt att upprätthålla en god djurhållning

- *Ha inställningen att vi TILLSAMMANS skall lösa detta. Ge råd, även om saker som inte får anmärkning typ förbättringar erfarenheter etc. Skapa en förväntan och lämna med en positiv hjälpsam inställning. Länsstyrelsen i Skåne lever i mitt tycke väl upp till detta*
- *1. Sluta se oss som kriminella. 2. Bemöt oss med respekt, vi besitter (oftast mer) kunskap om djuren. 3. Döm oss inte på förhand, tyvärr är det uppenbart att de kommer till gården med inställningen att här finns problem.*
- *Bättre information om vad och hur inspektionen går till och omfattning*
- *Mer målstyrt, mindre detaljer*
- *Jag känner mig hotad av djurinspektionen och har samma obehagliga känsla som inför djurrättsaktivister*

Attityd och bemötande

- *Öppenhet och bemötande bör inspektören träna på*
- *Man måste kunna diskutera med myndighetspersonerna utan att bli nertryckt. Dom behöver ha en bättre verklighetsuppfattning*
- *Det är MYCKET viktigt att inspektionerna utförs av kompetent personal. De behöver dessutom vara socialt kompetenta och inte läsa regelboken som f-n läser bibeln...*
- *Se alltid till helhet, Tex "tre väggar och tak", man måste förstå hur djurens/flockens beteende fungerar jmf med hur djurstallar utformas. Ibland leder även ett beteende från ett visst djur i flocken att man måste ha viss tolerans och ödmjukhet inför en regel så att alla djur kan må bra (även vid låg rang) och få tillräckligt utrymme att om så flytta sig och finna ny plats. Är djuren torra och rena mår de som regel också bra trots att de har låg rang i flocken.*
- *Har upplevt att djurinspektör saknar insikt Och förståelse om djurens normala beteende. Man förstår och mäter regler, och som inte alltid är/verkar utformare efter djurens beteende i en hierarkisk flock*
- *Jag har mött bra djurskyddsinspektörer som har dialog och förstår att jag är positiv till kontroll. Jag har även mötts av kontrollant som bara letar efter att hitta något fel och kompromisslöst sätter upp pekfingerar. När man som djurägare kontrolleras är det viktigt för mig att få reda på saker man blivit hemmablind/dåligt uppdaterad på nya bestämmelser. Jag vill att kontrollanten är bättre på och får föra en dialog med djurägaren om det man hittat, Självklart finns det omöjliga djurägare som inte ar mottagliga och det borde inte vara svårt att sätta den gränsen om inspektören har utbildats på det. Kort sammanfattning: Vid kontroll förutsatt att djurägaren är en god djurhållare och gärna tar till sig det de ser vid kontrollen*
- *Större förståelse från djurskyddsinspektören att branschen jobbar med biologiskt mtrl vilket gör att allt kan hända i en sådan produktion. Sjukdomar, tekniska problem, väder etc.... Grundsynen på oss som jobbar med djurproduktion borde förbättras från myndigheternas håll, mer pragmatism behövs*
- *Har bara positiva erfarenheter av djurskyddsinspektörer. Dock tycker jag att dom ibland måste ta hänsyn till omständigheter som extremt kallt och blött eller extrem hetta på somrarna*

- *Djurskyddsinspektioner är bra och den kontrollen jag hade var enbart positiv vi som har djurhållning måste även ta hänsyn till djurhälsa*
- *Med befintliga inspektörer känns det relativt tryggt, men det finns en stor oro för det som kommer efter. Utbildningarna för kontrollanter, både djurskydd och veterinär har blivit samlingspunkter för aktivister*
- *Det är bra med inspektioner men visst skapar det stress för jag blir ändå orolig att de ska hitta brister*
- *Den har blivit bättre, både vad gäller kompetens, bemötande och rapportering, framför allt jämfört med när den var kommunal angelägenhet. Våra dåliga erfarenheter hänför sig helt till den perioden. Viktigast är att inspektören är kompetent och att det blir ett ömsesidigt respektfullt möte*

Bakgrund, utbildning och kompetens hos inspektörer

- *Det viktigaste är kompetenta personer som är insatta i Sveriges djurproduktion, och djurslag*
- *Mer kompetenta inspektörer, som åtminstone kan se skillnad på en ko och en tjur 😊 och som kan lite om djurslagens ursprungliga livsmiljö och beteende!*
- *Jag har inget att klaga på men av förekommen anledning, på annan gård så vill jag påpeka att den som skall inspektera inte bara skall ha en boklig kunskap utan ska praktisk kunskap*
- *De skulle ha erfarenhet av att ha haft djur, eller ha jobbat med en aktuella djurtypen praktisk i flera år som krav för att bli inspektör. Nu upplever jag att de ser inte till helheten hur djuren mår och trivs utan endast går efter mått och normer. Har väldigt svårt att berömma om något är bra utan endast letar fel*
- *Viktigt att det är kompetent personal som inte är nyutbildad utan tidigare erfarenhet från den djurart man ska bedöma. Det är skillnad på att ägna sig åt att leta småfel och att se att djuren har det bra*
- *Måste vara erfarna inspektörer som kommer ut med en sund inställning till djurproduktion*
- *Se efter att dom har egen praktisk erfarenhet, inte jobbar aktivt mot djurhållning*
- *Använd personal som har kunskap och agerar utifrån det. Inspektörerna ska inte ha en egen politisk agenda*
- *Tjänstemän måste vara sakliga, neutrala och inte ha en dold agenda. Veganer/vegetarianer bör inte inneha dessa befattningar*
- *Länsstyrelserna måste sluta anställa aktivister av olika slag - de infiltrerar och driver sin egen agenda*
- *Har inga förslag men oroar mig över att djurrättsaktivister får jobbet som djurskyddsinspektör. Det är verkligen inte okej*
- *Arbetserfarenhet (viktigast) och kunskap om de djur och byggnader de ska inspektera. Respektera mig och mitt företag. Jag ska inte behöva känna mig nedvärderad, okunnig och ifrågasatt med arbetet med djur*
- *Utförs av människor som tagit jobbet för att de inte vill att någon ska hålla husdjur över huvud taget. Det är tyvärr inte bara brist på kompetens det allvarligaste är en del kontrollanters avsikter när de tagit dessa jobb - infiltrationen är uppenbar. Dessa människor är inte mottagliga för argument*
- *Höja kompetensen hos inspektörerna, samsyn mellan inspektörer - får olika svar/bedömning. Länsstyrelsen skall passa sig för att anställa*

aktivister/lantbrukshatande personer. De som utbildas i Skara är till stor del AFA/Vegener/Stollar. Dom är oftast paragrafryttare, kan inte se till helheten, hänger ofta upp sej på småsaker som är oftast helt oväsentligt för djurens välfärd. Jag anser att för att bli kontrollant bör man ha arbetat några år med djurproduktion

- Utbildning av inspektörer måste bygga på att branscherfarenhet är ett måste och att alla som anställs får svara på frågor om inställningen till produktionsdjurhållning. kan man inte acceptera grundvillkoren inom produktionen är man inte lämplig och tillför förmodligen bara splittring och konflikt i stället för förbättringar och motivation med ständiga förbättringar.

Djurskyddsinspektion

Fråga 44. Möjligheter till fri kommentar gällande djurskyddsinspektion (446 svar)

Djurskyddsinspektionerna är det många som har synpunkter på och olika erfarenheter av. Ingen hävdar att det inte behövs kontroller, men de som inspekterar och hur inspektionen genomförs finns det desto fler åsikter om. Ett stort antal svar berör erfarenheter eller oro gällande inspektörens kompetens, erfarenhet och inställning till svensk djurproduktion. Inspektionens genomförande och inspektörens bemötande finns också många synpunkter på, men väldigt varierande från mycket nöjda till de som med olust och oro upplever inspektionen av sin djurhållning. Synpunkter framförs också kring organisationen av tillsynen, där en del t ex hävdar att man borde ha någon form av behovsprövad tillsyn.

Inspektörerna

- Var väldigt försiktig i framtiden med djurrättsaktivister som vill jobba som inspektörer. Det är min största skräck!!!
- Ett leende förlänger livet!
- Det är oftast väldigt bra personal som kommer ut här i Västra Götaland
- Måste vara kompetent personal som vill ha en förbättring och inte bara ute efter sanktioner och maktkamp
- Om vi vid den senaste rutinkontrollen hade haft minsta fundering på att sluta, så hade det varit ett lätt beslut att ta. Vid tidigare rutinkontroller har det aldrig känts så. Men nu hade man en klump i magen länge efter. Vi får alltid av alla andra, veterinärer allmänhet mm, beröm för våra fina djur, men denna inspektör såg allt negativt. Det tog flera månader att känna arbetsglädje igen.
- Utförs dessvärre ofta av personal med intresse åt veganhållet, djuraktivism
- Somliga inspektörer har väldigt dålig kunskap om djur och djurhållning samt tex. hullbedömning av mjölkkor fd. mjölkproducent
- Ska utföras av för det utbildad personal med beprövad erfarenhet
- Tråkigt att inspektörerna inte är praktiker och kan djurhållning eller att de är aktivister
- inspektörer har generellt lite för dålig verklighetsförankring gällande produktionsdjur, sunt förnuft är en bristvara hos vissa, dock inte alla
- En osäkerhet finns om det ska vara en rabiater nyutexaminerad millimetermätande inspektör eller en erfaren med djuröga
- Dom som jobbar i Kalmar län är väldigt trevliga och bra

- *Att länsstyrelserna aldrig nånsin anställer veganer. En vegan kommer ALDRIG NÅNSIN att kunna bygga upp ett förtroende för myndigheten att dom utför jobbet enligt lag och inte enligt privata agendor*
- *Många inspektörer fd djurrättsaktivister med förutfattad agenda*
- *Viktigt att länsstyrelsen har "koll" på nyanställda, så att rötägg/djurrättsaktivister tas bort i ett tidigt skede*
- *De måste få bättre utbildning och chans att göra rätt*
- *Djurskyddsinspektörer MÅSTE ha teoretiska kunskaper och praktisk erfarenhet av att jobba med djurslagen de inspekterar. Så är inte alltid fallet. Helheten och hur djuren mår ska väga tyngre än centimetermått hit eller dit*
- *Det beror mycket på inspektörens personlighet och kunskap rörande både teori och praktik inom djurhållning*
- *Det finns Lst som har inspektörer som driver en egen agenda, typ Skåne/Blekinge*
- *Som att spela på lotteri. Har man tur kanske inspektören har haft med djur att göra på något sätt*
- *För dålig kunskap om hur livet fungerar hos de 22-åriga nyutexaminerade inspektörerna som ofta är rädda för våra djur och som ofta inte vet vad det är för djur de har framför sig i hagen*
- *Verkar vara väldigt olika i olika län. Här i Jämtland är djurskyddspersonalen kompetenta och respektfulla*
- *Minst naturbruksgymnasium med inriktning jordbruk*

Inspektioner och bemötande

- *De skulle vara mera stödjande verksamhet, nu är den endast ute efter att leta fel*
- *Mer kompetens, mindre tyckande. TJÄNSTEMANNANSVAR!!!!*
- *Att djurens välmående inte till så stor del bedöms utifrån centimetermått i byggnader*
- *Känner mig lurad när dom ringer och säger att dom kommer på djurskyddskontroll men gör en fullständig tvärvillkorskontroll*
- *Det letas fel och brister och det blir en dålig myndighetsutövning med en dålig dialog och stelbenta regler*
- *Jag har blivit trevligt och positivt bemött*
- *Rapporten innehåller uppgifter som inte alls togs upp vid besöket. Vid telefonkontakt förskönas veterinärers bedömningar för att ändras till det sämre. Det är bara vissa bilder från inspektionen som tas med, rimligen bör varje bild som tas bifogas protokollet*
- *Det som pratas om vii kontrollen stämmer inte alltid med rapporten*
- *Fodras mycket bättre kunskap hur man bemöter tex äldre bönder och talar med dem på bönders vis och ibland oftare i förebyggande syfte.*
- *Väldigt otrevlig upplevelse trots inga allvarliga brister kände mig överkörd*
- *Man ska kunna lita på att inspektionen utförs utav kompetent och kunnig personal och inte som nu behöva ha med sig vittnen som kan intyga vad som sagts/gjorts under inspektionen*
- *Tyvärr så gick det inte att ha en diskussion med inspektören. De lantbrukare i mitt område gav mig ett råd. Håll tyst och ifråga sätt inget så blir det mindre påpekanden*
- *Var bättre när veterinärerna gjorde den*

- *Det kan vara lantbrukarens skräck att få "fel" inspektör som letar fel som inte har med djurens välmående att göra. Om djuren är rena, mätta och friska så har man uppnått mycket*
- *Respektfullt bemötande bygger förtroende. "Polisstilen" med svarta kläder, utrustningsselar kring höfterna som påminner om stridsselar etc som en del använder gör att oron för tjänstemannaaktivister och spänning stiger*
- *Måste vara ok för en inspektör att inte hitta något fel , ibland känns det som att dom vill ha någonting att anmärka på för att deras jobb ska finnas till*
- *Har endast goda erfarenheter av djurskyddsinspektioner.*

Organisationen / Regler

- *Skulle vara skönt om det var kommunens tjänstemän som skötte detta det skedde oftare och alla blivit oftare besökta*
- *Reglerna borde vara baserade på beprövad erfarenhet och forskning inte på tyckanden och liknande djurslag lika regler (ex får och get är olika på konstiga sätt)*
- *Hjälp istället för stjälp. Man får tex inte be om råd, för inspektörerna får inte rådge, det är inte deras uppgift. De får inte heller ge förslag på vart man kan vända sig om man vill ha hjälp, det vore väl någon form av otillbörlig reklam. Se på Finland där motsvarigheten hjälper bönderna att söka rätt bidrag mm.*
- *Beslut i djurskyddsärenden måste gå genom tingsrätt för rättsäker hantering - i synnerhet när det kommer till frågan om djurförbud grundat på anmälningar*
- *Om företaget är certifierat med krav som är lika med lagen eller högre krav borde inte djurskyddsinspektioner behöva genomföras mer än slumpmässigt.*

Betydelsen av djurskyddsinspektioner

- *Viktigt för branschen med tillsyn som stoppar dålig djurhållning i tid*
- *Bra att det finns men håll det på en rimlig nivå!*
- *Bra att de görs, men lägg energin på de gårdar där djuren far illa*
- *Det är bra och viktigt att de görs för djurproduktionens trovärdighet bla gällande svenska mervärden*
- *Mycket viktigt. Sverige ska ha den bästa djurvärlden. Dom som missköter sig ska inte ha djur*
- *Tycker att det är bra kvalitets kontroll*
- *Den är huvudsakligen bra. det är en svår uppgift*
- *Bra att det inspekteras, djuren får aldrig fara illa. Men det måste vara kompetent personal med relevant kunskap om hållning av husdjur*
- *Bättre kontroller så att djuren sköts på ett bra sätt på alla gårdar. Då har aktivisterna inte något att hämta ute på gårdarna*
- *Sköter man sig har man inget att oroa sig för. Gillar inte att näringen ofta går i försvarsställning. Upp till bevis med den goda djuromsorgen och sälj med det som argument istället för att försöka konkurrera med de länder som har sämre djurhållning*
- *Bra att det finns för att öka förtroendet för svensk mat*
- *Djurskydd behövs , tyvärr finns det djur som far illa. Det viktiga är ju att den som utför inspektionen är kunnig , har erfarenhet av djurhållning och absolut ej har några intressen av djuraktivism*

- *Bra att det finns!! Men vi har veterinär ute var 6 vecka som håller koll på oss och det är bra!! Lägga krutet på dom som verkligen missköter sig!!*
- *De ska vara en tillgång för oss djurproducenter inte en polisiär verksamhet som är maktfullkomlig*
- *Troligtvis nödvändigt pga allmän laglydnad djuren har svårt att ringa*

Konsekvenser och övergripande synpunkter

- *Viktigt med kompetens hos inspektören. Försök vara tydlig med vad som ska kontrolleras. Tycker ibland att där man vet att det är problem kommer inte länsstyrelsen någon vart men sen kan de ge sig på någon som egentligen sköter sig men som missat något. Känns som om det är lättare än att ta tag i de verkliga problemen*
- *Anonyma anmälningar borde inte vara tillåtna och att djurinspektionen ska hantera alla anmälningar som ibland är rena lögnar är fel och man blir falskt anklagad och kommer i en situation där man ska bevisa att man gör rätt är psykiskt pressande och får en att må dåligt men det bryr inte djurinspektionen sig om utan som dom säger är bara till för djuren men det är ett samspel mellan djurägare och djur som är det viktiga och inte anmälare och djurinspektion som det ibland verkar.*
- *Jag är mer rädd för Arlas inspektör än länsstyrelsen*
- *Har läst om djurrättsärenden där kontrollanterna har med sig polis/flera poliser. Tycker att det är slöseri på resurser. Djur som mår dåligt kan ej smita. Det stressar bara djurägaren som förmodligen redan mår dåligt. Ett annat fall är när djur skall tas från djurägaren. Då verkar myndigheten vara helt galen och avlivar djur som skulle omplaceras. Dyr och osmaklig hantering*
- *Mera kunnig personal inga unga nyutkomna snorvalpar tack. Vi som jobbat länge kan som regel vårt jobb o är villiga att dela med oss av kunskapen vi erövat under lång tid. O är det bra djurskyddsinspektion lär vi av dom o dom av oss*
- *Trakasserier i klass med djurrättsaktivister*
- *Det blir absurt när våra veterinärer och inspektörerna är oense om djurhållningen*
- *Många djurägare vittnar om att djurrättsrörelsens intrång bland såväl slakteriveterinärer som djurskyddsinspektörer leder till så oförutsägbara bedömningar att man väljer att avstå från att utveckla sin verksamhet*
- *När dom kommer hit och det första hon säger är att det ska bli kul att titta på grisar för hon har aldrig varit på en grisgård förut. Då kan man undra vilken kompetens som behövs för att bli djurskyddsinspektör. Sen går hon och tittar på bilderna i en broschyr i a5 storlek och jämför bilderna med hur det ser ut. Sen tar det nästan ett år att få rapporten med en postitlapp där hon ber om ursäkt för att hon har glömt rapporten på sitt skrivbord i nästan ett år! Tror inte någon myndighet skulle godkänna att jag gjorde så.*
- *Om inte politiken ingriper kommer djurhållningen sakta men säkert att avvecklas i Västerbotten*
- *Blir irriterad när man hör djurhållare som blir falsk anmälda stup i kvarten av någon som vill göra livet surt för djurhållare*

Förslag

- *Inspektörerna skulle behöva jobba som producent 4-6 månader per år inom olika riktningar, olika tider på året och olika geografiska lägen*
- *Skall utföras tillsammans med gårdens veterinär för att få "balans" i djurskyddsbedömningarna*
- *Sker en anonym anmälan och inget allvarligt hittas så ska nästa anmälan ej genomföras om inte anmälaren är beredd att stå för inspektionskostnaden om inget hittas (falsk anmälan)*
- *Påföljderna borde förändras till straffbelopp likt böter och inte procentsatser av EU-stöd*
- *Se till att lyssna på veterinärerna vad som djuren mår bäst av! Var inte så fyrkantiga. Använd kunnig personal! Olika raser av samma art har olika behov och olika hästar olika behov. Man måste*
- *Bör väl åtminstone ringa samma dag så man hinner få på sig kläderna och äta frukost vilket inte var fallet vid inspektionen*
- *Stoppa alla miljöpartister och djuraktivister som försöker infiltrera sig i djurtillsynen*
- *Jag tycker att Länsstyrelsen tillsammans med LRF kommungrupper ska ha informationsmöten både på sal och i verkligheten*
- *Mer kontroller som inte bekostas av mig som företagare*

Stöd; polis, samhälle, socialt

Fråga 48. Fri kommentar om behov av stöd och hjälp, vid olika situationer (225 svar)

De fria kommentarerna innehåller många negativa svar om externt stöd för djurproducenterna. Det upplevs att samhället i stort, departement och politiker inte gör mycket för att förbättra situationen. Vad gäller myndigheter förmedlas både positiva och negativa erfarenheter. De som kommenterat SLU uttrycker ett bristande förtroende för universitetet och några tar upp frågan om problem med en del veterinärstudenters trovärdighet. Polisen saknas på landsbygden och engagerar sig inte när lantbrukarna drabbas enligt en del av de kommentarer som givits. Media är man missnöjd med, men berömmar Göteborgspostens artikelserie om djurrättsaktivism. Slakterier och mejerier upplevs inte ge något konkret stöd. LRF får både beröm och kritik, speciellt uppskattas kamratstöd och omsorgsverksamhet. Veterinärer upplevs ofta som en viktig stödjande resurs som man har förtroende för. Däremot oroas man för tillgången till veterinärer när de behövs. Kollegor, grannar och vänner upplevs ofta som de allra viktigaste när det gäller att få stöd i olika situationer. Det framkommer också att en del känner sig ensamma och helt utlämnade utan stöd. En hel del efterlyser ett starkare och bättre organiserat stöd för olika former av krissituationer.

Allmänheten / Samhället

- *Jag upplever att samhället i stort skiter i om jag finns kvar som producent eller ej. Det enda som skulle ändra på detta är om Sverige drabbades av en avspärrning eller fick problem med matförsörjningen av en annan orsak. Kanske skulle intresset vakna om maten tröt.*
- *Vi måste få en situation där vi som äger/ producerar mat betyder något för folk.*

Där vi slipper köra bort bilar och annat från våra marker som odlas. Där vi slipper vara orolig över att bli anklagad att göra fel hela tiden av olika personer myndigheter. Där jag slipper sitta med massa papper och ansökningar 50% av min tid och kan ta hand om mina djur. Vi måste lyfta upp detta yrke.... för att få en framtid

- *För dålig allmän kunskap om lantbruksnäringen i samhället*
- *Okunskap, hos gemene man inklusive media är ett stort hot både vad gäller djur och odling*
- *Vi får positiv respons på vår verksamhet lokalt ex kommun och media*
- *Omöjligt att uppnå utan en förändrad anda i samhället. Den ledande nationella politiken måste ge sitt uttryckliga stöd för landsbygd och lantbruk. Det måste inrättas kontrollmekanismer i förvaltningen genom t ex tjänstemannaansvar och författningsdomstol för att motverka den accelererande myndighetsaktivismen.*

Departement / Politiker

- *Näringsdepartementet och Damberg: ger oss inget stöd*
- *När en minister uppmanar till civilolydnad då är det riktigt illa fick jobba två månader ideellt efter minkutsläppet att fånga in så många som möjligt plocka upp minkar som blivit överkörda ätit upp hur många hönsbesättningar hobby men i alla fall få skäll för att minkarna bitit ihjäl hönor ankor vaktlar mm är inte kul och detta bara för att några idioter inte fattar vad dom gör*
- *Väldigt dåligt stöd från politiker, de bryr sig inte om bönder. Liten väljargrupp*
- *Under rådande majoritet i riksdagen med partier som hatar djurhållning finns ingen framtid för djur i Sverige*
- *Vi har ingen jordbruks eller livsmedelsminister trots vikten av livsmedelsbranschen, det säger väl allt.*

Myndigheter

- *Myndigheter och offentliga organisationer lever inte upp till intentionerna i livsmedelsstrategin*
- *Småbrukare som jag har inget dom helst stöd av någon myndighet!*
- *Länsstyrelse och Jordbruksverk upplever jag har blivit ett kontrollorgan jämför med säg för 10 år sen då man fortfarande kunde få rådgivning*
- *Vill återkomma till Länsstyrelse, de får högsta betyg och lägsta betyg. Vi har fått toppenhjälp, stöttning, uppmuntran samt blivit riktigt risigt behandlade under inspektion alltså otrygghet när man summerar*
- *Regelverk i EU är byråkratiserat. Jag har haft en incident på 23 år som berodde på att de ändrade bedömning under ett åtagande som jag tror var femårigt. Dyrt och kostsamt.*
- *Har mycket god relation till tillsynsmyndigheter*
- *Jordbruksverkets byråkrati vid ansökan om gårdsstöd är betungande*
- *Samtliga myndigheter, media och tyvärr även många intresseorganisationer går helt på linjen att kött är dåligt för att det är dåligt för klimatet. Köttbönder utmålas som miljöbovar. Pga den kränkthetskultur som numera råder är även böndernas egna intresseorganisationer rädda för att ta tydlig ställning till fördel för djurproduktion. När till och med slakterierna börjar producera vegansk korv o dyl känner man total avsaknad av stöd*

- *Känns som att vi är till för myndigheterna och inte tvärtom*
- *Jag har bra förtroende för myndigheter och vår bransch inom nötköttproduktion. Så länge jag kan försvara min produktion ur ett djuretiskt och miljösynvinkel tänker jag fortsätta*
- *Det är för mycket aktivismen hos tjänstemän på våra myndigheter*

SLU

- *Slu känns som dom inte har något gemensamt med Lantbrukare*
- *Känner att SLU (Ultuna) bidrar till att förvärpa läget för näringen. Utbildar många inom näringen som har en högst tvivelaktig förhållning till djurproduktionen. Ultuna verkar sakna förankring till verkligheten*
- *SLU debaklet på Alnarp med veganwraps med utländskt innehåll som erbjuds blivande studenter, det är skandal! SLU kommer längre o längre ifrån modernäringen. Där formas våra blivande veterinärer, rådgivare o myndighetsutövare. Under vilka förutsättningar kan man undra?? Tragiskt!*
- *SLU - Fullständig katastrof att aktivister tillåts utbilda sig till veterinärer. Jag vet att det sker.*
- *Så länge veganer kan komma in på veterinärutbildningen är förtroendet för SLU förbrukat. En lojalitetsförsäkran mot branschen borde vara ett minimikrav för att kunna bli veterinär i Sverige*
- *Slu känns som dom inte har något gemensamt med Lantbrukare och deras åsikt om djurhållning lyser igenom*
- *SLU behandlar betande djur styvmoderligt. Dikorna har fyrdubblats de senaste 30 åren men SLU kan ej produktionen. De betande djuren står i fronten för att möta klimatförändringen. Vi har diagnosticerat en ny sjukdom, där vi måste lära oss att förhålla oss till den. Parasitologen har inte beprövat erfarenhet och talar om digital teknik för att vi ska upptäcka sjukdom. Det är inte det vi behöver- vi behöver diagnostik av sjukdomar som ökar med klimatförändringen t ex fästingburna sjukdomar och genom de enormt ökande stammarna av klövbärande vilt på våra betesmarker, som utgör reservoarer för fästingburna sjukdomar. En styrelseledamot från veterinärfakulteten har meddelat att livscyklar för enskilda parasiter är ointressant...En skrämmande utveckling när man inte bryr sig om veterinärmedicin inom vårt lands produktionsdjur utan hellre forskar på exotiska djur....SLU har börjat fjärma sig från klinisk beprövad erfarenhet på produktionsdjur, tar inte in gästföreläsare etc och studenterna får så litet undervisning om lantbrukets produktionsdjur att de inte vågar ge sig ut i yrket.*

Polisen

- *På landet kör inte polisen ut för att man anmäler en stöld. De behöver visa sig mer på landet så tjuvarna vet att dem finns!*
- *Polisen kan ingen göra , man pratar bara med nån receptionist nånstans sen händer inget mer. En gång frågade dom om spår och sa att jag skulle ringa tillbaka vilket jag gjorde- det är antecknat sa hon och avsluta samtalet. Inget händer*
- *Har haft dieselstöld men polisen brydde sig inte*

- *Den lokala polisinstanten har jag stort stöd till men dom har för små resurser och åtalen dom läggs ju bara ner men man har en anmälan så kan man söka resning om det skapar skada eller indrag på eu stöden*
- *Borde vara mer närvarande polis, som utför förebyggande polisiärt arbete*
- *Polisen skulle inte hinna fram vid akut hot - för lång transportsträcka*
- *Polisen gör absolut ingenting så då blir det svårt att fortsätta anmäla*
- *Polisen prioriterar inte oss på landet överhuvudtaget. Har jobbat som polis och vet därför*
- *Har inte varit med om något där polisanmälan gjorts så jag har ingen erfarenhet av lokalpolisens arbete. Distriktsveterinärer, LRFs omsorgsgrupp och rådgivare gör stora och viktiga insatser*
- *Vid rivna får av hund kom inte polisen fast hundarna betedde sig hotfull mot mig. Ärende preskriberades även då polisen visste vem som ägde hundarna.*

Media

- *Stort problem när media personer uttrycker att det är ok för aktivister att gå in i lagårdar utan tillstånd. Om media istället informerar vilka instanser som finns för kontroll av djurskydd skulle det vara ett stöd*
- *TV och övrig massmedia ska visa båda sidor och inte enbart djurrättsaktivisternas vinklade historier*
- *Göteborgspostens artikelserie om djurrättsaktivism har på ett bra sätt uppmärksammat problemen*
- *I Uppland har vi inget stöd över huvud taget från UNT. Deras journalister består uppenbarligen av vargkramare och miljömuppas som tycker att vi själva har dragit på oss problemen*

Mejerier och slakterier

- *Nya Arlagården känns som ett hot mot oss med äldre ladugårdar/uppbundet system. Hört att en kontrollant hade sagt att det bara är nya ladugårdar som klarar Arlas krav, för det är det kunderna kräver. var ska Arlas mjölk komma ifrån, är det stora djurfabriker som kunden vill ha???*
- *Mejeriet arla kanske skulle lita mer på sina leverantörer istället för att över ösa dom med pappers exersis eller ock så betala bättre för allt extra arbete dom skapat*
- *Slakterierna hade behövt en bättre administration vilket blev tydligt efter torksommaren 2018*
- *Mejerier, LRF, etc jobbar för att hålla sig själv vid liv och inte nödvändigtvis utifrån böndernas intressen*
- *Slakterier bättre än Arla*
- *Tycker slakteriet ska värna om oss också som inte är stora i branschen*

LRF, branschorganisationer och rådgivning

- *LRF kamratstöd är en mycket viktig sak*
- *Lrf borde vara ett bättre stöd för landsbygden*
- *Har fått mycket stöd från LRF och Arla vid intrången*
- *LRF har blivit en trevlig fikagrupp där pensionärer berättar hur det va förr*

- *LRFs lokala/regionala omsorgsgrupper är till hjälp vid behov. Mycket bra*
- *LRF har helt fel strategi för att motverka t ex djurrättsaktivism och även för övrigt för att skapa en positiv bild av svensk djurhållning, riktiga amatörer när det gäller kommunikationsförmåga och helt inkompetenta när det gäller att skapa en plattform, en bas som vi alla kan jobba utifrån*
- *Bransch- och rådgivarorganisationer tycker jag har en tendens till att uppträda som myndighetspersoner med pekpinnar och krav, gör så här och det nu! Som lantbrukare är jag ingen fullständig idiot som måste få sms från Växa Sverige om att vallen måste skördas snabbt för att få bra analysvärden! Jag har varit bonde i 30 år och vet mycket väl vad som gäller för att få bra analysvärden! Behöver inte pekpinnar om det mest elementära baskunskaper! Jag vill ha en diskussionspartner och diskutera alternativa lösningar inte gör så här och så här så blir allt bra. Jag är företagare och är stolt över det och har inte bett om att bli ställd under förmyndare av "våra" egna bransch- och rådgivarorganisationer!*
- *Eldrimner, cbm mycket bra, fäborörelsen. sva. Viss personal på länsstyrelsen i jämtlands län .viltskadecenter*
- *LRF är svaga. saknar duktiga debattörer/talespersoner som kan tydligt förklara verkligheten inför media.*

Veterinärer

- *Distriktsveterinärerna är i hög KURS*
- *Distriktets veterinärer är bra. Vi är ju i den sitsen att vi har hållit på med highland sedan 1982 och många vänder sig till oss för råd*
- *Veterinärtjänst funkar minst lika bra som sjukvården*
- *Jag är orolig för att det finns för få veterinärer och att de har stora distrikt, måste åka långt och kan vara upptagna långt bort då man behöver akut hjälp*
- *Finns för få veterinärer som inte kommer när man behöver dem. Det är alltid jourtid även vardagar när de ska komma. Det går inte att göra en tidsbokning när nötboskap blir sjuka då man inte vet att de ska bli sjuka. Dyra besök då de har långt att köra*
- *Katastrofalt att de nedmonterar vår veterinärstation i Sollefteå, det finns ingen veterinär där längre som är mot lantbrukets djur och hästar. KATASTROF. Vi fick lov att avliva en ko med kalv som var för stor för henne att klara att föda, bara i förrgår just för att det tog flera (fem) timmar innan jourhavande veterinär kunde komma från Sundsvall 19 mil enkel väg och ngt "mer brådsakande" ärende på vägen... Vi vill väl ha matproducenter på landsbygden? eller?*
- *När veterinärstationen anställer en djurrättsterrorist, undrar man vart världen är på väg,,,*
- *Jag klarar mig utmärkt med veterinärens stöd men anser att myndigheterna mest försvårar och det är märkliga regler för t.ex. jordbruksstöd och vad gäller naturlig landskapsvård.*

Kollegor, grannar och vänner

- *Vi bönder håller oftast ihop*
- *Kontaktnät med kollegor är mycket värdefullt*

- *Det allra bästa stödet är alltid grannar o vänner.. Myndigheterna är alltid mkt långt ifrån den svenska landsbygden, Sverige har de senaste 50 åren satsat mest på tätbebyggda områden o totalmissat att den produktion som vi faktisk måste ha för att leva faktiskt inte finns där utan på den del som ständigt bir av med sin service - dvs de delar av riket där medborgarna måste klara sig utan butiker, mack, skolor, sjukvård..är den där basproduktionen av maten finns! Hit till oss har närmaste polis drygt 6 mil - dvs det lönar sig i stort sett inte att ringa för akuta ärenden..*
- *Det enda stöd som finns är bönderna i närområde*
- *Grannsamverkan gäller plus egen kamera till mobil trots att det är sudd på olagligt*
- *Grannar hjälps åt!!!*
- *Tyvärr blir djurhållande kollegor färre och färre...*

Saknar stöd

- *Det finns ingen hjälp att få som bonde. Frågar man om hjälp blir man baktalad och uthängd*
- *Vi känner oss inte säkra vi är rädda för media kriminella och aktivister*
- *Att vara lantbrukare i glesbygd är ett väldigt ensamt yrke. I min kommun finns snart inga lantbrukare kvar alls. Och man får lätt känslan av att ingen, varken allmänhet eller myndighet bryr sej ett endaste dugg om det.*
- *Man är ensam och alla har fullt upp att dricka kaffe och äta råksmörgåsar. Jordbruksverket betalade ut nu häromdagen 65kr i krisstöd för torkan 2018. När vi var tvungna att göra oss av med över 100 djur för att det inte fanns mat. Det har gått över 2 år och vad ska vi med 65kr till nu. Regeringen är handlingskraftig.....*
- *Mycket stort behov. Finns ingets stöd alls förutom andra drabbade*
- *Det är bäst att klara sig själv*

Behov och förslag

- *Saknar en avbytarförsäkring, typ, om man skadas och inte kan ta hand om djuren. En organiserad krisberedskap man kan ringa in*
- *Mycket viktigt att det finns ett lokalt förankrat nätverk som kan hjälpa till och stötta om något sker*
- *Relevanta brottsrubriceringar behövs. Idag kommer djurrättsaktivister lindrigt undan*
- *Bättre befogenhet för polisen att avhysa intrång och hårdare straff vid angrepp och hot mot gard o familj*
- *Att kunna överklaga djurinspektioner*
- *Det borde finnas stöd som kan gripa in omgående vid en krissituation*
- *LRF har till viss del koll på aktivisterna och kan varna när de är aktiva i området men de borde kanske ha någon som håller koll på dem på heltid*
- *LRF eller andra organisationer skulle behöva jurister och veterinärer samt andra människor som hela tiden jobbar för att hjälpa bönderna. Detta utan att de ska kosta bonden onödigt med tid och pengar att få hjälp. Tjänstemän bör kunna hållas ansvarig för sina bedömningar åt båda hållen*

- *Större fokus på reklam för de areella näringarna, så att ungdomar söker utbildning där. Stöd för att underlätta generationsskiften*
- *Organisationer behöver förbättra sitt stöd vid tecken på att djurhållare har problem eller psykisk ohälsa*
- *Önskar färdig organisering för akuta situationer. Vad händer mina djur om vi båda blir svårt sjuka eller dör?*
- *Mycket viktigt att det finns ett lokalt förankrat nätverk som kan hjälpa till och stötta om något sker. Kan vara vid ohälsa, familjeproblem eller om någon utsätts för djurrättsaktivister.*

Allmän utsatthet och oro för brott

Fråga 50. Beskriv helt kort vilken/vilka typer av brott det rör sig om (674 svar)

Av de som besvarat enkäten var gavs det 674 svar på den öppna frågan om vilken typ av brottslighet som inte hade någon anknytning till sin verksamhet som djurproducent och som man själv eller annan familjemedlem drabbats av . Vad gäller inbrott och stölder gavs det en mängd olika exempel på händelser som man drabbats av. Många skildrade också att man utsatts för rån, överfall, misshandel, hot och trakasserier. Annan brottslighet man drabbats av var olika former av sabotage och skadegörelse samt bedrägerier.

Inbrott & stöld

- *i bil*
- *i torp*
- *stölder, 2ggr från bil samt från verkstad och fält*
- *Inbrott i källare, 3 år sedan på natten*
- *Någon stal en motorvärmarkabel av vår dotter, hon var jättearg men utredningen lades ner*
- *Bilstöld på gården*
- *Stöld av diesel ca 2007. Stöld fyrhjuling, åkgräsklippare, verktyg 2011*
- *Inbrott där larmet skrämde tjuven*
- *Stöld av datorer på vårt företag*
- *Inbrott i vår butik*
- *Stöld av bagage på tåg till Uppsala, 2018*
- *Inbrott tog verktyg och motorsågar, snöslunga 12 bildäck varav 4 en vecka gamla*
- *Ficktjuv på t-bana*
- *Cykelstölder på skolorna*
- *Stöld av motorsågar*
- *Stöld av en tvättmaskin och stöld av en båt men den återfanns senare*
- *Bilstöld - en pick up stals och hittades på idrottsplatsens parkering liggande på taket*
- *Stulen båtmotor från båt som stått uppställd på gården*
- *Stöld ur bil och ofredande*
- *Stöld i butik , blev av med plånboken*
- *1. Villainbrott, yngste sonens villa i Hjulsbro. dagtid 2. Villainbrott äldste sonen, Norsholm, dagtid x1, samt x 2 inbrott i garage och uthus, dagtid*
- *Slangning av bränsle*

- *Inbrott i vårt cafe, gårdsbutik*
- *Tonårig son blev bestulen på vara i samband med försäljning på Blocket*
- *Stöld av sadlar*
- *Bestals på en packad resväska på flygplats*
- *Diesel stöld från sonens entreprenadmaskiner vid flera tillfällen. En annan son har fått bilen stulen samt inbrott i bil*
- *inbrott och stöld av röjsåg. Stöld av extraljus. Smitnings olyckor. En ungdom som stal post i brevlådan, tände eld på den och försökte sedan elda upp förrådet där brevlådan satt*
- *inbrott och stöld av smycken och pengar i hemmet*

Rån, överfall, misshandel , hot & trakasserier

- *Överfall ,hot, trakasserier . Grannen o jordägare*
- *Överfall*
- *Hot från civilpolis och privatperson*
- *Hot, våld och trakasserier i samband med mitt arbete som djurskyddsinspektör*
- *Vår dotter har utsatts för hot på sin arbetsplats i skolan*
- *Rån, dotter blev av med sin mobiltelefon när hon pratade i den*
- *Stöld, misshandel i skola*
- *Sonen blev nedslagen och misshandlad på öppen gata 1999*
- *Hot vid stängsling av upprörd man, sabotage stängsel.*
- *Misshandel*
- *Stöld från verkstad under dagtid då larmet inte är på. Personliga hot om kroppsskada.*
- *De har hotat ta mina katter om jag inte gör som de säger*
- *Rån, ryggsäck togs*
- *Hot och våld i min yrkesutövning utanför jordbruket*
- *Hot, av alkoholpåverkad. Oprovocerat, han tagit sig in på plats där han ej hade behörighet att vistas*
- *Hot mot mig av samma sällskap 4ggr ute på vägen*
- *Mordhot 2009, dieselstöld 2012 o 2016*
- *Mordhot mot då åtta-åriga sonen av jämnårig i skolan för att han vill bli lantbrukare. Upprepade hot mot äldste sonen född 04 för att vi bedriver lantbruk och föder upp djur. Mot båda under skoltid*
- *Rån, stöld ,hot av invandrare så kallade ensamkommande barn*
- *Misshandel av jägare som släppt hunden i anslutning till mina får*
- *Känner mej kränkt av svt som använder djurrättsaktivisms material*
- *En som satte en kniv mot halsen på mig på jobbet*
- *Telefon hot till mig och mina barn*
- *Mordförsök, Drottninggatan, Stockholm*
- *Bilstölder, skadegörelse, oprovocerad misshandel av hustrun, allt i centrala Linköping*
- *Vårt familjehemsbarn blev misshandlad*
- *Sonen, rån och misshandel när han gick från affären i Gottröra, Uppsala*
- *Misshandel, rånförsök*
- *Hot av invandrargång vid ett flertal tillfällen*
- *Stöld, inbrott. Olaga hot (Dödshot) mot min bror*
- *Sexuella trakasserier mot min 12 åriga dotter*

- *Två personer kom och skulle göra brandinspektion och ville in i huset när endast min fru var hemma. Fru vägrade släppa in dom*
- *Jag har blivit misshandlad ett par tre gånger, efter krog besök, när jag var i 20 till 25 års åldern*
- *Våld mot son på skoltid*
- *Rasism mot mina numera vuxna barn vars pappa är afrikan. Både vuxna och jämnåriga*
- *Inbrott i två fritidshus åt familjen 2020 och oaktsam våldtäkt 2012*
- *Misshandel av mej. Svartsjukedrama*
- *Hot vapen skjutit i luften*
- *Sexuellt ofredande i grundskolan*
- *Hyresgäst skulle sägas upp och han hotade med våld*
- *Våld som min dotter drabbats av i samband med krogbesök*
- *Hot på telefon, det ringde någon som sa att han visste vart jag bodde och att jag skulle passa mig*
- *Mina döttrar har varit utsatta för stalker och vid ett annat tillfälle att en främmande man som har försökt att köra iväg med en dotter i en bil*
- *Min dotter misshandlad och lurad på pengar av pojkvän*
- *Fick in narkomaner i vårt uthyrningshus som var väldigt hotfulla när vi avhyste dem fick ingen hjälp av polis*
- *Hot, psykiskmisshandel, sabotage, kränkande behandling*
- *Överfall, granne slog ner en av mina föräldrar*

Sabotage och skadegörelse

- *Hot, sabotage*
- *Anlagd brand*
- *Galen granne som förstörde stängsel*
- *Sönderskurna bil- och traktordäck, sönderskuren bensintank, avklippta telefonledning, nedsättande kommentarer på staketskylt*
- *Sönderskurna bil- och traktordäck, sönderskuren bensintank, avklippta telefonledning, nedsättande kommentarer på staketskylt*
- *Skjutning av renar i hägn*
- *Maskinförstörelse*
- *Nedkörda stängsel*
- *Stenkastning mot fönsterruta så den gick sönder*
- *Person hade skurit av förtöjningar till vår båt som drev upp bland starna på stranden och blev förstörd*
- *Buset eldade upp en gammal lada i närheten som vi hade massor av reservdelar inredning mm till stallarna Det kostade Länsförsäkringar nära en miljon kronor att ersätta oss för skadan*

Bedrägeri

- *Olika typer av bluffakturor, mail mm.*
- *Bedrägeriförsök och dieselstöld*
- *Bedrägeri. Min sambo blev 2018 lurad att köpa honung som säljaren påstod var svensk men som efter analys kunde konstateras var kinesisk.*
- *Ekonomiskt brott, avlurad pengar nära släkting*
- *Bedrägeri. Bedragaren köpte grejer på nätet via vårt företag*

- *Stulen identitet*
- *Internetbedrägeri*
- *Bedrägeri och utpressning när jag sålde privat bil*
- *Datorkapning på annat ägt företag. Stora ekonomiska konsekvenser*

Exempel på längre svar

- *Inbrott i en torpstuga som ligger en bit från fastigheten. Polisen kom....så småningom. Bilnummret vi tog blev till en "vespa" för polisen.. Först andra försöket klarade man av att förstå att vi hade anmält en bil.*
- *Det kom ett gäng på natten för några år sedan och gjorde en räd. Hos oss tog de bara en cykel som stod nere vid vår grind. Förmodligen kom det inte in på gården eftersom vi har hundar. Hos grannarna har de varit flera gånger och bla stulit åkgräsklippare mm. På vår andra gård har någon varit och lagt en sten på verandratrappen för att se om den var borta när de kom tillbaka. Så därifrån plockade vi hem TV och lite andra saker för att vi inte vill ha det stulet.*
- *Vittne till Grov kvinnomisshandel precis utanför bostaden. (för oss okända personer) Jag fick gripa in och få ivär mannen och hustrun tog hand om offret. Ett stort polisuppbåd med hundar osv. var snabbt på plats. Vi vittnade och mannen fick 18 mån fängelse och utvisning. Så vår erfarenhet från den händelsen var att rättssamhället fungerade bra.*
- *Brytande av post och telehemlighet. Stöld. Bedrägeri. Mobbing och misshandel. Olovligt intrång (2007, 2008). Sönderklippta stängsel. En nassa minns inte allt, tyvärr, river upp "sår" att tänja på dem*
- *Personliga hot av avundsjuka personer i omgivningen. Den allmänna utsattheten innebär att konkurrerande näringar och fritidsverksamheter som jakt kan ta sig friheter och ifrågasätta djurföretagens existens. Kommunpolitiken är väldigt otydlig och som regel för de vidare på olika sätt det som myntas nationellt att "vi behöver inget lantbruk i Sverige för allt är billigare att importera "nationellt. Det allmänna ifrågasättandet av jordbruk och djurhållning i fjällområdet utgör ett grundläggande problem för det historiskt förankrade fjälljordbruket.*
- *Min man blev lurad att betala i förskott på en blocketannons på maskin som inte existerade. Lurendrejaren är dömd å kronofogden ser till att han betalar av skulden*
- *Vårt andra familjeföretag har under åtskilliga år varit utsatt för upprepade inbrott, stölder, dieselstölder, omfattande vandalisering, inbrott i sommarstuga, inbrott i kontor, kabelstölder osv*
- *Dottern blivit antastat hos en kompis, lades ner, tror 2018. Dottern haft intrång i hennes låst rum av den som delar lägenhet, 2019, lades ner. En kompis till en son tog mopedbilen utan lov och kvaddade den, 2019, lades ner.*
- *Stöld av utrustning till grävmaskiner 2018 på vår andra gård, 6 km från oss. Vår äldsta son bor där och bedriver verksamhet med grävmaskin. Stöld skedde på natten då maskin och utrustning var lastade för morgondagens arbete. Sonen äger maskinen som drabbades*
- *Hot och provokation. Det an räckta man går förbi dem eller man säger nej om de fräckt frågar efter cigarett eller tändare. Röker man inte så bär man inte sånt. De har uttalat hot och visat kniv sat kallat en för "jävla svennehora"*
- *Skadegörelse på stängsel, skadegörelse på ungskog och på plantskog utförda av ren på stängsel och på skog är det snöskoreråkare och fyrhjulingsåkare.*

- *Rivit stängsel fler ggr, tagit bort tomtrör, skjutit raketer in i hundgrd (o sedan gptt o plockst bort pinnarna i snön omkring) låtsas skjuta, ska ej få använda gemensam /samfällid väg, låtsas skjuta*
- *Hundarna skäller, sambon tar baseballträet och hundarna och springer ut och jagar efter dem. De hinner ofta undan. 2015 försökte en person ta en nyinköpt valp ur hundgården - det var en liga som stal jakthundar just i den vevan.*